

SLOVENIJA
PARTIJSKI SEKRETAR
ZA GUVERNERJA?

POLITIKA
DVE DESETLETJI OD
57. ŠT. NOVE REVIIJE

DEMOKRACIJA

PUSTNA VESELJAKA

Glavna pobudnika razprave o domnevno spornem nakupu 135 oklepnikov sta poslanca Tone Anderlič in Aurelio Juri, ki pa sta bila sama akterja številnih afer.

INTERVJU

Dr. Matija Ogrin

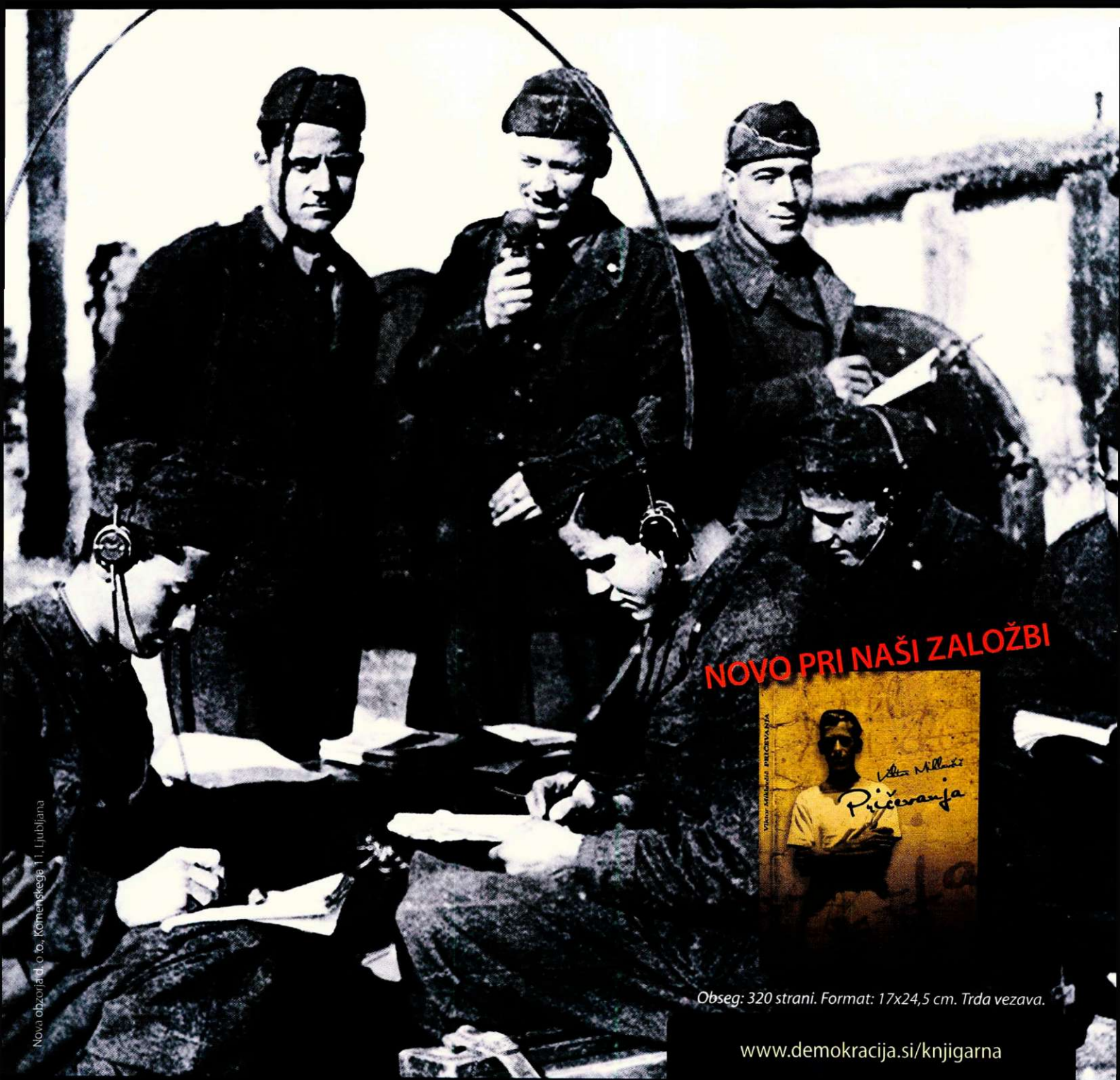
Priče smo pozabljenim zlatnikom v pradedovem predalu

ISSN 1408-0494

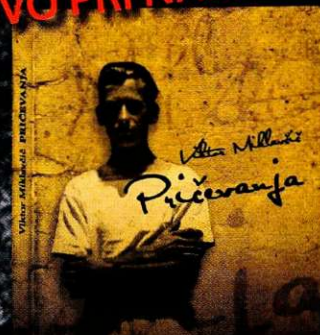

9 771408 049069

Nova obzorja d.o.b., Kömensekega 11, Ljubljana

NOVO PRI NAŠI ZALOŽBI

Obseg: 320 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.

www.demokracija.si/knjigarna

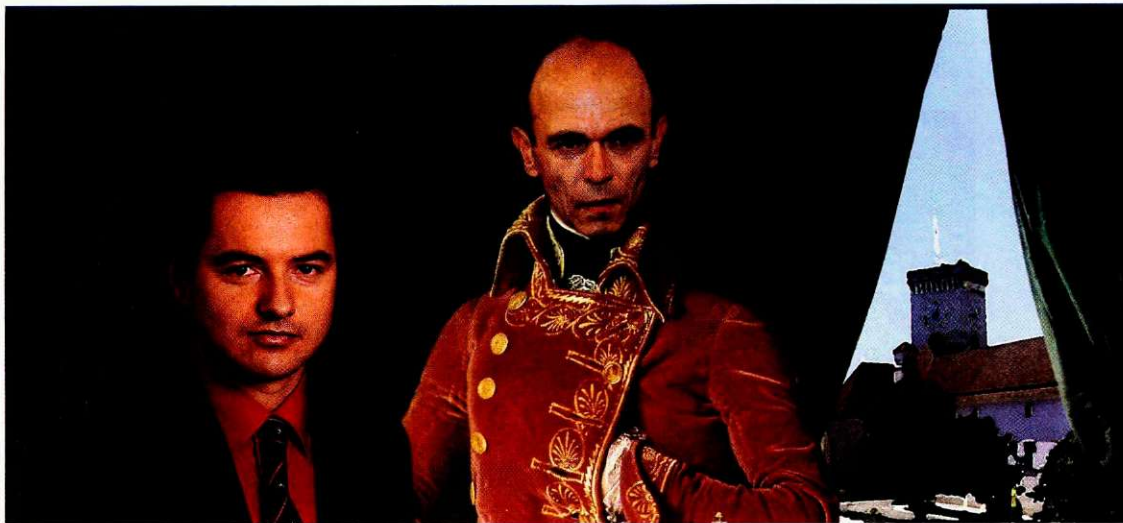
Viktor Miklavčič PRIČEVANJA

Avtor se spominja mladosti za časa fašističnega terorja na Primorskem, bojev v 2. svetovni vojni v italijanski in jugoslovanski kraljevi vojski ter sanj, ugaslih v udbovsem zaporu, o pravičnejši družbeni ureditvi v Titovi Jugoslaviji.

Cena knjige je **4.900,00 SIT / 20,44 EUR**. Naročila sprejemamo po e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu **01 230 06 66**.

Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV. Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR je 239,64 SIT.

knjigarna
DEMOKRACIJA

Neodgovorni monarh

Metod Berlec

„Nikakor ne razmišljam o drugem kandidatu kot o gospodu Andreju Rantu. Če ne bo izvoljen, bo v državi prišlo do institucionalne krize, saj bo do nadaljnjega ostala brez guvernerja Banke Slovenije. Ne bom si pustil vsiliti kandidata, za katerega menim, da ni primeren.“

(Predsednik republike Janez Drnovšek v ponedeljek v izjavi za javnost)

Ob tem je Drnovšek še pristavil, da sestanki z vodji poslanskih skupin nimajo pravega smisla, saj ponavadi ne dajo pravih rezultatov in ne zagotovijo podpore predlaganemu kandidatu v parlamentu. Njegovo ravnanje je sila nenavadno za parlamentarno demokracijo zahodnoevropskega tipa, kakršna naj bi bila slovenska, saj predsednik republike meni, da mnenje državnega zbora ni pomembno, ampak da mora ta avtomatično samo potrditi kandidata, ki ga sam predlaga. V nasprotnem naj bi imeli institucionalno krizo. Do najnovejšega Drnovškovega predloga za guvernerja so zato zadržani v večini koalicijskih strank in SNS, pozdravljajo pa ga v SD in LDS, kjer se sprenevedajo in govorijo, da si želi vladajoča koalicija politično podrediti Banko Slovenije. Ob tem pozabljajo, da so sami leta 2000 direktno iz poslanskih vrst LDS za guvernerja izvolili Mitjo Gasparija. Predsednik republike enostavno prelaga odgovornost na druge, sam pa pozablja, da je njegova naloga poiskati kandidata, ki bo užival čim širše zaupanje političnih strank in strokovne javnosti. Prejšnji teden je sprva razmišljal, da bi za guvernerja predlagal vedno skeptičnega ekonomista Jožeta Mencingerja, vendar je to misel opustil, ko so iz kabineta predsednika vlade izrazili začudenje nad njegovim morebitnim predlogom. Jože Mencinger je bil namreč v Demosovi vladi minister za gospodarstvo, ki pa v slovensko gospodarsko osamosvojitve ni pretirano verjel, zato je spomladi 1991 po sporu s Peterletom zaradi različnih pogledov na privatizacijo odstopil. Kasneje ni verjel v certifikaci-

te. Primerjal jih je z brezvrednostnimi papirji. No, če se vrnemo k Drnovšku. Potem ko je misel, da bi za guvernerja predlagal Mencingerja, opustil, se je na vrat na nos odločil, da predlaga za to mesto dolgoletnega viceguvernerja Banke Slovenije Andreja Ranta. Slednji je v tej ustanovi že več desetletij, še od začetka svinčenih sedemdesetih let prejšnjega stoletja, ko se je ta ustanova imenovala še Narodna banka Slovenije. Nekateri ob tem namigujejo, da je bil tiste čase partijski sekretar v tej ustanovi, ki naj bi bil znan po hudih zaslišanih zaposlenih zaradi političnega obnašanja. Že iz higienskih razlogov bi bilo zato primerno, da mesto novega guvernerja zasede nov človek, ki bo dal tej pomembni ustanovi svež videz in ne bo puščal kakršnih koli dvomov, ki bi slabo vplivali na ugled Banke Slovenije.

Pri Drnovšku je glede na aktualno dogajanje problematično še to, da ves čas solira tudi pri odnosih s Hrvaško. Medtem ko želi slovenska vlada reševati odprta vprašanja v okviru približevanja Hrvaške Evropski uniji, Drnovšek zagovarja stališče, da tega ni mogoče urejati v okviru približevanja tej evropski povezavi. V javnosti hkrati ustvarja vtis, da sta za spore med državama enako odgovorni obe vladi, pa čeprav se slovenska stran vedno znova samo odziva na hrvaške provokacije. S tem se približuje hrvaškimi stališčem in slovensko vlado postavlja v neroden položaj, kar južna sosedja spretno izrablja za svoje potrebe. Zato ni presenetljivo, da hrvaška stran nadaljuje s svojimi enostranskimi akcijami. Pri Hotizi naredi most čez Muro brez soglasja slovenske strani, ob Dragonji si prisvoji slovenske zaselke, hkrati pa še ponaredi kaster ter brez sramu trdi, da je polovica Piranskega zaliva njenega, pa čeprav ga je vse do osamosvojitve nadzirala samo slovenska stran. O zgodovinski pravi Slovenije do celotnega Piranskega zaliva in prostega dostopa do odprtega morja hrvaška stran niti slišati noče. Zato mora slovenska stran (vključno z Drnovškom) nujno najti soglasje pri odnosih s Hrvaško. V nasprotnem primeru se nam slabo piše... ▣

Predsednik republike enostavno prelaga odgovornost na druge, sam pa pozablja, da je njegova naloga poiskati kandidata, ki bo užival čim širše zaupanje političnih strank in strokovne javnosti.

UVODNE STRANI

- 9 Prilaščanje slovenskega morja
- 10 **Pogledi:** Apostol Kominterne
- 11 **Kolumna:** Aktualni Prešeren

POLITIKA

- 12 Klica narodnega preporoda
- 16 Anderlič in Juri – njune afere

SLOVENIJA

- 18 Nadaljevanje pozitivnih trendov
- 22 Vprašljivi kandidat za guvernerja
- 24 Reševanje triglavskega raja
- 26 Vriskova polena kmetijstvu
- 28 Klima v Trstu ni najboljša

TUJINA

- 30 Zapuščina izpod Pirenejev
- 32 **Globus:** Evro na Poljskem
- 33 **Tuji tisk:** Bajkalska apokalipsa

INTERVJU

- 34 dr. Matija Ogrin

NEKOČ IN DANES

- 38 Na obeh straneh stene
- 40 Zgodbe z Ljubljanskega barja
- 42 **Naši kraji:** Idrija

KULTURA

- 45 Zvrhana zajemalka kulture
- 46 »Stati inu obstati« na Raščici
- 47 Uničeni Plečnik

OGLEDALO

- 48 **Film:** Zadnji škotski kralj
- 50 **Avtomobilizem:** Audi TT coupé
- 52 **Zdravje:** Tihi kremplji otožnosti
- 54 **Šport:** Večni predsednik OKS
- 56 **Črna kronika:** Bomba na dvorišču
- 58 **Rumeno:** Dobrodelna misija
- 60 **TV Kuloar:** A, Svet?
- 62 **Kronika časa:** Galileo Galilej
- 66 Strojarnovi tudi v parlamentu

34 Intervju: dr. Matija Ogrin

Najslabše, kar je Josip Vidmar zapustil slovenski kulturi, je njegova delitev vse naše kulture na »črnik« in »beli« kruh. Uspelo mu je uveljaviti nepravilno in škodljivo tezo, da katoliška kultura predstavlja črn kruh naroda ...

12 Klica narodnega preporoda

Mineva dvajset let od izida prelomne 57. številke Nove revije. S Prispevki za slovenski nacionalni program je tedaj razburkala slovensko in jugoslovansko javnost ter položila enega temeljnih kamnov v procesu osamosvajanja.

15 Anderlič in Juri – njune afere

V parlamentu danes na izredni seji poteka razprava o domnevnih nepravilnostih pri nakupu 135 oklepnikov. Glavna pobudnika razprave sta Tone Anderlič in Aurelio Juri, ki pa se zaradi nekaterih afer, v katere sta bila vpletena v zadnjih letih, ne moreta pohvaliti z ravno najbolj blestečo politično kariero.

18 Nadaljevanje pozitivnih trendov

Makroekonomski kazalci v Sloveniji so dobri. Ob koncu lanskega leta so se nadaljevala ugodna gospodarska gibanja, ki so privedla tudi do povišanja zaposlenosti. Brezposelnost se je znižala na 9,5 odstotka, v istem obdobju pa je bila rast plač 2,2 odstotka. Januarja letos smo že tretjič zapored zabeležili deflacijo.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315, Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
 Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
 01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
 Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
 Poština plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, fotomontaža

Zakon vzpostavlja pravičnejši način financiranja

Aleš Kocjan

V zadnjem času v javnosti veliko polemik povzroča zakon o financiranju občin, ki naj bi med občine pravičneje porazdelil državna sredstva. Ob tej priložnosti smo se pogovarjali z ministrom za lokalno samoupravo Ivanom Žagarjem.

Kot je znano, so štiri občine na Ustavno sodišče vložile pobudo za oceno ustavnosti novele zakona o financiranju občin, ki jo je državni zbor sprejel novembra lani. Vaš urad je glede pobude že dejal, da ne more uspeti. Zakaj ne?

V službi vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko smo zakon o financiranju občin pripravili, ker je bilo potrebno vzpostaviti pravičnejši sistem financiranja občin, kot je bil do sedaj. Zakon opredeljuje dve rešitvi. Na eni strani občinam zagotavlja pravičnejši in bolj stabilen vir financiranja. Te naloge so primerljive v vseh občinah. V drugem delu tega zakona smo več odstopljenih sredstev namenili povečanju finančne avtonomije. Menimo, da je zakon v celoti usklajen z evropsko listino o lokalni samoupravi. V skladu z navedenim je tekla tudi priprava omenjene zakonodaje. Zato menim, da zakon ne more biti v nasprotju z ustavo RS. Gre za zakon, ki bolj pravično ureja sistem financiranja občin, zato si težko predstavljam, da ne bi bil v skladu z ustavo.

Štiri občine trdijo, da bi sprejeti zakon za njih lahko prinesel nepopravljive posledice. Kaj menite o tem?

Na sam sistem financiranja občin ne vpliva samo zakon o financiranju občin, pač pa celotna sprejeta dohodninska zakonodaja. Slednja je občinam že vzela določen del sredstev, mi pa jih s tem zakonom samo vračamo. Res pa je, da s tem ne moremo v celoti zadovoljiti prič-

kovanj teh štirih občin. Vsi podatki so narejeni na podlagi ocen. Kolikor bi ustavno sodišče RS prisodilo začasno zadržanje zakona, bi vse občine v Sloveniji izgubile, te štiri sicer manj, kljub vsemu pa bi po naši oceni zadržanje tega zakona pomenilo težke posledice za izvajanje financiranja občin. V tem primeru bi bilo potrebno spremeniti poleg zakona o financiranju občin tudi rebalans, pripraviti oz. spremeniti pa bi bilo potrebno tudi zakon o izvrševanju proračuna. Prejšnji sistem je temeljil na tem, da so se razlike med najbolj bogatimi iz leta v leto povečevale, kar ta zakon preprečuje.

V skladu z novim zakonom so naloge, ki jih morajo občine izvajati in so jim naložene s strani države, popolnoma enako ovrednotene v vseh občinah, sicer pa bodo imele iz naslova odstopljenih prihodkov v prihodnje bistveno več. V tem delu so mestne in bolj razvite občine v prednosti pred ostalimi, saj je možno na tem področju relativno bolj enostavno pridobiti več tovrstnih lastnih sredstev. Menimo, da bi začasno zadržanje zakona prineslo nepopravljive posledice.

Zanimivo je, da občine, ki najbolj nasprotujejo zakonu, konkretno občina Ljubljana, napoveduje krčenje sredstev za društva, vrtce in podobno, na drugi strani pa ima očitno dovolj denarja za izdatke za delovanje občinske uprave, saj je te izdatke v proračunu za letošnje leto povečala. Kako to komentirate?

Tako uspešnost vodenja posamezne občine, kot tudi poraba sredstev za posamezna

področja je odvisna od politike, ki jo vodi posamezna občina. Občine, katerim so se sredstva povečala, do sedaj pa so imele bistveno manj sredstev kot Ljubljana, so znotraj teh uspele zagotoviti del finančnih virov za izvajanje investicij, sicer o razvoju ne bi mogli govoriti. Poudarjamo, da ima Mestna občina Ljubljana praktično isti proračun, kot je bila lanska realizacija, vendar pa ima v primerjavi z ostalimi občinami še vedno več sredstev. Druge občine so v bistvu v preteklem obdobju uspele z manj sredstvi del teh nameniti za razvojne naloge, torej za investicije in za vse ostalo. Ponovno poudarjam, da je od učinkovitosti uprav odvisno, kako in na kakšen način vodijo občino. Zakon narekuje tudi gospodarnost poslovanja in zahteva, da se naloge stroškovno ovrednotijo.

Se vam zdi, da občine prevelikorato čakajo zgolj na sredstva države in da premalo same naredijo za to, da bi v občino pripeljale še kakšna druga sredstva?

Občine imajo na voljo številne druge možnosti, ne nazadnje se v prehodnem obdobju odpirajo dodatne možnosti na področju črpanja evropskih sredstev. Nekatere občine so ta del sredstev uspešno izkoristile že v preteklosti, kar za MOL ne velja. Sredstva so na različnih postavkah ministrstev na voljo že v proračunu 2007/08, vendar pa bodo morali biti projekti pripravljani. Ponovno poudarjam, da je uspešnost realizacije odvisna od učinkovitosti uprave posamezne občine.

Ne trpi konkurence

Liberalna akademija očitno tako kot nekdanja komunistična partija ne trpi konkurence. Ko je ministrstvo za šolstvo in šport svetovalo medijem nekoliko strpnejšo obravnavo zgodbe o družini Strojani, katere otroci so začeli hoditi v šolo, je Liberalna akademija omenjeni poziv označila za nedopusten pritisk na medije. Očitno si je za vzornike izbrala komuniste, ki so leta 1941 zagrozili s smrtno kaznijo vsakomur, ki bi se uprl okupatorju mimo OF.

ISKRICA

Hop

Aleksander Škorc

„Naj bo za božjo voljo že enkrat jutri“, je bila najbolj kulturna misel, ki se mi je porodila na kulturni dan. Potem se je na srečo pričel dogajati šport. Slalom za super kombinacijo. „To bo to,“ sem si mislil in se prijetno kratkočasil ob pretežno neuspešnih poskusih tekmovalcev. Potem so bili na vrsti naši.

„Sedaj vam bodo pokazali, kako se to dela,“ sem se nadejal, ko se je na startu pojavil prvi. V čudovitem kričavem kombinezonu (če bi ga izbirala zveza slepih in slabovidnih, bi bil zanesljivo lepši) se je pognal med vrsto navpičnih palic in po nekaj silovitih vijugah izvedel briljanten vzratni salto, rahlo iz smeri mehko pristal in se ustrezno hudoval nad zahrbtno zglajenim snegom. Sledil je drugi, ki je navdušil predvsem z domiselno tehniko. Skok iz luknje pa v drugo luknjo in hop v tretjo in nato še en hop s pristankom ob ogradi, katero je neusmiljeno treščil s palico. Verjetno zato, ker mu je onemogočila četrti hop. Tretji je bil že solidnejši. Lepo, umirjeno je vijugal, a je nenadoma brez vidnega vzroka zavil vstran ter ustavil. Kot bi se nepozno spomnil, da je pozabil iti na stranišče. K sreči smo imeli še eno vejo v vodi. To je približno isto kot imeti železo v ognju, samo nekoliko slabše. Zadnji izmed naših se je torej junaško spoprijel s progo in celo, pomislite, pripeljal v cilj, kjer se je iskreno veselil svojega nenačakanega uspeha. Plus 3,5 sekunde je pisalo ob njegovem imenu in za kratek radosten trenutek sem pomislil, da je fant v krepki prednosti in bi utegnil celo zmagati, a sem hitro doumel, da bi v tem primeru namesto plusa moral stati minus. „Le zakaj, za vraga, se tip še vedno veseli,“ sem se vprašal in ugotovil, da je smučanje pač polno skrivnosti, ki jih neuki gledalci ne bomo nikoli razumeli.

Tudi smučarski šefi so polni skrivnosti. Vse se je začelo zdavnaj, še preden so na skrivnostni način predčasno upokojili našo najboljšo alpsko smučarko vseh časov. Delili so si velike denarce in zabetonirani v zarjavele vegaste podstavke, v svoji pokvarjeni vse-mogočnosti dolga leta uspešno uničevali nesporne talente, z bronasto olimpijsko generacijo na čelu. Do najgloblje zakopanega zrna peska saharke puščave sega njihova slavna strokovnost, a kaj ko zaradi arogantne nesnage, ki jim odvratno buta ob lobanjski svod, svojih epskih sposobnosti ne zmorejo prenesti na svoje varovance.

Naj jih končno že nekdo ukine in omogoči tisti peščici preostalih talentov, da vendarle dosežejo, kar doseči zmorejo.

H-umor

»Prešeren ni le ponos, ki ga čutimo ob hi-mni, in ni le umetnost, saj ga z novim ko-vancem čutimo tudi v žepih.«

(Ljubljanski župan Zoran Janković največje-ga slovenskega poeta obravnava z nekoliko drugačnega vidika kot večina Slovencev.)

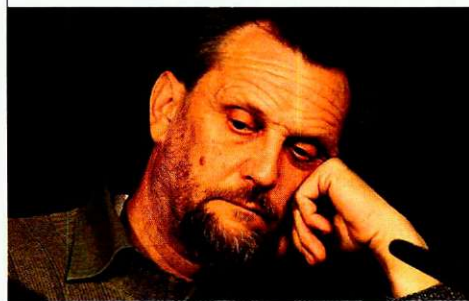
»Če ste morda poškilili na naslovnico za-dnje (sicer nizkonakladne strankarske) revije DEMOKRACIJA, na katero sta z lisicami na rokah upodobljena ugledna slovenska poslovneža, vas bo zagotovo spreletel srh, kako si najmočnejša vladna stranka zamišlja DEMOKRACIJO!«

(Dvorni humorist nekdanjega enopartijske-ga režima Tone Fornezzi Tof spet brani svo-je »ugledne« prijatelje. Morda je prebral vsaj članek o njih.)

»Očitno Ljubljana s takšnim načinom finan-ciranja kulture ne bo več največje slovensko mesto, ampak največja slovenska vas.«

(Vito Rožej iz KUD France Prešeren napove-duje, kaj se bo zgodilo, če se bodo sredstva za kulturno dejavnost v Ljubljani zmanjšala.)

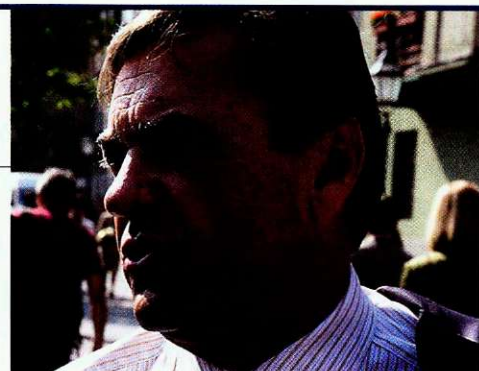

»Gre za nov trend brezkompromisnih pose-dic družbene vladavine kapitala, ki je mnogi niso bili vajeni. Tako do konca ne verjamejo, da se bo prisilna izselitev dejansko zgodila.«

(Varuh človekovih pravic Matjaž Hanžek se je tik pred iztekom mandata lotil še proble-ma brezdomcev in kar nekaj let prepozno obsodil tranzicijski turbokapitalizem.)

»Počutim se kot pri hokeju. Za mano je šele prva tretjina.«

(Kandidat za direktorja ZZZS Samo Fakin je prepričan, da bo na poti do direktorskega stolčka deležen še nekaj »boksanja«.)

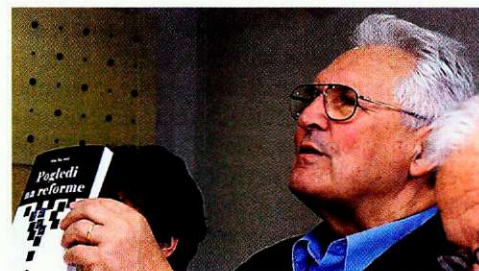

»Kdo je na čelu te službe, je povsem vse-no, dokler je predsednik te vlade Janša.«

(Poslanec LDS Anton Rop je prepričan, da je kandidat za ministra brez listnice v vladni službi za razvoj dr. Žiga Turk samo slamatni mož v rokah predsednika vlade.)

»Nikakor ne razmišljam o drugem kandidatu kot o Rantu. Če ne bo izvoljen, bo v državi prišlo do institucionalne krize, saj bo do nadaljnjega ostala brez guvernerja Banke Slovenije.«

(Predsednik države Janez Drnovšek zna biti tudi trmast. Slovenija bo takšna, kot si jo zamišlja on, ali pa je ne bo.)

»Kar se tiče dolgih usnjenih plaščev, pa žal ve-lja, da jih moda dopušča vse v današnje dni.«

(Raziskovalec javnega mnenja dr. Niko Toš je priznal, da je tudi dandanes moderno biti »udbovec«.)

»Pred novinarji se zagotovo ne bom skrival, in ker ste novinarji posredniki do javnosti, se torej tudi pred javnostjo ne bom.«

(Kandidat za kmetijskega ministra Iztok Jarc za razliko od svoje predhodnice Marije Lukačič nima rad skrivanja.)

»Takšno reakcijo mi – če parafraziram Pa-vliho – narekuje domovinska zavest.«

(Vlado Mihelj se bo iz čistega domoljubja menda v kratkem odpravil na prijateljski obisk na hrvaško morje, pa čeprav mu bodo vse zapitke še tako zasoljeno zaračunali.)

»Če se ne bi bal tožbe na sodišču, bi celo prisegal, da so razpad Jugoslavije zakuhal i v vodstvu konkurenčnega Hellmann 'sa.«

(Kolumnist Boris Dežulović ugiba, zakaj po nekdanjih jugoslovanskih republikah za vsako malenkost pozivajo, naj bojkotirajo majonezo Thomy.)

Debela senca dvoma

Samo Fakin, kandidat za direktorja

Konec februarja bo skupščina Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) odločala o predlogu upravnega odbora zavoda, naj za generalnega direktorja imenuje Sama Fakina. Med več kandidati so se namreč člani upravnega odbora odločili prav za Fakina, ki bi jih naj menda prepričal »s svojim dobrim poznavanjem področja zdravstva in z bogatimi menedžerskimi izkušnjami«. Dodajmo, da bo novi direktor nasledil Boruta Miklavčiča, ki mu kmalu poteče mandat, prvi razpis za novega generalnega direktorja zavoda pa je bil objavljen že 25. avgusta lani, vendar se je nanj prijavil le en kandidat, ki nato

ni bil izbran. Po ponovljenem razpisu, 24. novembra lani, pa se je nanj prijavilo najmanj šest kandidatov. Med njimi tudi Samo Fakin, znan iz raznih 'zgod in nezgod' v celjski bolnišnici, ki jo je vodil od sredine leta 1996 dalje, nato pa ga je svet zavoda v začetku oktobra leta 2002 s tajnim glasovanjem po izraženi nezaupnici celotnega strokovnega sveta bolnišnice, vseh predstojnikov oddelkov in služb ter večine zdravnikov, s tajnim glasovanjem in večino glasov razrešil z mesta položaja direktorja. Fakin je po poklicu splošni zdravnik, zdravniško haljo pa je zadnjič oblekel leta 1992. Potem je dve leti vodil trboveljski zdravstveni dom, nato je bil dve leti svetovalec generalnega direktorja ZZZS, od koder je leta 1996 odšel v celjsko bolnišnico. Zdravnik v pravem pomenu besede je bil vsega deset let, delal pa je v rudniški ambulanti trboveljskega rudnika rjavega premoga. Politično pot je začel leta 1994 kot član LDS, njegova nadaljnja politična pot pa je nekoliko zavita v tančico. Naj zaključimo z besedami Fakinove pomočnice, ki je v celjski bolnišnici oktobra 2002 prevzela začasno vodenje bolnišnice. Po imenovanju je dejala: »Nadaljevala bom Fakinovo delo. Seveda, povsem drugače!« Verjetno te besede povedo največ in puščajo debelo senco dvoma v primernosti Sama Fakina za generalnega direktorja enega največjih javnih zavodov v državi. V. K.

Modrosti tedna

»Želim, da bi bila po koncu mandata zavest o pomenu podjetnosti in ustvarjalnosti med državljani večja. Na koncu so državljani tisti, ki bodo poskrbeli za razvoj s svojimi idejami, delom in denarjem, ne država. Ta mora poskrbeti predvsem za spodbudno pravno in ekonomsko okolje.«

(Kandidat za ministra brez listnice dr. Žiga Turk)

»Zanimivo pa je, da isti ljudje vedno znova, ko se udeležujejo z demokracijo skladne rešitve na področju verske svobode, bijejo plat zvona zaradi še ene domnevne državne smrti – smrti laične države. Da je na Slovenskem nepreklicno umrla, so nas ljudje ideološke preteklosti prepričevali že pred leti ob uveljavitvi t. i. vatikanskega sporazuma, ista zgodba pa se ponavlja tudi ob zakonu o verski svobodi. Z nenavadno podrobnostjo: domnevno neprimernost tega zakona zdaj utemeljujejo celo z nekakšno neskladnostjo z vatikanskim sporazumom. Nekaj, kar naj bi že pred leti ugonobilo laično državo, naj bi jo danes ohranjalo!«

(Novinar Bogomir Štefanič ml.)

Zavoženi DURS

Na dejstvo, da je informacijski sistem na Davčnem uradu Republike Slovenije (DURS) popolnoma zavožen, smo opozarjali že nekajkrat. Že leta 2000, v času t. i. Bajukove vlade, se je namreč izkazalo, da je z informacijsko tehnologijo v sistemu nekaj zelo narobe. Poznavalci razmer so takrat tudi dejali, da bi skupina strokovnjakov potrebovala več kot leto dni, da bi stvari »spravila v red« in ob tem ne delala nič drugega, pa še ob tem se je zastavljalo vprašanje uspešne odprave vseh nepravilnosti. Po sedmih letih so to potrdili še revizorji računskega sodišča. Ugotovili so namreč številne napake, na koncu je prišlo do tega, da je bilo nekaterim davčnim zavezancem zaračunane bistveno preveč dohodnine, drugim pa premalo. Sistem, ki je bil pod nadzorom zunanje zasebne delniške družbe (tako je že 17 let, ob tem pa so zunanji ljudje imeli tudi vpogled v osebne finančne

zadeve vsakega posameznika!), je to dopuščal, zanimivo pa je, da so bili oškodovani zavezanci in ne država. Zdaj davčni uslužbenci preverjajo izdane odločbe o dohodnini za leto 2005, v primeru napak pa bodo morali zavezanci dohodnino tudi doplačati. Ivan Simič, zdajšnji generalni direktor DURS (pobuda za revizijo je bila njegova), je ob tem povedal, da trenutna pogodba z družbo RRC (ustanovljena je bila leta 1990, zaposluje pa 45 ljudi), ki za DURS opravlja izračune dohodnine, velja do konca marca 2008. Na vprašanje, ali jo bodo podaljšali, za zdaj še nima odgovora, sicer pa se osebno zavzema za to, da bi vse posle v zvezi z obračunom dohodnine prevzela davčna uprava. V. K.

Ivan Simič, generalni direktor DURS

Proračun MOL potrjen

Na ponedeljkovi seji ljubljanskega mestnega sveta, ki se je vlekla do poznih večernih ur, so svetniki podprli osnutek mestnega proračuna. Znašal naj bi 227 milijonov evrov, kar je manj od načrtovanega. Zaradi ukrepov župana Zorana Jankovića v zvezi z manjšim finančnim prilivom pa niso bili zadovoljni v opoziciji. Če je Roman Jakič z Jankovićeve liste iskal krivdo v politično motiviranem financiranju občin, je opozicijski Dimitrij Kovačič (SDS) govorjenje o izgubljenih milijonih označil za alibi. Tako so bili glavni očitki na račun župana, da s proračunom prelaga finančno breme na četrtno skupnost in družbene dejavnosti (nekatero od slednjih utegnejo v celoti usahniti), dani pa so bili tudi konkretni predlogi, kje bi bilo mogoče varčevati. Po mnenju Anje Bah Žibert (SDS) bi se tako dalo zmanjšati stroške pri reprezentanci in nakupu novih avtomobilov. Na vprašanje, ali bo okrnjen proračun vplival tudi na »rebalans« projektov, ki jih je obljubil pred volitvami, je Janković pojasnil, da so na MOL zagotovili denar za projektno dokumentacijo vseh 22 omenjenih projektov. Da bi se izognili podaljševanju financiranja po dvanajstih, imajo v MOL zdaj do konca marca čas, da sprejmejo proračun v končni obliki. M. V.

Svetniki so podprli osnutek proračuna.

Izvirnost in čisto ustvarjanje

Na osrednji proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani sta bili minulo sredo podeljeni Prešernovi nagradi in nagrade Prešernovega sklada.

Prešernovi nagradi je predsednik upravnega odbora Prešernovega sklada Dušan Jovanovič letos podelil igralcu Radku Poliču – Racu za življenjsko delo na področju scenske umetnosti in skladatelju Janezu Matičiču za življenjsko delo na področju glasbene ustvarjalnosti. »Skladatelj Janez Matičič je v slovenski kulturni srenji mnogokrat premalo opažen, večkrat spregledan in prezrt avtor, katerega simfonični in komorni opus povezuje njemu lastna umetniška črta, v kateri se združujejo nepredvidljivost, izvirnost, nenehno iskanje ter tudi pri osemdesetih letih večni notranji nemir in skoraj otroška igrivost,« je v utemeljitvi nagrade zapisal član strokovne komisije za glasbo pri Upravnem odboru Prešernovega sklada Matjaž

Nagrajence sta sprejela predsednik vlade Janez Janša in minister Vasko Simoniti.

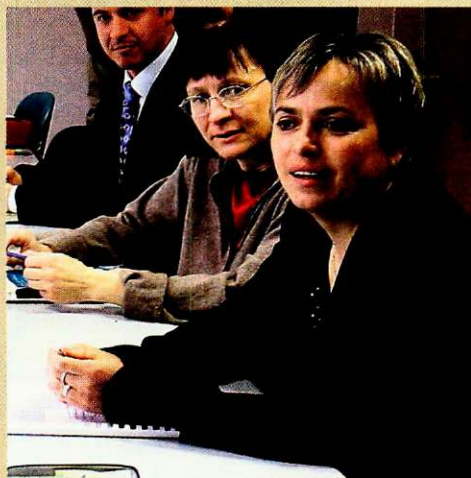
Drevenšek. Pohvalil je zlasti Matičičevo genialnost pri uporabi saksofona kot solističnega instrumenta v Drugi simfoniji. Javnosti je gotovo nekoliko bolj znan Radko Polič – Rac. O njem je Sebastijan Horvat zapisal, da je neposreden dokaz, da je igralska umetnost avtorsko dejanje, da ne gre za poustvarjanje, ampak za čisto ustvarjanje. Skratka je igralec na vse ali nič. Nagrade Prešernovega sklada so prejeli skladateljica Urška Pompe za umetniška dela

v zadnjih dveh letih, pisateljica Suzana Tratnik za knjigo Vzporodnice, intermedijski umetnik Marko Peljhan za umetniški projekt MakroLab, arhitekta Vesna in Matej Vozlič za umetniške dosežke v zadnjih dveh letih, baletni plesalec Anton Bogov za umetniške kreacije v zadnjih dveh letih in slikar Jože Slak – Djoka za razstavo Slike za slepe v Mali galeriji. Vse dobitnike nagrad sta na predvečer Prešernovega dne v dvorani Lily Novy sprejela tudi premier Janez Janša in minister za kulturo Vasko Simoniti.

Ob obletnici smrti največjega slovenskega pesnika so minuli teden slovesnosti potekale po vsej Sloveniji. Tako je bil v Kranju Prešernov semenj, pri pesnikovi rojstni hiši v Vrbi na Gorenjskem pa je spregovoril pesnik Ciril Zlobec. P. A.

Ambasadorji jezika

Dvotedenskega izobraževalnega seminarja za prostovoljne učitelje slovenskega jezika, ki je potekal v organizaciji ministrstva za šolstvo in šport in urada vlade za Slovence v zamejstvu, se je udeležilo 12 učiteljev iz Argentine in trije iz Kanade. Tečaj, ki je potekal v Portorožu in v Ljubljani, je bil po besedah državne sekretarke na ministrstvu za šolstvo in šport Magdalene Šverc namenjen zlasti izpopolnjevanju poučevanja slovenskega jezika ter uporabljanju sodobne tehnologije, udeleženci pa so v okviru tečaja obiskali tudi različne slovenske kraje in njihove znamenitosti. Kot je dejala Šverčeva, so namreč prav oni tisti, ki s pomočjo slovenščine prenašajo slovensko kulturo v svet. Ob koncu seminarja je minulo sredo udeležence sprejel še minister za šolstvo in šport dr. Milan Zver.

Sekretarka Magdalena Šverc

Pouk slovenskega jezika in kulture v Kanadi poteka sicer pod okriljem Cerkve in slovenskih združenj. Poučujejo tamkajšnji Slovenci, z učbeniki in drugimi gradivi pa jih oskrbuje Zavod RS za šolstvo. Osrednja slovenska organizacija v Argentini pa je Zedinjena Slovenija, nastala iz Društva Slovencev, katere glavna naloga je skrb za dopolnilni šolski sistem, ki je temelj ohranjanja slovenskega jezika. P. A.

Zlorabil položaj?

Na obeh straneh Karavank je završalo, ko je javnost v začetku tedna izvedela, da je državno tožilstvo v Celovcu sprožilo preiskavo zoper deželnega glavarja Jörga Haiderja, njegovega namestnika, sicer deželnega svetnika za promet Gerharda Dörflerja in uradnike okrajnega glavarstva v Velikovcu. Sodni organi bodo preiskali sum zlorabe uradnega položaja. Gre za odziv na številne prijave zaradi neizpolnjevanja razzsodb ustavnega sodišča v zvezi z dvojezično topografijo, konkretnije zaradi premika tabel v Drveši vasi in Pliberku (oba spadata pod velikovski okraj) lansko leto. Tedaj je Haider table premaknil za nekaj metrov, da bi se izognil razzsodbi sodišča. Nezakonitost takega početja je nato junija lani potrdilo tudi ustavno sodišče.

Medtem ko se je preiskava začela (za zlorabo uradnega položaja bi glavar teoretično utegnil dobiti do pet let zaporne kazni), se je Haider že oglasil s tezo, da gre za politični obračun novih zveznih oblasti, ki naj bi izvajale pritisk na avstrijsko sodstvo. M. V.

Koroški deželni glavar Jörg Haider

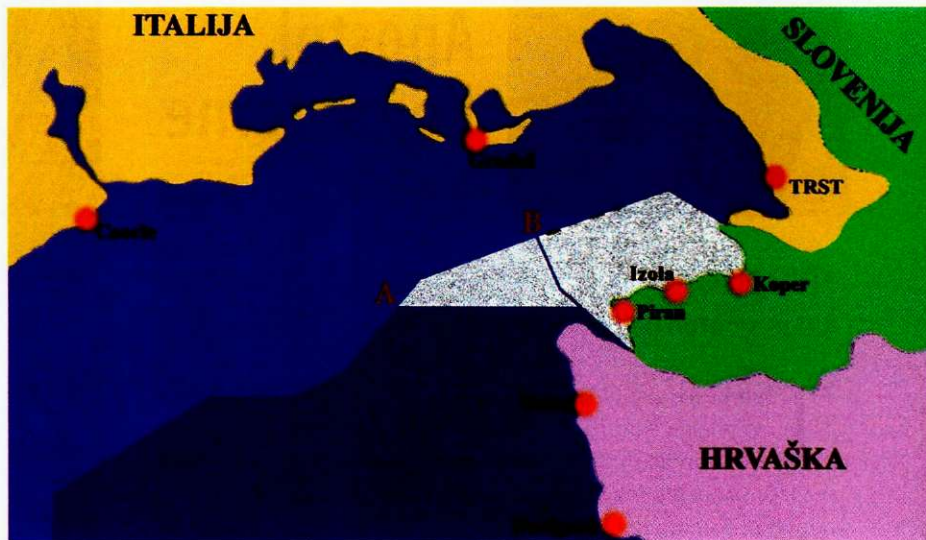
Prilaščanje slovenskega morja

Metod Berlec

Agresivni južni sosedje V začetku leta (5. januarja) je hrvaška vlada zagrebški Ini razširila pravice do raziskovanja Jadranskega morja tudi v morje, ki ga je pred osamosvojitvijo in po njej ves čas nadzorovala slovenska milica oziroma policija. S spremenjenim odlokom iz leta 2002 ji je vlada v Zagrebu podaljšala koncesijo za iskanje nafte in plina v severnih predelih Jadrana. Do nedavnega je imelo to hrvaško podjetje pravico delovati na severu največ do območja nekoliko južneje od Savudrije, po novem pa kar do sredine Piranskega zaliva, kar je pokazala tudi objava spornega hrvaškega zemljevida v nekaterih slovenskih medijih, ki je sicer sestavni del tega hrvaškega odloka. Se pravi na območje, ki je po prepričanju naše strani nesporno slovensko. Nasprotno pa si ga Hrvatje že praktično vsa leta po osamosvojitvi poskušajo prisvojiti s svojimi enostranskimi potezami. Slovensko zunanje ministrstvo je zaradi tega 23. januarja protestiralo. V noti hrvaškemu zunanjemu ministrstvu je poudarilo, da Hrvaška z omenjenim odlokom enostransko posega na morje, morsko dno in podzemlje nekdanje Jugoslavije, ki pa sporazumno še ni razdeljeno in njegov del pripada tudi Sloveniji kot naslednici nekdanje SFRJ. Na to se je odzvala hrvaška stran z noto Sloveniji, v kateri je zapisala, da odlok po njihovem mnenju nikakor ni v nasprotju z mednarodnim pravom, niti ne ogroža legitimnih interesov ali pravic sosednjih držav. Po mnenju hrvaškega zunanjega ministrstva z odlokom niso prejudicirali razmejitvene črte med državama, niti niso ravnali v nasprotju s skupno izjavo o izogibanju incidentom, ki sta jo vladi podpisali leta 2005 na Brionih.

Sukcesija Jadranskega morja? V svojem odgovoru na slovensko noto je hrvaško zunanje ministrstvo še zapisalo, da "morje ni in ne more biti predmet sukcesije, ker pripada kopnemu in je odvisno od kopnega, ki je v postopku sukcesije pripadlo Republiki Hrvaški kot eni od držav naslednic". Drugačnega mnenja so slovenski strokovnjaki. Kot je pred dnevi za STA povedal profesor mednarodnega prava Miha Pogačnik, hrvaška teza ne drži, saj "so stvari vsebinsko in strokovno povezane". Po njegovem državam naslednicam po razpadu nekdanje SFRJ pripadajo pravice, ki so jih uživale v SFRJ. "Z vidika uživanja določenih pravic – kot so pravica do izhoda na odprto morje, pravica do določenih površin teritorialnega morja, pravica do nadaljnjih morskih pasov –, so to pravice, ki jih je uživala nekdanja država in jih uživajo tudi države naslednice, ki geografsko ležijo ob morju." S tega vidika se po njegovi oceni vprašanje razmejitve povezuje tudi s problematiko nasledstva, čeprav kot takšno ni bilo predmet nasledstvenih pogajanj. Pogačnik je opozoril, da imajo ne glede na sukcesijo vse države ob morju pravico do morja po mednarodnem pravu, ki določa pravice obalnih držav. Hkrati pa že samo dejstvo nasledstva Jugoslavije utrjuje slovensko pozicijo, da Slovenija ne more biti prikrajšana za pravice, ki jih je uživala v času bivše Jugoslavije.

Razvnete strasti in protesti Seveda je hrvaška enostranska poteza in slovenski odziv nanje tako v Sloveniji

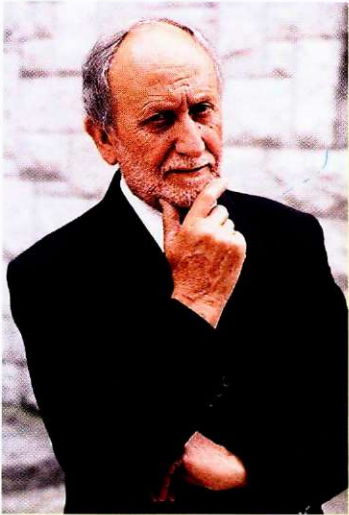

Sloveniji pripada morska meja do točke A, Hrvatje pa si z uredbo lastijo območje do točke B.

Ina je imela pravico delovati na severu največ do območja nekoliko južneje od Savudrije, po novem pa kar do sredine Piranskega zaliva.

kot na Hrvaškem razvnel strasti. Priča smo bili čustvenim odzivom tako na eni kot drugi strani. Slovenski poslanec Marko Pavliha je pozval slovensko vlado, naj predlaga Slovincem, naj nič več ne letujejo na Hrvaškem, predstavnik hrvaške vlade Ratko Maček pa je v odziv na to dejal "pa naj gredo na Triglav". Svoje je dodal še predsednik Narodne zveze pri SLS Marjan Podobnik, ki je Hrvatje obtožil, da ponarejajo kataster ob Dragonji, hkrati pa zatrdil, da so vodilni predstavniki slovenske države talci Hrvaške zaradi nekdanjih orožarskih poslov in zato niso dovolj odločni v odzivih na hrvaška ravnanja.

Ob vsem tem je znova postalo jasno, da si naši južne sosedje na vsak način želijo prilastiti del morja, ki ga je vsa leta nadzorovala Slovenija. Zato trenutno naši državi ne prostane nič drugega kot to, kar pravi naš zunanji minister Dimitrij Rupel, da kontinuirano protestira ob hrvaških enostranskih akcijah. "Če bo prišlo do arbitraže ali kakšne druge oblike reševanja problema, bo naš protest na mizi, sicer Slovenija ne bi imela nobene oporne točke, nobenega argumenta, na katerega bi se lahko izgovarjala". Premier Janez Janša pa je v torek zatrdil, da Slovenija ne bo pristala na nobeno hrvaško enostransko potezo. ■

Apostol Kominterne

Pavel Ferluga

»Taka priložnost ne prenese ničesar, kar je umazanega, kar je sprotno politikanstvo«.

Teh besed naj bi se znebil neki Kmecl v Komnu na proslavi požiga Komna, Rihemberka idr. Jaz bi rekel, da je prav umazanost in politizacija dogodka značilna za proslavo, ki se vleče vsako leto na Primorskem. Znano je, da je dogodek hudo podoben tistemu iz Dražgoš, saj je bil namen revolucionarjev, da bi bilo čim več žrtev domačega prebivalstva za agitpropovske potrebe, ne pa za narodno osvoboditev.

Mislim, da bi bil čas, da se takim proslavam slabega okusa ne pripisuje vrednot, ki si jih ne zaslužijo, ampak se pove resnico. Kazati samo všečne fotografije tiste tragedije in skrivati druge, ki poznarjajo tudi ostudni del dogodkov, je zavajanje. Da so Kraševci najbolj ideološko indoktrinirani, je znano, zato apologeti titoizma vselej izbirajo Primorsko za utrjevanje mitov NOB in jugoslovanstva. Kmecl je eden tistih, ki so zavračali osamosvojitve in je poleg Kučana, Školjca in drugih podpisnik Deklaracije za mir in ki so zavračali vojno proti JNA. Dobesedno pravijo, »da bi vojaški spopad na slovenskem ozemlju za Slovenijo pomenil katastrofo«. Ta človek je celo rekel zbranim članom ZZB: »Vi, borci, ste nas že takrat popeljali v Evropo.« Neverjetno sprenevedanje, laž in zavajanje za uboge poslušalce, ki poznajo le partijsko zgodovino in ne morejo oporekati. Da so bili on in njemu enaki vedno proti vstopu Slovenije v EU (sploh v zahodni svet in njegove povezave - NATO) in se na vse pretege trudili za ohranjanje pridobitev (proti zahodnim demokracijam), seveda ne pove. Danes dobro vemo, kam so nas pripeljali tedanji borci v komunistično Stalin-Titovo boljševistično diktaturo, kjer so bile teptane najosnovnejše človekove pravice, kjer je bilo legitimirano zločinstvo in smo morali zaostati za pol stoletja za naprednim zahodnim osvobodjenim svetom ter čakati osvoboditev do leta 1991.

Taki ljudje nam danes solijo pamet, ko je že ves svet obsodil vse vrste zločinskih diktatur 20. stoletja. To ne spada v EU in niti v novo R Slovenijo, ampak še vedno morda le na Balkan, kamor bi bilo dobro, da bi se preselili tisti, ki so drugačnega prepričanja. Na srečo danes mlade generacije ne podlegajo več klasičnemu agitpropu agentov kominterne, ki še danes niso spoznali, da je njihov krvavi čas zapisan v zgodovini kot temna stran meseca, saj na svetli strani ostaja le kriminalna beda, ki v spominu ne ostaja kot vrednota, temveč kot navlaka, ki se je še nismo znebili.

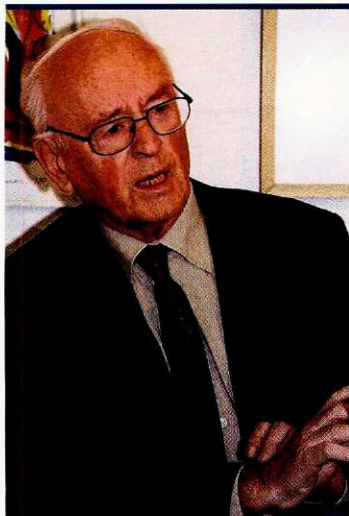

Kandidat iz naftalina

Vida Kocjan

Nekdanji partijski sekretar ima bistveno večje zasluge za LDS kot se zdi na prvi pogled.

Začnimo od začetka. Zdajšnjemu guvernerju Mitji Gaspariju, nekdanjemu poslancu LDS, se šestletni mandat izteče konec marca. Janez Drnovšek, predsednik države in nekdanji predsednik LDS, je zato lani jeseni objavil razpis za guvernerja Banke Slovenije (BS), na katerega sta se prijavila dva kandidata. Poleg že omenjenega Gasparija še Boštjan Jazbec. Drnovšek se je brez kakršnih koli posvetovanj odločil za Gasparija in ga predlagal v parlamentarno izvolitev. Ko ta ni bil izvoljen, postopka razpisa ni ponovil, vmes se je malo poigral z Jožetom Mencingerjem, nekdanjim rektorjem ljubljanske univerze, nato pa objavil ime svojega izbranca, od katerega v stilu nekajletnega otroka menda ne namerava odstopiti. »Ali ta ali noben drug!«, še sporoča. Novi kandidat pa ni dr. Boštjan Jazbec, pač pa Andrej Rant. Jazbeca je preprosto ignoriral, čeprav gre za usposobljenega ekonomista, profesorja monetarne ekonomije, člana Sveta BS in avtorja glavne študije o monetarni politiki BS (na temo ukinitve drsečega tečaja tolarja), ki nas je pripeljala do prevzema evra. Povrh vsega je politično neopredeljen, spada pa med t. i. mlade ekonomiste, ki niso tako zelo mladi po letih, pač pa so pri tem, ko govorimo o mladih in starejših ekonomistih, razlike v različnih pogledih na vodenje ekonomsko-monetarne politike v državi. Kot takšen Jazbec Drnovška ni zanimal. Osredotočil se je na Andreja Ranta. In kdo je Rant? Viceguverner že najmanj drugi mandat, diplomirani ekonomist s 30-letno delovno dobo v BS in dosedanja Gasparijeva desna roka, zadolžen pa je bil za sektor analiz. To je tisti sektor, iz katerega so »uhajali« nepreverjeni, neverjetni in zlonamerni scenariji o javnofinančnem stanju države v naslednjih letih. Rant je bil Drnovškov izbravec tudi leta 2004. Ta je kar pol leta pred iztekom Rantovega mandata in nekaj mesecev pred državnoborskimi volitvami državnemu zboru predlagal, naj ga vnovič imenujejo na mesto viceguvernerja, kar so takratni vladajoči poslanci julija 2004 brez pomisleka tudi storili. Po zadnjem volilnem porazu nekdanje kontinuitete pa je BS postala zatočišče nekaterih eldesovskih kadrov. Zato se ne smemo čuditi, da se Drnovšek zavzema zanj. Če je že Gaspari pogorel, bo Rant odlično nadaljeval tovrstno politiko. Po naših podatkih je znano tudi ime človeka, ki nastopa kot »veza med Drnovškom in Rantom«. To je Miran Mejak, nekdanji prvi nadzornik družbe Petrol in velik prijatelj ter lobist nekaterih ruskih poslovnežev. In zakaj Mejak? Zato, ker naj bi Rant in Mejak izvajala nekatere posle prek preminulega Petra Rigla, člana LDS in predsednika t. i. gospodarskega sveta LDS. V tem torej tiči razlog za to, zakaj Drnovšek ne odstopa od imenovanja Ranta.

Aktualni Prešeren

Dr. Janko Kos

Sporočilo letošnjega Dneva kulture ponovno potrjuje, da je Prešeren pravi in edini slovenski pesnik »za vse čase«. Še več, s svojimi mislimi o svetu, življenju in kulturi še zmeraj odločilno spodbuja Slovence, kako naj živijo, mislijo, se trudijo za kaj boljšega od tega, kar so.

Prvi je s svojimi »sršeni« in »zabavljivimi napisi« dejavno uveljavil načelo, da mora biti slovenska kultura podvržena ostri, zahtevni, nepristranski kritiki, ki zna razločevati vredno od ne vrednega, pravo od navideznega. V času Bleiweisovega praktično-ekonomskega utilitarizma se je zdelo, da kaj takega ni niti potrebno niti zaželeno. Levstik je obnovil zahtevo po objektivni kritiki; odtlej je slovensko kulturo poganjala naprej volja do učinkovitega, pogosto polemičnega vrednotenja. V današnjem času je ta volja močno opešala, nadomešča jo prepir o finančnih zadevah, o tem, kako naj kultura pride do denarja. O sami kulturi vlada apatično prepričanje, da je vse enako vredno ali ne vredno, vse torej zasluži omembo, pohvalo ali reklamo, pa še nagrado. Po načelu »vsi naj proizvajajo, vsi naj zaslužijo«. Po tem načelu poročajo o kulturi mediji. Prešeren bi jih poučil drugače.

V zvezi s tem je njegova misel »Kranjc, ti le dobička išeš, bratov svojih ni ti mar«, naperjena zoper ekonomski racionalizem, ki mu ni do socialne solidarnosti. Ta misel je še zmeraj dobra oznaka slovenske družbe. Toda Prešeren je svojo misel nadaljeval z verzoma: »Kar ti bereš, kar ti pišeš, mora dati gotov dnar«, kar pomeni, da je odklanjal proizvodnjo kulturnih storitev, ki se trudijo za kvantiteto, tržni uspeh, dobiček in kar je še drugih podobnih kategorij, s katerimi vidijo kulturo sodobni mediji. Prešeren bi dejal, da je to ničevo, kulture ne vredno početje.

Ta vidik je povezan s Prešernovim razumevanjem kozmopolitstva in domovinsko sti. V pismu Matiju Čopu je izrazil mnenje, da je Ljubljana bolj kozmopolitska od Celovca, in ji je to štel v dobro. Res sta bila s Čopom v živahnih odnosih s tujimi kulturami, s tujimi intelektualci, znanci in prijatelji. Za samo-umevno sta imela tisto, kar se v današnjem jeziku imenuje mednarodno, multikulturno, bogve še kakšno sodelovanje, gotovo bi podprla »slovanski kulturni forum«, še rajši kar »evropski kulturni forum«, če bi v tem našla pravi smisel. Toda hkrati je Prešeren v pismu Čopu spregovoril zoper tuje

»prihajače«, ki se radi povzdigujejo nad Slovence, češ da so boljši od njih. »Naravno je, da se skušajo ljudje, ki sami nič niso, uveljaviti tako, da v nič devljejo domačine.« Prešeren v tem oziru ni bil za preveliko strpnost (Toleranz).

Kako si je zamišljal prave kulturne zasluge, govori njegova oda ljubljanskemu županu Hradeckemu. V dobro mu šteje vse, kar je storil za kulturno in socialno povzdigo mesta, zlasti v tistem, kar se dandanes imenuje varstvo okolja in socialno skrbstvo. Iz pesmi Nebeška procesija razberemo, da je bil vnet za zabavno življenje v mestu, za »gledišča« in »plesišča«, celo za gradnjo Kolizeja, ki ga v tem stoletju nekateri želijo podreti, nazadnje bi bil tudi za gradnjo novega stadiona, kjer bi se zbirali hrupni navijači in bi policija imela hudo delo – s pogojem seveda, da bi bilo v Ljubljani pred tem zadoščeno potrebi po miru, varnosti in sociali. Prešeren bi današnjemu županstvu svetoval pravo razmerje med tem in onim.

Takšna sorazmerja je iskal v svoji nacionalnopolitični misli. V Zdravljici je pokazal, kako se da uresničiti naravna, za Slovence sprejemljiva zveza med »nacionalizmom« in »internacionalizmom«. Prve kitice so narodno bojevite, saj kličejo k obrambi pred sovražniki slovenstva in slovanstva. V sedmi kitici, ki je postala slovenska državna himna, pa oznani misel, ki je mednarodna: »Žive naj vsi narodi...« Vendar to ni program, ki naj bi evropske narode v talilnem loncu spremenil v nekaj nadnarodnega, višjega in splošnega. Nasprotno, poudarek je na obstoju in povzdigu posameznih narodov. Temu je ustrezalo Prešernovo odklanjanje Vrazovega ilirizma in vseh poskusov, da bi Slovenci izginili v večji južnoslovanski, nato v najširši vseslovanski enoti, če že ne vseevropski. Tu je bil Prešeren neizprosno, za Vraza je uporabil besedo »odpadnik«. Ko bi se v današnjem času znašel pred podobnimi idejami o evropeizaciji, globalizaciji in razslovenjenju, bi uporabil iste besede. **D**

V Zdravljici je pokazal, kako se da uresničiti naravna, za Slovence sprejemljiva zveza med »nacionalizmom« in »internacionalizmom«.

njanje Vrazovega ilirizma in vseh poskusov, da bi Slovenci izginili v večji južnoslovanski, nato v najširši vseslovanski enoti, če že ne vseevropski. Tu je bil Prešeren neizprosno, za Vraza je uporabil besedo »odpadnik«. Ko bi se v današnjem času znašel pred podobnimi idejami o evropeizaciji, globalizaciji in razslovenjenju, bi uporabil iste besede. **D**

Klica narodnega preporoda

Mitja Volčanšek, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Te dni mineva dvajset let od izida prelomne 57. številke Nove revije. S Prispevki za slovenski nacionalni program je tedaj dodobra razburkala slovensko in jugoslovansko javnost ter položila enega temeljnih kamnov v procesu osamosvajanja.

Zvezna ustava iz leta 1974 je zagotavljala »nacionalno svobodo in neodvisnost« »prostovoljno združenih narodov« le na papirju, demokraciji pa je za protitež postavljala socialistični samoupravni model. Že sredi sedemdesetih pa so prav kulturniki načeli oholega zveznega dinosavra, ki ga je poosebljal ostareli maršal Tito, ki so mu z omejeno ustavo dodelili dosmrtni predsedniški mandat. Leta 1975 je Edvard Kocbek kot prvi (če odšte-

jemo slovensko emigracijo) javno spregovoril o množičnih pobojih po koncu druge svetovne vojne. Po Titovi smrti pa je umanjkal osrednji steber režima in osemdeseta so omogočila razvoj širše družbene in politične diskusije. V tem kontekstu je že junija 1980 nastala pobuda za pripravo »nove revije«. Pod njo se je podpisalo 60 kulturnikov, spremljalo pa jo je pismo Nika Grafenauerja, Tineta Hribarja, Andreja Inkreta, Svetlane Makarovič, Borisa A. Novaka

in Dimitrija Rupla, naslovljeno na Mitjo Ribičiča kot predsednika republiške konference SZDL. S tem, ko je pismo objavilo Delo, je nastala javna razprava, ki je maja 1982 pripeljala do tega, da je pod okriljem Cankarjeve založbe prva številka revije ugledala luč sveta.

Besedna revolucija Zgodovina in konstitucija modernega slovenskega naroda je tesno prepletena z delom njegovih kulturnikov. V zadnjih letih nekateri analitiki in

tedanji družbenopolitični akterji, ki niso »bili zraven«, poskušajo v javnosti zmanjšati vlogo Nove revije in iz nje posredno izhajajočega Demosa. Tako poslušamo mit o prostovoljnem sestopu z oblasti s strani slovenske Zveze komunistov, na medijskem in kulturnem področju pa povečevanje sicer tudi pomembnega prispevka tedanjih avtorjev tednika Mladina in »ključne« vloge punkovske subkulture s svojim prevratniškim nabojem. O teži 57. številke Nove

revije oziroma Prispjevov za slovenski nacionalni program najbolj zgovorno priča sama avtorska sestava piscev, saj so številni med njimi v naslednjih letih odigrali ključne vloge v procesu demokratizacije in osamosvajanja.

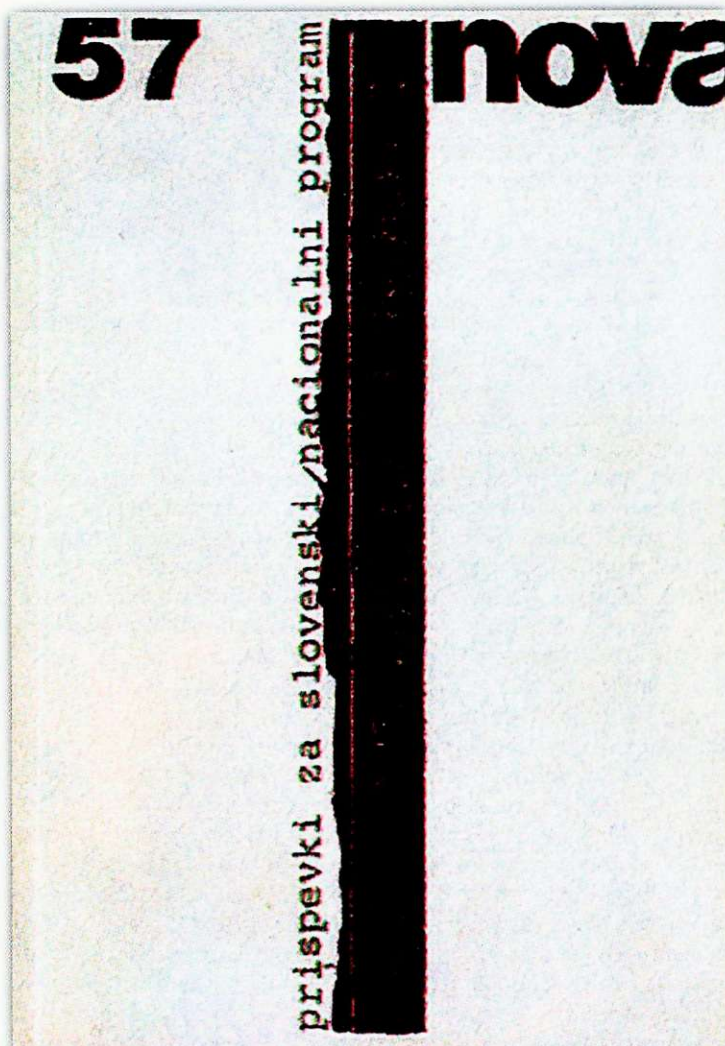
Toda pred očmi je treba imeti začetek leta 1987, ko je bila partija še dokaj trdna v sedlu in ko je bil sprejemljiv zgolj terminološko shizofren »nestranski pluralizem«. Pretekle izkušnje s pogromi nad Revijo 57 in perspektivami niso prispevale k pomirnitvi uredniškega odbora. Hkrati se je po objavi memoranduma Srbske akademije znanosti in umetnosti septembra 1986, nekakšnega intelektualnega manifesta velikosrbskega nacionalizma, čutila vse večja ogroženost slovenskega naroda s strani beograjskega hegemonizma. Tematska številka se je po besedah uredniškega odbora

ukvarjala z razmisleki o preteklosti in prihodnosti slovenskega naroda, v prvi vrsti pa s skrbjo »zaradi krize, v kateri so se Slovenci znašli v Jugoslaviji«. Zapisali so tudi, da gre za novo paradigmo v razmišljanju o slovenskem narodu, ki opušča samopomilovanje in si nasprotno zastavlja vprašanje, »kaj hočemo Slovenci početi sami s seboj«. Pobude »za novo koncepcijo slovenstva, ki naj bi se konstituiralo v ustanovah potencialno suverenega naroda«, naj zato bralci ne bi razumeli kot razmišljanja, ki bi vodila v socialno agresivnost in nacionalizem.

Novi temelji slovenstva Med Prispjevki so bili med najodmevnejšimi uvodni o Slovenski državnosti izpod peresa Tineta Hribarja, o Jugoslovanski »nacionalistični krizi« in Slovencih v perspektivi konca nacije (Ivan Urbančič) ter Odgovor na slovensko narodno vprašanje Dimitrija Rupla. Jože Pučnik je analiziral Politični sistem civilne družbe, France Bučar pa Pravno ureditev položaja Slovencev kot naroda. Me drugimi so svoja besedila prispevali še Niko Grafenauer, Drago Jančar, Spomenka Hribar in Marjan Rožanc, če naštejemo le nekatere.

Hribar je tako pisal, da »kolikor Slovenci hočemo biti kot narod svobodni, obenem pa nimamo dovolj močne volje biti nacija v smislu naroda s polno, neomejeno politično suverenostjo, smo na nacionalni ravni polovični subjekt«, hkrati pa ugotavljal vse omejenosti (osebne, jezikovne), s katerimi smo bili zaznamovani. Urbančič je problematiziral nerodnosti federalnega kompromisa. Nedoslednosti v tem pogledu ter simbolne zapostavljenosti Slovencev in našega jezika se je lotil Dimitrij Rupel, Jože Pučnik pa je neposredno spregovoril o totalitarni naravi političnega sistema, ki po lastni presoji odreja več ali manj svobode državljanom. France Bučar je glasno polemiziral s prisvajanjem legitimite s strani OF, Peter Jambreč pa je zagovarjal trajno pravico slovenskega naroda do samoodločbe in odcepitve.

Pritisk SZDL Kako močno je izid 57. številke zamajal tedanji režim, pričajo odzivi. Le nekaj dni po izi-

Izid 57. številke je dober razburkal slovensko in jugoslovansko javnost.

du je pred novinarje stopil predsednik republiške konference SZDL Jože Smole in dejal, da nekateri članki v reviji pomenijo napad na temelje socialistične samoupravne ureditve. Šlo naj bi za izražanje dvomov o legitimnosti NOB in iz njega izhajajoče družbene ureditve. Prispjevki naj bi tako najedali

družbene institucije in njene nosilce, položaj Slovencev v federaciji pa prikazovali zgodovinsko netačno in politično tendenciozno. Z določenimi stališči o položaju in vsiljeni državnosti nekaterih drugih narodov federacije naj bi minirali veljavnost same ustave. Posebej sporni so bili Prispjevki Franceta Bučarja zaradi spodbijanja zakonitosti NOB, socialistične revolucije in ustavne ureditve kot tudi teze Ivana Urbančiča.

Danes je tedanji odgovorni urednik in sedanji zunanji minister Dimitrij Rupel prepričan, da so kljub veliki tajnosti, v kateri so potekale priprave na izid 57. številke, oblasti morale vedeti, kaj se pripravlja. Vendar partija »ni bila monolitna«, predvsem pa preganjanje kulturnih revij sredi osemdesetih po Ruplovo ni bilo ▶

Med osrednjimi pisici Prispjevov je bil tudi dr. Jože Pučnik.

▶ več popularno početje, medtem ko bi »v sedemdesetih letih z nami obračunali zelo na hitro,« je prepričan Rupel.

Do takih »napadov« pa socialistična zveza ni mogla ostati ravnodušna (po Ruplovem prepričanju tudi zato, ker se je slovenska partija potem, ko je dovolila izid sporne številke, morala izkazati pred Beogradom) in je urednike ter avtorje poklicala na zagovor. Uredniški odbor Nove revije z glavnim urednikom Nikom Grafenauerjem in odgovornim urednikom Dimitrijem Ruplom na čelu se je moral braniti očitkov, da je z objavo člankov prekršil določila ustanovitvenega akta revije, ki so temeljila na spoštovanju samoupravnega socializma. Novorevijaši so v svoj bran uporabljali iste retorične prijeme. Tako so Smoletovo tiskovno konferenco, na katero ni bil vabljen noben izmed njih, označili za ne samoupravno dejanje, svoje delovanje pa izpeljali iz tradicije pluralistične OF in dopuščanja različnosti v ideoloških vprašanjih. Zbor sodelavcev Nove revije je tedaj, 23. februarja, v skoraj soglasno sprejetih stališčih poudaril, da kulturnikom nihče ne more okrniti obveznosti, da razmišljajo o osnovnih bivanjskih vprašanjih svojega naroda.

Dvanajstega marca so na seji predsedstva republiške konference SZDL njeni člani potrdili obsodbo po njihovo nesprejemljivih, zgodovinsko netočnih in neresničnih prispevkov posameznih avtorjev. Da bi se znebili problematičnih akterjev v Novi reviji, so, kot pred njimi koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja pri predsedstvu RK SZDL, ugotovili, da je obema urednikoma potekel mandat že leto prej in da Rupel, sicer kandidat za mesto glavnega urednika, že kot odgovorni urednik ni v celoti upošteval akta o ustanovitvi revije. Rupel je postal najbolj zaželena tarča, saj so ga nemudoma označili za pobudnika in organizatorja posebne tematske številke (Rupel je trditev brž zavrnil, saj je šlo za skupen projekt uredništva), ki pa je ni uvrstil v program izdaj. Nazadnje so oba urednika odstranili, kot v.d. glavnega in odgovornega urednika pa sta založnik in SZDL postavila Borisa A. Novaka, pred-

Nova revija naj bi spodkopavala zvezno ustavo, sprejeto l. 1974.

sednik sveta revije pa je namesto Janeza Strehovca postal Emil Milan Pintar. Pogoj, postavljen novemu uredniku, je bil uresničevanje določil ustanovnega akta revije, in sicer zlasti določb, da vsebina izhaja iz samoupravne usmerjenosti slovenske družbe. Dodatni pogoj je bil, da se naj revija bolj ukvarja s kulturo in umetnostjo (ter posledično čim manj s politiko).

Verbalni delikt? Zoper nekatere avtorje prispevkov so pripravljali celo sodni proces. Tega so od republiškega javnega tožilca Pavleta Carja zahtevali v zagrebški borbovski organizaciji, a je Car zahtevo zavrnil. Primer je prevzel zvezni javni tožilec Miloš Bakić, ki pa je, kot se spominja dr. Janez Jerovšek, v strogo zaupnem pismu iskal navodila pri predsedniku predsedstva CK ZKJ. Bakić je povlekel iz žaklja fantazmo verbalnega delikta oziroma 133. člena kazenskega zakonika, saj naj bi šlo, zlasti pri nekaterih prispevkih (Hribarjevem, Pučnikovem, Rožančevem, Urbančičevem), za težke oblike »kaznive dejavnosti sovražne propagande, katere družbena nevarnost je nesporno

velika... Sovraštvo do Jugoslavije, do našega družbenopolitičnega sistema in najvišjih vrednot revolucije se izraža neprikrito in z brezobzirnim izrekanjem nedvomnih neresnic o današnjih družbenopolitičnih razmerah,« kakor tudi s fašistoidno propagando in pozivi h kontrarevoluciji, je argumentiral tožilec.

Pretresali so partijo Dr. Dimitrij Rupel se dobro spominja časa priprav na izid 57. tematske številke. Tedanji odgovorni urednik revije opozarja na mednarodni kontekst, ko se je vzhodni blok v osemdesetih z ustanovitvijo poljske Solidarnosti ter tudi z nastankom Nove revije počasi rahljajal. Vendar kljub spremembam, ki so bile v zraku, leta 1987 še nihče ni pričakoval padca režima. Tako si je treba biti na jasnem, je prepričan zunanji minister, da je teza, po kateri so si slovenski komunisti sami želeli demokracije večstrankarstva in samostojne Slovenije, »larifari«.

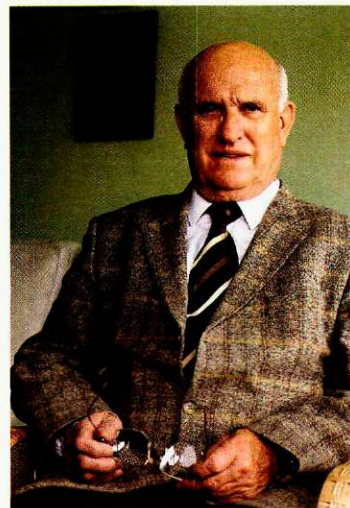
In čeprav so tudi druga tedanja gibanja odigrala svojo vlogo, je za razumevanje pomena Nove revije pri nadaljnjem razvoju

dogodkov dovolj, da si pozorno ogledamo kronologijo med letom 1987 in osamosvojitvijo.

Dr. Janez Jerovšek, ki je za 57. številko pripravil esej Slovenska univerza včeraj, danes, jutri, meni, da so uresničili vse temeljne zahteve iz tiste številke Nove revije, pri čemer »ne smemo pozabiti na izjemno tveganje, v katerega so šli pisci te številke, predvsem pa urednika Dimitrij Rupel in Niko Grafenauer, « saj so tam zapisane politične zahteve pretresale partijo od Ljubljane do Beograda«. Očitki tožilcev, ki so pripravljali kazenske ovadbe zoper avtorje zaradi kršitve zloglasnega 133. člena kazenskega zakonika, bi se lahko kaj hitro iztekli z izrekom dolgotrajnih zapornih kazni, je prepričan Jerovšek. Zato je zelo kritičen do tistih, ki se danes trkajo po prsih in dokazujejo svojo vlogo pri izpeljavi političnih sprememb. Še posebej Jerovšek omenja dr. Milana Balažica, čigar »ime pa sem sedaj našel med razpravljavci na SZDL, ki je imela ob izidu 57. številke Nove revije posebno sejo. Njegov prispevek je bil na ravni SZDL, kar pomeni, da ni bil naklonjen 57. številki. Očital ji je demagoško raven in da je pod ravno kritike in se skliceval na druge diskutante«.

Po Jerovškovo se dominantni del slovenskega zgodovinopisja, ki proučuje novejšo zgodovino, »še ni izkopal iz miselnih kategorij, ki so bile značilne za čas socializma«. Kljub temu ostaja optimist, saj verjame, da bo nekoč pomen 57. številke tudi v zgodovinski stroki primerno ovrednoten.

Dr. Peter Jambreč nam je razložil, da so razprave, ki jih vsebuje 57. številka, »že naslednje leto pripeljale do preambule Pisateljske ustave« in posledično do današnje ustave. Jambreč meni, da dr. France Bučar v nedavnem pogovoru za nacionalno televizijo, v katerem je povedal, da 57. številka ni odgovorila na konkretna vprašanja nadaljnega obstoja Slovenije v Jugoslaviji, nima prav. Po Jambrečovo so Prispevki že »vsebovali dovolj natančna in konkretna navodila« za izpeljavo tistega, kar je sledilo (svobodnih volitev, osamosvojitve, nove ustave). Tega, kar je sledilo v naslednjih nekaj letih po izidu 57. številke, pa se Slovenci dobro spominjamo. ■

Sociolog dr. Janez Jerovšek

Pravnik dr. Peter Jambreč

Parlamentarna pustna veseljaka

Aleš Kocjan, foto: FOTO SPRING, Bor Slana, arhiv Demokracije

V parlamentu danes na izredni seji poteka razprava o domnevnih nepravilnostih pri nakupu 135 oklepnikov. Glavna pobudnika razprave sta poslanca Tone Anderlič in Aurelio Juri, ki pa sta sama akterja številnih afer.

Bolj pestro in bogato kariero ima zdajšnji poslanec LDS Tone Anderlič. Anderličeva politična kariera se je začela leta 1980, ko je po končani srednji strojni šoli in nekajletnem delu v Litostroju, postal sekretar novomeške občinske konference Zveze socialistične mladine Slovenije (ZSMS). Po dveh letih delovanja na lokalni ravni se je leta 1982 preselil v Ljubljano, kjer je postal član republiške konference ZSMS, zadolžen za področje mladinskih delovnih akcij, nato pa je hitro napredoval. Leta 1984 je

najprej postal sekretar ZSMS, leta 1986 pa nato še njen predsednik. V času vodenja te mladinske izpostave takratne Komunistične partije Slovenije je Anderlič za takratne razmere deloval dokaj smelo. Tako je leta 1986, ko je bil še sekretar ZSMS, kot predstavnik ZSMS na konferenci Zveze socialistične mladine Jugoslavije (ZSMJ) skupaj z Ignacom Krivcem predlagal, da naj bodo republiške in pokrajinske zveze ZSMJ samostojne organizacije v enotni ZSMJ. Njegov predlog je naletel na oster odziv zlasti pri srbskih

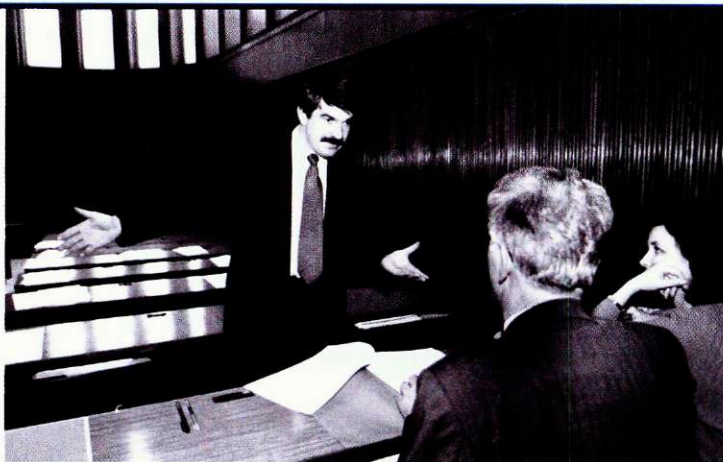
predstavniki, ki so ga označili kot predlog, ki pelje k nedopustni konfederaciji in končno k popolni osamosvojitvi republiških in pokrajinskih zvez ZSMS.

Na precej ostre odzive so naleteli tudi predlogi, ki so jih Anderlič in njegovi kolegi iz ZSMS predlagali na 12. kongresu ZSMJ, ki je junija 1986 potekal v Beogradu. Takrat je skupina delegatov iz Slovenije namreč predlagala, naj kongres sprejme sklepa, da se bo ZSMJ zavzela za civilno služenje vojaškega roka in da bi štafeto mladosti ukinili, ker naj ne bi bila

več primerna oblika praznovanja Dneva mladosti. Predloga sta naletela na ostre odzive takratnega vodstva ZSMJ, ki je Anderliča in somišljenike razglasilo celo za destruktivne sovražnike, ki rušijo bratstvo in enotnost med takratnimi jugoslovanskimi narodi.

Zaviralec osamosvojitve? Če si je Anderlič v času vodenja ZSMS prizadeval za vpeljavo nekaterih bolj demokratičnih sprememb v takratno republiško partijsko politiko (nekateri so sicer menili, da bi bil lahko pri tem še veliko bolj ▶

Tone Anderlič se je kot vodja poslanske skupine LDS zapletel v številne afere.

Hoteli Piran se kljub evidentnim spornim poslom še vedno pritožujejo.

▶ dejaven, kot je bil), pa je precej vprašljiva njegova vloga, ki jo je odigral v znamenitem procesu proti četverici JBTZ. Ko so namreč takratne vojaške oblasti zaradi domnevne izdaje vojaške skrivnosti aretirale četverico Janeza Janšo, Ivana Borštnerja, Davida Tasiča in Rudija Zavrla, so mnogi v ZSMS, zlasti njen mariborski del, menili, da bi morala ZSMS za svojega novega predsednika (Anderliču se je namreč ravno takrat iztekal mandat), med štirimi kandidati (poleg Janše so se za to mesto potegovali še Jožef Školč, Roman Lavtar in Duško Kos), izvoliti Janeza Janšo in s tem sprožiti politični pritisk na takratne jugoslo-

vanske vojaške in civilne oblasti, naj ga izpustijo. Proti temu naj bi takrat nastopil prav Anderlič, kar naj bi na koncu odločilno pripomoglo k temu, da je bil za predsednika izvoljen Školč in da je načrt takšnega političnega pritiska na tedanje oblasti padel v vodo.

Podobno dvomljivo vlogo je Anderlič, tokrat skupaj s stranko, ki ji je takrat pripadal (leta 1990 je bil namreč na volitvah na listi ZSMS – Liberalne stranke izvoljen za poslanca takratnega družbenopolitičnega zbora) odigral v poznejših procesih osamosvojitve. Kot se je namreč dalo sklepati iz njegovih takratnih nastopov, je Anderlič osamosvojitvi, skupaj z

večjim delom svoje stranke, precej odkrito nasprotoval. Marca 1991, le tri mesece pred uradno razglasitvijo samostojnosti, je tako Anderlič na seji ustavne komisije, ki je v takratni skupščini razpravljala o izvajanju ustavnega zakona o odcepitvi, napadel predlog Boruta Šukljeta, da bi skupščina sprejela obsežen paket ukrepov, ki bi omogočili dokončno odcepitev Slovenije. Takšen predlog je Anderlič označil za nesprejemljiv, rekoč, da tako pomembnih vprašanj ni smiselno reševati na ta način.

Podobno, dokaj odklonilno do procesov osamosvajanja, je Anderlič deloval le dva tedna pred razglasitvijo samostojnosti. Takrat je namreč v skupščini na odboru za slovesno promocijo Slovenije skupaj s svojim strankarskim kolegom iz LDS Jašo Zlobcem (ZSMS – Liberalna stranka se je medtem preimenovala v Liberalno demokratsko stranko) napadel načrtovano proslavo ob dnevu osamosvojitve. Kot je takrat na odboru dejal Zlobec, bi lahko proslava, ki je bila načrtovana, pomenila to, da bi s patetiko nadomestili stvarne rezultate, samo proslavo pa je označil za cirkus, s katerim se bo Slovenija le osmešila. Anderlič mu je v tem pritril in še dodatno zahteval pojasnila o tem, za čigav projekt pri proslavi gre in kdo ga koordinira.

Vse Anderličeve afere Kakorkoli. Čeprav LDS in skupaj z njo Anderlič osamosvojitvi očitno ni bila pretirano naklonjena (Anderlič je celo velik del osamosvojitvenih bojov skupaj s poznejšim ministrom za pravosodje Miho Kozincem, preživel na t.i. misiji dobre volje v Beogradu, kar so sicer nekateri videli kot taktičen

umik prek vojno vihro), slednje očitno ni bilo dovolj, da Anderličeva stranka, ki ji je pripadal, na volitvah leta 1992 ne bi zmagala. Stranka je na volitvah dobila prepričljivo 23 odstotno večino, Anderlič pa vnovič svoje poslansko mesto, ki ga je obdržal vse do danes. Takšna dolga doba v politiki mu je seveda nujno prinesla s seboj tudi nekaj afer. Prva večja se mu je pripetila aprila leta 1994, ko naj bi se na parkirišču pred domačim blokom na Topniški ulici sporekel z enim izmed drugih voznikov, prepir pa se je na koncu končal z napadom nanj. Kot so takrat poročali dnevni mediji, naj bi se Anderlič na t.i. usodni večer pripeljal pred stanovanjski blok na Topniški 45, kjer je stanoval. Na parkirišču se je srečal z nekim volvom, ki pa mu je zaprl pot. Sledil naj bi medsebojni prepir in pa napad voznika volva, pri čemer naj bi Anderlič utrpel rano na levem licu, podplutbo na ustnicah, izgubil pa naj bi tudi dva zoba.

Še bolj neprijetna za Anderliča je bila afera, ki se mu je primerila v začetku leta 1996, ko se je s službenim avtomobilom vračal z ene izmed službenih poti. Med vožnjo proti Ljubljani so ga namreč v Grajski vas ustavili celjski policisti in mu pod nos pomolili alkotest. Merilnik je pokazal 2,08 promila, Anderlič pa naj bi nato kljub prepovedi nadaljeval vožnjo. Čeprav slednjega Anderliču nikoli niso dokazali, v policijskem zapisniku je bil namreč zabeležen le rezultat alkotesta, medtem ko naj bi drugi zapisnik z ugotovitvijo o nadaljevanju vožnje izginil neznano kam, je njegova vinjenost hudo razburila njegovo poslansko kolegico Ljerkko Bizilj, ki je od Anderliča zah-

Radoživi politik

Nekoliko manj razgibano, vendar še vedno zanimivo za politično afero, ima tudi Anderličev »soborec« pri razčiščevanju nakupa oklepnikov Aurelio Juri, ki sicer prihaja iz vrst SD. Juri, ki se je skupaj s svojim bratom Francem Jurijem mnogim najbolj zameril v času slovenskega osamosvajanja, ko je nasprotoval jasnejši določitvi morske meje med Slovenijo in Hrvaško, kar se nam je pozneje več kot očitno maščevalo, se je v svojo največjo afero zapletel v začetku leta 2005, ko je priloga Slovenskih novic, Bulvar, razkrila njegovo domnevno svingerstvo. Zadeva je bila toliko bolj občutljiva zato, ker se je Juri za zmenke s pari dogovarjal kar preko službenega telefona, čeprav je ob začetku mandata podpisal izjavo, da bo telefon uporabljal izključno v službene namene, in zato, ker se je pri tem zapletel v dvoletne izjave. Tik pred objavo članka je namreč Jurija pod krinko, da med poslanci dela anketo o zvestobi, poklical novinar Bulvarja in ga povprašal ali je svoji ženi zvest, Juri pa mu je zatrdil, da je in da mu zvestoba tudi sicer zelo veliko pomeni.

Poslanec SD Aurelio Juri

Poskus, da bi razširil prostor okoli svoje vile v Strunjanu, se Anderlič ni posrečil.

tevala, naj odstopi z mesta vodje poslanske skupine LDS. Ker tega Anderlič ni storil, je Biziljeva predsedniku stranke Janezu Drnovšku čez nekaj dni poslala izjavo, da izstopa iz poslanske skupine, s pojasnilom, da bi morali politiki težiti k temu, da s svojimi dejanji dajejo zgled drugim.

Nepremičninske igre V zagotovo največjo afero pa se je Anderlič vpletel leta 2001, ko je skušal na precej sumljiv način priti do parcel okoli svoje vile v Strunjanu. Kot je znano, se je zgodba začela nekega dne, ko je tamkajšnji kmet Bruno Špoljar na oglasni deski upravne enote v Piranu po naključju opazil razpis, da Hoteli Piran prodajajo štiri parcele, ki ležijo v neposredni bližini hotelov. Ker so se mu parcele zdele poceni (cena za kvadratni meter je znašala vsega 580 takratnih tolarjev), se je prijavil na razpis, vendar je kmalu zatem spoznal, da je dregnil v precej nečedne posle. Že kmalu po oddaji ponudbe ga je namreč domov poklicala direktorica Hotelov Piran Ana Žerjal in mu pojasnila, da so parcele že prodane Anderliču in podjetju Sponcor, razpis, na katerega se je prijavil, pa naj bi bil le formalnost, s katerim bi zadostili zakonskim okvirom. Ker zakonodaja takšnih kupčij pod mizo ne predvideva in ker je Špoljar to tudi vedel, svoje ponudbe ni umaknil in je na njej vztrajal. Januarja 2002 je tako Upravna enota v Piranu ugotovila, da je bil najboljši ponudnik in da morajo Hoteli Piran parcele prodati njemu. Tu pa so se stvari začele zapletati. Hoteli Piran so namreč sprva s podpisom pogodbe dolgo časa zavlačevali, ko

pa so jo le podpisali, so Špoljarja že čez nekaj dni obvestili, da od pogodbe odstopajo, ker naj bi medtem ugotovili nekatera nova dejstva in naj bi bila zato pogodba nična (ugotovili naj bi namreč, da so nekatere parcele po urbanističnem načrtu delno zazidljive in ne nezazidljive, kot so prvotno mislili, ena od parcel pa naj bi bila tudi 900 kvadratnih metrov večja, kot je bilo sprva izmerjeno).

Na slednje Špoljar ni pristal in se je zoper to pritožil na ministrstvo za kmetijstvo. Slednje pa Špoljarju ni samo dalo prav, pač pa je celo ugotovilo, da so Hoteli Piran natančno vedeli, kaj prodajajo. Pred prodajo je namreč občina Piran hotelom poslala urbanistično informacijo, v kateri je bilo jasno zapisano, da je ena izmed parcel zazidljiva v izmeri 60, druga v izmeri 80 in tretja v izmeri 1.400 kvadratnih metrov. Slednje torej ni kazalo samo na to, da so se Hoteli Piran sprenevedali, da niso vedeli, kaj prodajajo, ampak da so zemljišča Anderliču hoteli prodati močno pod ceno. Cena za takšna zemljišča bi namreč takrat na trgu realno znašala okoli milijon evrov, Hoteli Piran pa so jih Anderliču želeli prodati za vsega okoli 25.000 evrov. Le kdo bi si v tem primeru razdelil razliko med prodajno in tržno vrednostjo in za koliko bi bili s tem odškodovani Hoteli Piran?

S pritrditvijo ministrstva Špoljarjevim argumentom pa zadeva še ni bila končana. Že čez pet mesecev je namreč ministrstvo ugotovilo, da je pri ponovni presoji zadeve domnevo napačno uporabilo zakon o kmetijskih zemljiščih in da imajo v zadevi, v kateri je sprva dalo prav Špoljarju, prav Ho-

Smeti od prenove Anderličeve vile so delavci zmetali kar na sosednje parcele.

teli Piran. Špoljar se od tu naprej ni več želel iti takšnih iger in je celotno zadevo predal odvetniku Ervinu Dokiču iz Pirana. Slednji je na Piransko sodišče v njegovem imenu vložil tožbo, ki je nato ugotovilo, da je na razpisu kot najboljši ponudnik zmagal njegov klient. Kot nam je minuli teden povedal Dokič, je sodba nekaj časa že pravnomočna, se pa zadeva že kar nekaj časa zapleta pri vpisu v zemljiško knjigo, ki naj bi bil sicer le še formalnost. Po njegovih besedah se namreč Hoteli Piran na vpis vseskozi pritožujejo, pri čemer pa ne dvomi, da bo Špoljar glede na pravnomočno sodbo prej ali slej pravnomočno postal lastnik tudi v zemljiški knjigi.

Smeti sosedu No, s pravnomočno sodbo, s katero je postal lastnik zemljišč, pa se je Špoljar soočil z novo, povsem drugačno težavo. V neposredni bližini parcel, ki jih je kupil od Hotelov Piran, namreč stoji vila, ki jo je Anderlič kupil že pred zapletom z nakupom zemljišč. Kmalu potem, ko je Špoljar postal pravnomočni lastnik parcel, je Anderlič vilo prenavljal, pri tem pa so delavci ves gradbeni material navozili in zmetali kar na Špoljarjeve parcele. Špoljar je Anderliča in podjetje Sponcor najprej pozval, naj navozi material umaknejo, ker odziva ni bilo, pa je leta 2004 zoper oba vložil tožbo. Kot nam je minuli teden povedal Špoljarjev odvetnik, zadeva kljub temu, da so od vložitve tožbe pretekla že skoraj tri leta, še vedno ni končana, Anderlič pa od odpadnega materiala prav tako še ni umaknil s Špoljarjevih parcel. Kot nam je dejal, se je zadeva zavlekla zato, ker so se vmes v sodniškem

računalniku za nekaj dni kot lastniki parcel znova pojavili Hoteli Piran (kako se lahko zgodilo kaj takega na sodišču, menda še poizvedujejo), vendar pa verjame, da bo na koncu sodišče vendarle odločilo v njihov prid.

Na koncu bi lahko torej rekli, da se Anderličeva politična kariera od tiste pozitivne vloge, ki jo je odigral konec osemdesetih let, v zadnjih letih vse bolj nagiba v negativno, za kar pa se ima zahvaliti predvsem nekaterim aferam, v katere se je vpletel v zadnjih letih. ■

ANKETA

Ali bi se moral Dmrovšek glede novega guvernerja posvetovati s strankami?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Ali bodo bivši člani LDS Karlu Erjavcu prevzeli DeSUS?

da	<div style="width: 52.9%;"></div>	52,9
ne	<div style="width: 38.8%;"></div>	38,8
ne vem	<div style="width: 8.3%;"></div>	8,3

% 0 25 50 75 100

Glasovalo: 240

DEMOKRACIJA

Nadaljevanje pozitivnih trendov

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Makroekonomski kazalci v Sloveniji so še naprej dobri. Ugodne gospodarske razmere se odražajo tudi v pozitivnih trendih na trgu dela, januarja letos pa smo že tretjič zapored zabeležili deflacijo.

Ob koncu lanskega leta so se nadaljevala ugodna gospodarska gibanja, ki so privedla tudi do povišanja zaposlenosti. Brezposelnost se je znižala na 9,5 odstotka, v istem obdobju pa je bila rast plač 2,2 odstotka. Ohranila so se ključna makroekonomska ravnotežja, ob pripravah na prevzem evra pa je ostala umirjena tudi rast cen.

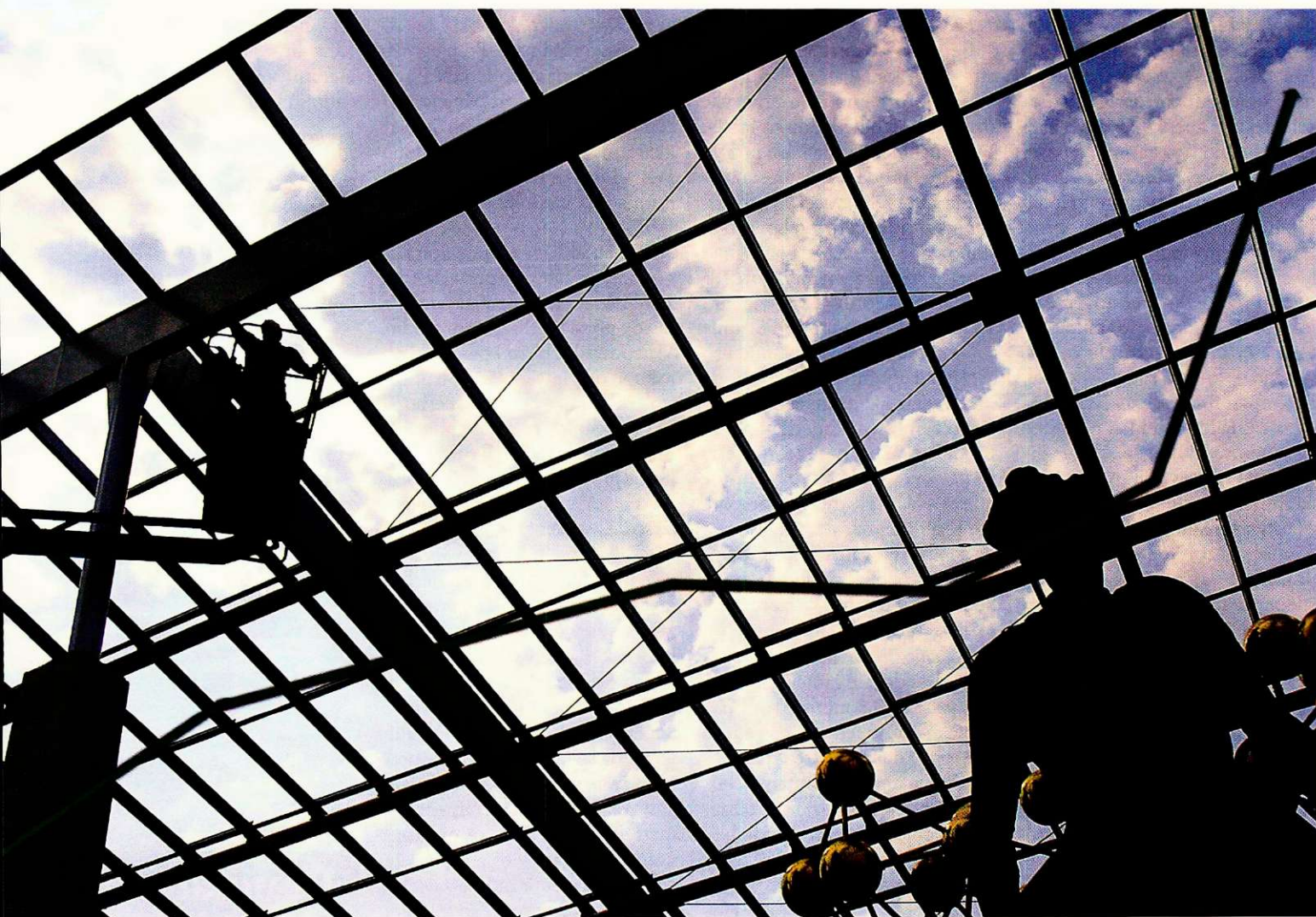
Uspešno evro območje Na novinarski konferenci, ki je bila minuli teden, so na Uradu RS za

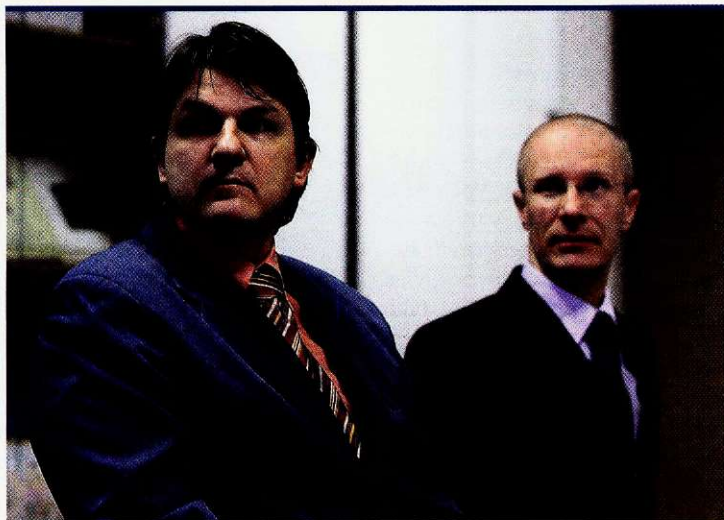
makroekonomske analize in razvoj, ki ga vodi dr. Janez Šušteršič, predstavili zadnje makroekonomske kazalce in konjunkturne trende slovenskega gospodarstva, povzete tudi v publikaciji Ekonomsko ogledalo, ki je po več kot desetih letih uspešnega izdajanja doživela oblikovno posodobitev. Po podatkih vladnih ekonomistov se je relativno visoka gospodarska rast v Evropski zvezi (EZ) ohranila tudi v zadnjem četrtletju lanskega leta, skupna rast evro območja v letu 2006 pa naj bi bila

po prvih ocenah najvišja v šestih letih. Povpraševanje iz tujine je ugodno vplivalo tudi na slovensko gospodarstvo. Aktivnost predelovalnih dejavnosti se je tako krepila tudi novembra, v prvih enajstih mesecih lanskega leta pa je bila industrijska proizvodnja predelovalnih dejavnosti za 7,8 odstotka višja kot leto pred tem. Podatki za vse leto bodo na voljo pozneje.

Plače in cene Ob koncu leta 2006 se je nadaljevalo povečevanje števila formalno delovno

aktivnih in zmanjševanje števila registriranih brezposelnih. Prvo je bilo v enajstih mesecih lani višje za 1,4 odstotka, stopnja brezposelnosti pa se je znižala na 9,5 odstotka. Rast plač je ostala umirjena in naj bi ob koncu leta ostala skladna z napovedmi in bi dosegla 2,3 odstotka. Rast cen je ostala umirjena tudi neposredno pred prevzemom evra, povprečna inflacija je bila 2,5 odstotka in je bila enaka kot ob koncu leta 2005. Mag. Boštjan Vasle, vodja sektorja za makroekonomske analize in

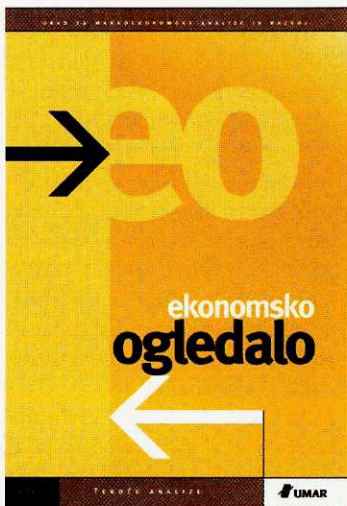
Dr. Janez Šušteršič in mag. Boštjan Vasle ob predstavitvi kazalcev.

razvoj na uradu, pa je poudaril, da »splošnega povišanja cen, ki bi bilo povezano s procesom prevzemanja evra, v decembru ni bilo zaznati, med posameznimi skupinami cen pa so izstopale cene v skupini gostinske in nastanitvene storitve, ki so se decembra povišale za 1,8 odstotka.«

Strukturni primanjkljaj V vladnem uradu so še pojasnili, da je vlada ugodne razmere izkoristila za nadaljnje krčenje odhodkov, kar pa ob relativno visoki gospodarski rasti in strukturnih spremembah, predvsem znižanju davka na izplačane plače, po njihovih ocenah ni zadoščalo za zmanjšanje strukturnega primanjkljaja. Ta je bil po oceni ministrstva za finance v lanskem letu 1,7-odstoten. Ob vsem tem pa dr. Šušteršič poudarja, »da je najspodbudnejši podatek s konca lanskega leta verjetno ta, da so se ugodne gospodarske razmere pričele odražati tudi v pozitivnih trendih na trgu dela.«

Opozicija sprašuje Po objavljenih podatkih urada je poslanec Milan Martin Cvikl, ki je tudi predsednik parlamentarne komisije za nadzor javnih financ in proračuna, nemudoma zaglal vik in krik. Zastavil je pisno vprašanje glede tega, da gre pri lanskem javnofinančnem primanjkljaju za različne ocene finančnega ministrstva in urada za makroekonomske analize in razvoj. Minister Bajuk je v odgovoru pojasnil, da do razlik v ocenah prihaja zato, ker oceni temeljita na različnih podatkih. »Ocena

UMAR temelji na starejših in posledično bolj nepopolnih podatkih kot ocena ministrstva za finance, ki temelji na oceni realizacije vseh štirih blagajn javnega financiranja do konca leta 2006,« so v sporočilu za javnost zapisali na finančnem ministrstvu. Ministrstvo za finance je napovedalo, da bo javnofinančni primanjkljaj

Po 10. letih prenovljena publikacija.

v letu 2006 znašal do 1,3 odstotka bruto domačega proizvoda (BDP), Umar pa napoveduje javnofinančni primanjkljaj v višini 1,6 odstotka BDP.

Januarja deflacija Minuli petek je Statistični urad RS (SURS) objavil še podatek o januarski inflaciji. Cene življenjskih potrebščin, ki so merilo za merjenje stopnje inflacije, so se po njihovih podatkih januarja znižale za 0,7 odstotka. Tako smo tudi v letošnjem januarju kljub uvedbi evra, ki jo je spre-

Nekaj makroekonomskih pokazateljev

- Mednarodna menjava, zlasti z največjimi slovenskimi zunanjetrgovinskimi partnericami (Nemčija, Italija, Francija, Avstrija), pa tudi z državami, s katerimi se slovenski izvoz krepi (Češka, Madžarska, Poljska in Rusija) je bil lani večji za 11 odstotkov, kar je več od pričakovanj v jesenski napovedi.
- Industrijska proizvodnja se je v enajstih mesecih povečala za 13,5 odstotka
- V enajstih mesecih lani je bila nominalna rast bruto plače na zaposlenega 4,9-odstotna, kar je v skladu z napovedmi urada (napovedovali so 5-odstotno rast).
- Realno so se plače povečale za 2,4 odstotka. Rast plač zaostaja za produktivnostjo dela in ni pritiskala na rast cen.
- Gibanja plač so delovala stabilizacijsko in so prispevala k izpolnitvi petih maastrichtskih kriterijev, vendar pa spremenjene razmere narekujejo tudi spremembe pri politiki plač. V prihodnjih letih naj bi bilo tako smiselno zmanjšati razkorak med produktivnostjo in rastjo plač, na dolgi rok pa celo uskladiti plače s produktivnostjo.
- Lanska rast cen je ostala umirjena, povprečna inflacija je bila 2,5-odstotna - enaka kot ob koncu leta 2005.
- Splošnega povišanja cen, povezanega s sprejemom evra, v decembru ni bilo zaznati, odstopale so le gostinske cene (višje so bile za 1,8 odstotka). Tudi v prihodnjih letih naj bi stopnja inflacije ostala na ravni minulih dveh let.
- Prihodki sektorja države so se lani zmanjšali s 45,8 na 45,1 odstotka.
- Izdatki sektorja države so se lani zmanjšali s 47,2 na 46,6 odstotka.
- Primanjkljaj (po podatkih Umarja) je bil 1,6-odstoten (leto prej 1,4 odstotka), povečal pa se je strukturni primanjkljaj.
- Ugodna gospodarska gibanja se nadaljujejo, večji je tudi kazalec zaupanja.
- Lanska gospodarska rast je bila po oceni Umarja okoli 5 odstotkov, poganjali pa so jo izvoz in naložbe, kar naj bi se nadaljevalo tudi v letošnjem letu.

mljal strah pred morebitnimi podražitvami, že tretjič zapored beležili deflacijo. Glavni razlog za to so bile zimske razprodaje tekstilnega blaga in obutve, kar je znižalo skupno rast cen za eno odstotno točko. Inflacija na letni ravni se je januarja nekoliko znižala, na 2,7 odstotka, povprečna letna inflacija pa je ostala na decembrski ravni in je 2,5 odstotka. Če se še nekoliko pomudimo pri številkah: blago se je januarja v povprečju pocenilo za 1,3 odstotka, storitve pa so se podražile za 0,7 odstotka.

Bolj kot v minulih dveh januarjih so se v letošnjem zvišale cene v skupini gostinske in nastanitvene storitve, medtem ko je znižanje cen v skupini blago in obutev značilno za vsa tri leta. Skupno rast cen so januarja poleg zimskih razprodaj znižali še naftni derivati. Zaradi razprodaj so bila oblačila v povprečju cenejša za 12,7 odstotka, obutev za 11,6 odstotka, drugi tekstilni izdelki in dodatki za 3,6 odstotka, tkanine za 0,8 odstotka ter storitve za obleko za 0,5 odstotka. Na gibanje cen ▶

Prehod na evro ni povzročil inflacije, so pokazale statistične analize.

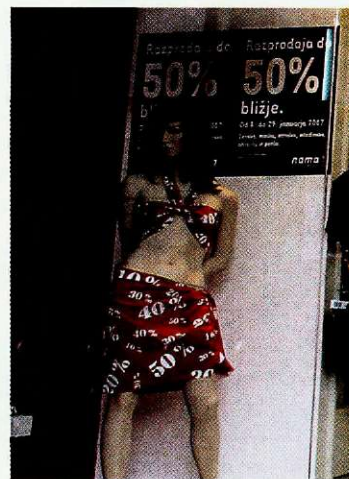
► v skupini prevoz so vplivale predvsem nižje cene rabljenih osebnih avtomobilov (za 3,4 odstotka), pogonskih goriv (za 1,8 odstotka) in letalskih potniških prevozov (za 11 odstotkov). Pri tem so se storitve, ki so povezane s prometnimi sredstvi, v povprečju podražile za odstotek, na kar je najbolj vplivalo parkiranje, ki se je podražilo za 10 odstotkov. Na znižanje cen v skupini stanovanje so najbolj vplivale nižje cene tekočih goriv (v povprečju za 4,9 odstotka), plina (za 1,6 odstotka), daljinske energije (za 1,5 odstotka) ter električne energije (za 0,8 odstotka). Slednja je bila cenejša predvsem zaradi nižje cene uporabe elektroenergetskega omrežja. V tej skupini velja omeniti še podražitev komunalnih storitev (v povprečju za 1,6 odstotka), med katerimi se je zaradi začetka ločenega zbiranja bioloških odpadkov odvoz smeti v Ljubljani podražil za pet odstotkov. V januarju so bili dražji še trda goriva (za 2,5 odstotka), redno vzdrževanje in popravila (za odstotek) ter najemina (za 0,8 odstotka).

Podražitve Sicer pa so statistiki v januarju zabeležili kar veliko število podražitev, in sicer največ pri hrani, brezalkoholnih pijačah, gostinskih storitvah ter alkoholnih pijačah in tobaku. Podražitve hrane so sezonskega značaja, višje cene gostinskih storitev pa so bile posledica tudi prilagoditve

novi valuti. Hrana in brezalkoholne pijače so se januarja podražile v povprečju za 1,7 odstotka, gostinske in nastanitvene storitve za 1,4 odstotka, alkoholne pijače in tobak za 0,7 odstotka, zdravje za pol odstotka, stanovanjska oprema ter rekreacija in kultura za 0,4 odstotka, komunikacije za 0,3 odstotka, raznovrstno blago in storitve ter izobraževanje pa za 0,1 odstotka. Katero blago in storitve so se podražili prav zaradi uvedbe evra, je po mnenju vodstva SURS težko povedati. Že v lanskem decembru so opozorili na višje cene gostinskih storitev, zdaj pa so opazili tudi rast cen drugih storitev. Med njimi so dražje storitve za rekreacijo in šport, osebno nego, čevljarke storitve in popravilo gospodinjskih naprav. Precej so se v zadnjem letu dni podražile tudi storitve za osebno nego, denimo modno moško striženje z 10,7 evra na 12,28 evra. Nasprotno je bilo treba v letošnjem januarju za riž ali svežo žemljo odšteti manj kot pred letom dni, kar naj bi bila posledica predvsem akcijskih ponudb v trgovinah. Sicer pa so z januarjem na SURS pri indeksih cen življenjskih potrebščin izvedli nekatere metodološke spremembe. Podobno kot v minulih letih so spremenili uteži, pri čemer se je tudi letos zmanjšal delež blaga na račun večjega deleža storitev. Obenem so nekoliko revidirali seznam izdelkov in storitev, za katere spremljajo cene.

Deflacija pričakovana Januarsko deflacijo je komentiral tudi dr. Janez Šušteršič, direktor Umarja. Povedal je, da so pričakovali, da bo januarska inflacija negativna. »Običajno je v januarju v zadnjih letih negativna, v glavnem zaradi sezone in razprodaj, in tudi letos je bilo tako. Zelo pozorno smo to informacijo prebrali z vidika evra in zdi se nam, da je razen tistega,

kar je bilo v gostinskih storitvah, inflacija pravzaprav zelo normalna. V januarju nismo videli vplivov zaokroževanja v tem podatku,« je dejal Šušteršič. Vpliv se je opazil le v gostinstvu, v trgovinah in sicer, pa po Šušteršičevih besedah očitno ni prišlo do dviga cen zaradi evra. »Vpliv je tako manjši od 0,2 odstotne točke in s to številko smo zelo zadovoljni. Mislim, da je to zelo normalen podatek. To je zelo dobro, ker bo morda nekoliko znižal tudi inflacijska pričakovanja; zdaj bomo pač videli, da je inflacija še vedno stabilna,« je še dodal. ■

Januarska inflacija je bila negativna.

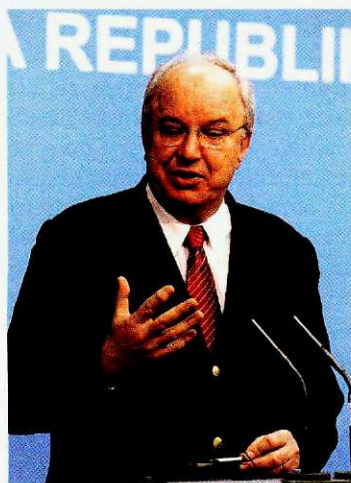
Predlog za novega ministra

Predsednik vlade Janez Janša je za ministra brez listnice, ki bo vodil Službo Vlade Republike Slovenije za razvoj, predlagal 45-letnega dr. Žigo Turka. O predlogu bodo poslanci odločali na februarjski redni seji. Turk je redni profesor na ljubljanski univerzi, kot gostujoči predavatelj oziroma profesor pa je doslej sodeloval na Kraljevi tehnični univerzi v Stockholmu, na Istanbul Technical University in na Univerzi v Zagrebu. Po izobrazbi je doktor tehničnih znanosti, magister računalništva in univerzitetni diplomirani inženir gradbeništva. Širši javnosti je bil znan kot pobudnik in strokovni urednik mikroročunalniške revije Moj mikro (1984 - 1987). Je eden od pionirjev uvajanja svetovnega spleta v Sloveniji in avtor več storitev, ki so prerasle slovenski okvir in recenent nacionalnih

Kandidat za ministra dr. Žiga Turk

raziskovalnih projektov Avstrije in Finske. Od leta 2006 je predsednik nadzornega sveta družbe Telekom Slovenije, če bo izvoljen za ministra, pa bo s tega mesta odstopil. Pomembno je še to, da je sodeloval pri pripravi Nacionalnega raziskovalnega in razvojnega programa za obdobje od 2006 do 2010 in pri strategiji ciljnih raziskovalnih projektov, med drugim pa je bil tudi član skupine za reformo davčnega sistema. Turk je na kandidaturu pristal in v odgovoru predsedniku vlade zapisal: »Velika čast je biti povabljen k delu za svojo državo. Odločitev ni bila lahka, bila pa je edina mogoča. Skozi celotno poklicno pot se tako ali drugače ukvarjam z razvojem in tehnologijami prihodnosti. Skrb za razvoj države pa je izziv, ki ga sprejemam v pričakovanju timskega dela in konstruktivnega sodelovanja z vsemi, ki se jih dotikajo vprašanja prihodnosti.« Kandidat za ministra bo svoje vsebinske poglede na razvoj in reforme najprej predstavil ustreznemu parlamentarnemu telesu, nato pa tudi širši javnosti.

Dr. Andrej Bajuk, minister za finance

Radio Krka
106.6 MHz

paketi
smart

1/2 leta BREZ mesečne naročnine in za 3 izbrane telefon po 1 €!

Postanite naš naročnik in ob nakupu telefona iz redne ponudbe vam podarimo 3 kupone, ki bodo vašim izbrancem omogočili nakup enega od spodnjih telefonov po ceni 1 EUR*:

NOKIA 6070

1 €

MOTOROLA V3

1 €

SONY ERICSSON K310i

1 €

SAMSUNG SGH-X660

1 €

* Vsi novi naročniki, ki bodo do vključno 31.03.2007 kupili telefonski aparat iz Si.mobilove redne ponudbe in hkrati sklenili naročniško razmerje za najmanj 24 mesecev, ob nakupu prejmejo 3 kupone. Ti kuponi, veljavni do 31.3.2007 oz. do razprodaje zaloga, vsem trem posameznikom ob sklenitvi naročniškega razmerja za najmanj 24 mesecev omogočajo nakup telefona iz izbrane ponudbe 4 telefonov po ceni 1 €. Vsak posameznik lahko pod pogoj iz te ponudbe sklene največ eno naročniško razmerje na kateremkoli paketu Smart in kupi en telefon, ponudba pa ne velja za paket Business Smart in za obstoječe naročnike Si.mobil - Vodafone. Naročnik, ki ob sklenitvi naročniškega razmerja unovči kupon, nima pravice do novih kuponov, ravno tako naročnik, ki je prejel kupone, le teh ne more sam unovčiti. Vsem novim naročnikom, ki bodo do vključno 31.03.2007 kupili telefonski aparat iz Si.mobilove ponudbe in hkrati sklenili naročniško razmerje za najmanj 24 mesecev, pol leta ne bomo obračunavali mesečne naročnine izbranega paketa Smart. V tem obdobju ni možna aktivacija storitve Partner Bonus. Ta ponudba ne velja za paket Business Smart, za naročnino na storitvi Opcija Mobilni in Vodafone Eurocall ter ni združljiva s popusti ostalih prodajnih akcij Si.mobil - Vodafone. Dodatne informacije na www.simobil.si, 080 40 40 40 in na prodajnih mestih Si.mobil - Vodafone. Si.mobil d.d., Smartniska 134b, SI - 1000 Ljubljana

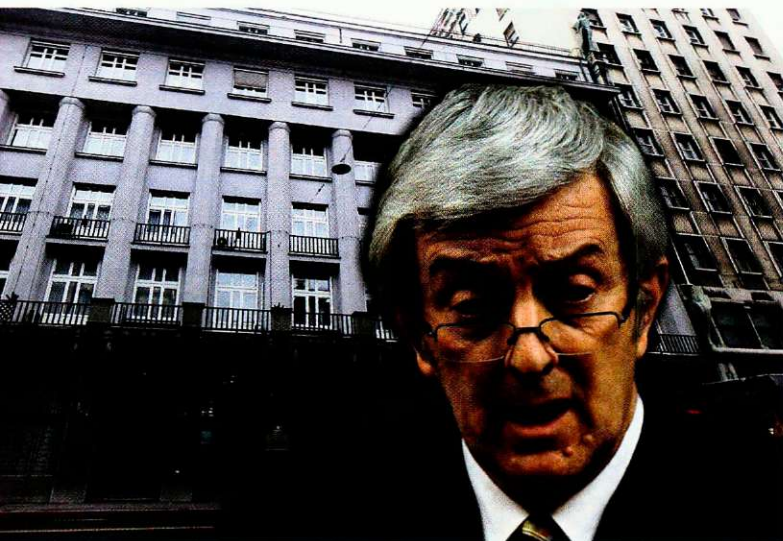
Ujemi svet

Sporni guvernerski kandidat

Jože Kralj, foto: Stanko Gruden/STA, arhiv Demokracije

Imenovanje novega guvernerja Banke Slovenije ostaja ena najbolj žgočih domačih tem. Predsednik republike Janez Drnovšek je brez posvetovanja s političnimi strankami, za novega guvernerja predlagal Andreja Ranta.

V zadnjih dveh številkah Demokracije smo že precej pozornosti posvetili imenovanju novega guvernerja Banke Slovenije. Kljub začetni sreči, da mu je uspelo sploh kandidirati za morebitno ponovno izvolitev na sedež guvernerja Banke Slovenije, je Gaspari pogorel na glasovanju v Državnem zboru. Poslanci so zavrnili predlog predsednika države Janeza Drnovška, da se Gasparijev mandat podaljša za naslednjih šest let.

»Z razočaranjem sem sprejel novico, da gospod Mitja Gaspari v državnem zboru ni bil izvoljen za guvernerja Banke Slovenije v

naslednjem šestletnem obdobju,» je v odzivu na neizvolitev Gasparija na mesto guvernerja zapisal predsednik Slovenije Janez Drnovšek. »Sedanjemu guvernerju BS poteče mandat 31. marca letos. Zakon ne predvideva podaljšanja ali nadomeščanja, če do takrat ne bo izvoljen novi guverner. Zato bom moral postopke izbire pospešiti, da ne bi prišli v situacijo, ko BS ne bi imela guvernerja, in to ravno na začetku vstopa v skupni evropski monetarni sistem, ko mora naš guverner sodelovati pri odločitvah sveta guvernerjev Evropske centralne banke. Seveda bom tudi tokrat skušal predla-

Mobilna e-pošta

Mobitelovi storitvi BlackBerry® in Integral vam preko mobilnega telefona kjerkoli in kadarkoli omogočata enostavno

Novo!

BlackBerry

BlackBerry® 8700g

Qtek 9100

Nokia E61

gati kandidata, ki bo strokovno neoporečen, hkrati pa tudi politično neodvisen, » je v sporočilu za javnost zapisal predsednik Slovenije, Janez Drnovšek. In lov na kandidata se je pričel.

Drugi Drnovškov kandidat

Predsednik države, Janez Drnovšek, se je po neuspehi izvolitvi Mitje Gasparija odločil novega kandidata za guvernerja Banke Slovenije poiskati brez javnega razpisa. Po lastni presoji, brez posvetovanja s predsednikom vlade ali finančnim ministrom, se je tokrat odločil predlagati Andreja Ranta, viceguvernerja Banke Slovenije, ki je v centralni banki zaposlen že od leta 1973. Rant je bil pred desetletji tudi direktor analitsko-raziskovalnega centra, v njegovo sedanjo funkcijo pa sodi tudi pristojnost nad omenjenim analitskim centrom, iz katerega so pred kratkim ušli tajni dokumenti, ki so jih uporabili za diskreditacijo Mitje Gasparija. Sicer naj bi bil Rant politično bližje levici. Po kuloarskih govori-

Predsednik republike Janez Drnovšek

cah naj bi bil Rant nekoč partijski sekretar na BS, znan po ostrih zasliševanjih zaposlenih zaradi političnega obnašanja. Poleg tega sta skupaj z Gasparijem povečala število zaposlenih v BS od 320 na 470 v nekaj letih in tako močno povečala javno porabo. Povezava med Rantom in predsednikom države naj bi bil Miran Mejak. Pri izbiri naj bi sicer šlo za čisto politično igro, v kateri menda v krogu Drnovšek-Gaspari iščejo vse mogoče poti in kandidate, da bi preprečili, da na položaj prvega moža Banke Slovenije pride človek, ki ni njihov. Med razmišljanjem, da bi na guvernerski položaj prišel »njihov člo-

Predsednik vlade Janez Janša

vek«, je Drnovšek poleg na Ranta menda pomislil celo na Marka Voljča. V sporočilu za javnost je poslanska skupina SDS zapisala, da kandidata za guvernerja Banke Slovenije, Andreja Ranta, ne bo podprla, ker je to po njihovem mnenju po strokovni plati šibek kandidat in tako za to funkcijo slaba izbira. Hkrati predsedniku države predlagajo, da upošteva ustaljeno proceduro objave jav-

nih pozivov za kandidacijo in posvetovanj s poslanskimi skupinami DZ pred predlaganjem kandidatov. Na ta način bo ravnal državotvorno in hkrati predlaganih kandidatov brez posvetovanj ne bo po nepotrebem izpostavljaval javnim polemikam. Po tem ko je poslanska skupina SDS naznanila, da ne bo podprla predloga predsednika Republike Slovenije Janeza Drnovška, ki za novega guvernerja Banke Slovenije predlaga Andreja Ranta, je isto storila tudi Jelinčičeva SNS in Bajukova NSi. Zmago Jelinčič je zapisal, da v njegovi stranki ne pristajajo na »čuden« način odločanja o kandidatih za, po njihovem mnenju, tako pomembno funkcijo guvernerja Banke Slovenije, kot ga izvaja predsednik Drnovšek. V SNS še dodajajo, da si predsednik pred izbiro kandidata ni vzel časa za sestanek z vodji poslanskih skupin, v čemer vidijo preizkušnje moči med predsednikom države in predsednikom vlade, kar se jim zdi povsem nesprejemljivo. **D**

ta ni le iluzija.

upravljanje z elektronsko pošto in pripnki, ter avtomatično sinhronizacijo koledarja in stikov. www.mobitel.si/e-posta

Sony Ericsson P990i

Nokia E50

Sony Ericsson M600i

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

Reševanje triglavskega raja

Peter Avsenik, foto: B. Kladnik/STO, Gregor Pohleven

V okviru Festivala gornjskih filmov, ki je minuli teden potekal v Cankarjevem domu v Ljubljani, je Koalicija nevladnih organizacij v petek organizirala posvet o težavah in o prihodnosti Triglavskega narodnega parka.

Kot so ugotovili sodelujoči, je novi zakon za ohranitev bogate naravne in kulturne dediščine, ki jo premore območje Triglavskega narodnega parka (TNP), preprosto nujen. »TNP ne ustreza mednarodnim kriterijem, upravljalec ima premalo moči odločanja, lokalne skupnosti imajo zelo 'različen' odnos do tega območja, upravljalskega načrta za TNP še vedno nimamo. Diploma Sveta Evrope ne more biti merilo, da je v parku vse v redu,« je poudarila Marjeta Keršič Svetel, predstavnica koalicije nevladnih organizacij (NVO) za ohranitev TNP in pred časom tudi kandidatka za direktorico TNP. Organizatorji so na posvet povabili tudi Davida Shepharda, predstavnika Svetovne zveze za varstvo narave (IUCN) in Michaela Vogla, di-

rektorja narodnega parka Berchtesgaden na Bavarskem.

Potreba po skupni viziji Temeljna vprašanja, ki si jih zastavljajo v koaliciji triindvajsetih nevladnih organizacij, so po be-

sedah Keršič-Svetelove naslednja: kakšna naj bi bila prihodnost Julijskih Alp? Si želimo pravo varovano območje, ki ga bo po mednarodnih strokovnih merilih mogoče šteti za narodni park? David Shephard in Michael Vogl

sta si bila v svojih nagovorih enotna v priporočilu, naj TNP poskuša slediti priporočilom IUCN. Narodni park naj bi po teh merilih obsegal vsaj 75 odstotkov območja, ki je v prvi vrsti namenjeno ohranjanju narave, turizmu in rekreaciji, ki naj temeljita zgolj na doživljanju narave. Takšen odstotek je kljub zasebni lastnini zemljišč po mnenju Shepharda mogoče doseči. Poleg tega bi moral zakon po mnenju okoljevarstvenikov vsebovati tudi prepoved komercialnega lova, množičnega turizma, intenzivnega kmetijstva in komercialne sečnje. Sicer pa je Shephard še poudaril, da bi bilo zelo pomembno razviti neko skupno vizijo, s katero bi se lahko strinjali vsi; Triglav bi moral postati neki simbol ponosa in uspeha za slovensko prebivalstvo in naravo, ki ga ob-

Nekdanji minister Janez Kopač

David Shephard, IUCN

kroža. V sodelovanju z lokalnimi skupnostmi bi bilo potrebno poudariti tako neekonomske kot tudi ekonomske koristi zavarovanega območja. Večje turistične aktivnosti pa bi morale potekati izven narodnega parka. Tudi zakon, ki bi iz tega izhajal, naj bo kar se da jasen, a tudi realen.

Svoje poglede o problematiki TNP so med drugim prispevali tudi Jernej Stritih s Cipra, presojevalec za PAN PARKS, Tomaž Ogrin iz Društva za naravo in zdravje Ljubljana, Tomaž Banovec iz Planinske zveze Slovenije, Andrej Aplenc iz Zavoda za oživitve civilne družbe in Andrej Avsenek iz Zavoda za gozdove.

»Lastni interesi in koristi«

Potreba po dostojni ureditvi tega vprašanja je zlasti v kulturno in ekološko osveščeni javnosti sicer prisotna že dolgo časa. Na tem mestu preprosto ne moremo mimo uvodnih besed predsednika SAZU dr. Boštjana Žekša. »Tudi pri sprejemanju novega zakona o Triglavskem narodnem parku se kaže lastnost Slovencev: potrebujemo desetletja, da dosežemo konsenz, saj vsak gleda samo na lastne interese in koristi,« je dejal Žekš. Dejansko so dolga leta neprimerne, celo brezbriznega ravnanja edinemu slovenskemu narodnemu parku zadala hude rane, ki se bodo celile leta in leta. Povzemimo.

Težnje po ustanovitvi zavarovanega območja v Julijskih Alpah so se pojavile že v začetku prejšnjega stoletja, ko je bilo po zaslugi profesorja Albina Belarja najprej zavarovano območje doline sedmerih jezer. V šestdesetih je bilo omenjeno območje zavarovano tudi z državnim odlokom, v današnjem obsegu pa je bil TNP ustanovljen leta 1981. Od tedaj se zakon dve desetletji ni bistveno spreminjal; bil pa je po posredovanju tedanjega ministra za okolje in prostor Janeza Kopača in njegovega kolega iz poslanskih vrst LDS Dušana Vučka precej spremenjen leta 2001. Posegi v prostor so bili od tedaj mogoči le, če jih odobri vlada. Dve leti kasneje sta Kopač in Vučko v zakon vnesla še nekaj sprememb: ureditev TNP-ja zavira razvoj, zato bi bilo potrebno njegov ob-

Posvet v ljubljanskem Cankarjevem domu

Bohinj bo izvzet iz ožjega naravovarstvenega območja.

seg zmanjšati (iz parka izključiti naselja Ribčev Laz in Stara Fužina v Bohinju), v osrednjem delu parka pa omogočiti več posegov. Lokalno bohinjsko prebivalstvo je na referendumu takšnemu

tudi koalicija NVO (kakšno mnenje so imeli o takšnem predlogu, verjetno ni treba posebej poudarjati) in junija 2004 je bil predlog zakona končno umaknjen iz dnevnega reda državnega zbora.

Tudi lepote raja pod Triglavom ne bodo več tako privlačne za turiste in donosne za gospodarstvo, če jih ne bomo primerno varovali.

predlogu izreklo odločno nezakupnico, saj je izrazilo željo, da ostane v TNP. Kljub temu je bil predlog po burni parlamentarni razpravi poleti 2003 ocenjen kot primeren za nadaljnjo obravnavo. Vmes je morala poseči celo Slovenska akademija znanosti in umetnosti, ki je jeseni istega leta glede Vučkovega predloga izrazila odklonilno mnenje. Ves čas je na korake vlade budno pazila

Vendar pa so bile nekatere posledice brezbriznega ravnanja že vidne – spomnimo samo na zloglasno cesto s Planine pri jezeru na planino Laz.

Kmalu v javno obravnavo Vse odtlej si koalicija NVO prizadeva za smiselno ureditev tega vprašanja. In tudi glede trenutnega predloga zakona se v koaliciji bojijo, da bi dajal prednost gospodarske-

mu razvoju posameznih območij v TNP in manj ohranjanju narave. Vendarle pa bi tudi morebitni strožji zakon o TNP moral prebivalcem, ki živijo v parku, omogočiti primerno bivanje. Določena območja – denimo nekateri deli Bohinja – bi sicer spadala v okvir parka, vendar bi bila lahko iz strožje ureditve izvzeta. Predstavniki koalicije NVO so sicer 7. septembra 2004 na Državni zbor RS in Vlado naslovili Spomenico, s katero so izrazili svoje poglede in zahteve v zvezi s predlaganim novim zakonom o TNP, nato pa so v zvezi s tem opravili tudi razgovore s predlagatelji zakona ter drugimi predstavniki države in politike.

Nov zakon, v zvezi s katerim je predsednica komisije za pripravo novega zakona o TNP Inga Turk dejala, da bo kmalu šel v javno obravnavo, je torej nujno potreben. Vendar pa bo država morala potegniti primerno linijo med gospodarskimi možnostmi razvoja območja in med ohranjanjem prvobitnosti naravne in kulturne krajine TNP. Tako namreč okoljevarstveniki postavljajo pod vprašaj denimo tudi predvideno gradnjo nordijskega centra v Planici, saj bi se ponudba in s tem horde turistov, skoraj zagotovo selile tudi v osrednje območje TNP.

Ne nazadnje lahko rečemo, da tudi lepote raja pod Triglavom ne bodo več tako privlačne za turiste in donosne za gospodarstvo, če jih ne bomo primerno varovali; da izjemnega bogastva rastlinskih in živalskih vrst, ki jih premore to območje, sploh ne omenjamo. Pomen takšnega naravnega in kulturnega bogastva je pač prevelik, da bi ga lahko usmerjali gospodarski, ali, še slabše, osebni interesi nekaterih posameznikov. **D**

Ohranitev kulturne krajine

Nekatere zahteve koalicije NVO v Spomenici državnemu zboru in vladi RS.

- Zavaruje in ohrani se naj življenjski prostor za več tisoč rastlinskih in živalskih vrst, od katerih so mnoge endemične, redke ali ogrožene.
- Prepreči se naj onesnaževanje okolja in povzročanje hrupa.
- Ohranijo in negujejo se naj kulturna krajina in kulturni spomeniki.
- Prebivalstvu v narodnem parku se naj zagotovijo uravnoteženi življenjski in delovni pogoji.
- Uredi se naj tak sistem urejanja prostora, ki bo v celoti sledil ciljem in namenom narodnega parka in uveljavi načelo nezazidljivosti zavarovanega naravnega območja.
- Zagotovi se naj izvajanje nalog, ki jih nalagajo druge mednarodne razglasitve – Biosferni rezervat - UNESCO MAB, Evropska diploma, in projekt PAN Parks.
- Uvede se naj sistem nadomestil in odškodnin, omogoči odkup zemljišč ter uveljavi predkupna pravica države na vseh zemljiščih na območju narodnega parka.

Polena kmetijstvu

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Predsednik Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije in Zadružne zveze Slovenije Peter Vrisk ter nekateri politično-stanovski prijatelji mečejo le polena pod noge tistim, ki vodijo uspešno kmetijsko politiko.

Kmetijstvo in kmetijska politika sta v Sloveniji v zadnjih letih zelo razgibana. Pri tem je pomembno dejstvo, da so razmere v kmetijstvu kot celoti razmeroma ugodne. Po zadnjeobjavljenih podatkih ostaja obseg proizvodnje na ravni iz leta 2004, ko je bila proizvodnja najvišja doslej. Ob večji površini njiv v uporabi in ob razmeroma visokih hektarskih donosih se je pridelek večine poljščin in vrtnin povečal (z izjemo žita in krompirja), manjši je bil pridelek sadja in grozdja. V živinoreji se je obseg proizvodnje povečal za 0,3 odstotka. Povečal se je prirast perutnine, drobnice in tudi govedi, nekaj večja je bila prireja mleka, zmanjšala pa sta se prirast prašičev in prireja jajc. Cene vhodnih materialov (in s tem povezanih stroškov) so se v povprečju bolj znižale kot cene pridelkov, zaradi česar je prišlo do rahlo izboljšanih cenovno-stroškovnih razmerij v kmetijstvu, kar se je zgodilo prvič po letu 1997.

Večje podpore Proračunske podpore kmetijstvu so se v letu 2005

povečale za 17 odstotkov in so skupaj znašale 63,5 milijarde tolarjev oziroma 265 milijonov evrov. Od tega je skoraj polovico (49 odstotkov) prispeval skupni proračun EU (v letu 2004 19 odstotkov). Največ proračunskih sredstev je bilo porabljenih za ukrepe politike razvoja podeželja (27,4 milijarde tolarjev), ki so se v primerjavi z letom prej povečala za 47 odstotkov. Večina povečanja gre na račun ukrepov v okviru Programa razvoja podeželja (OMD, SKOP, zgodnje upokojevanje, EU standardi), ki ga EU sofinancira z okoli 80 odstotki. Za ukrepe tržno-cenovne politike je bilo izplačano 27 milijard tolarjev (3 odstotke več kot leta 2004),

Peter Vrisk, predsednik KGZS

od tega 1,7 milijarde tolarjev za odpravljanje posledic naravnih nesreč in odškodnine (dobra tretjina glede na leto 2004). Znova so se povečala neposredna plačila proizvajalcem (za 48 odstotkov), h katerim je EU v povprečju prispevala okoli 45 odstotkov sredstev. Povečala pa so se tudi sredstva za kmetijsko svetovalno službo in financiranje programov Phare. Po podatkih o kmetijskih gospodarstvih sta skupno število kmetijskih gospodarstev (77.175) in obseg kmetijskih zemljišč v uporabi (485.432 hektarov) ostala podobna kot prejšnje leto. To pa pomeni, da je ostala enaka tudi povprečna velikost kmetijskih gospodarstev (6,3 ha), medtem ko se je povprečni stalež živine na gospodarstvo celo nekoliko zmanjšal (s 6,6 na 6,3 glave velike živine).

Kmetijska politika Zaradi vsega tega bistvenih vsebinskih sprememb v kmetijski politiki v preteklem letu ni bilo. Nadaljevali so se vsi nosilni ukrepi tako v okviru tržno-cenovne politike kot v okviru politike razvoja podeželja, v

podobnem obsegu so se izvajale in sofinancirale tudi javne službe in splošne storitve za kmetijstvo. Neposredna plačila kmetom so se še vedno izvajala po sistemu, kot je veljal v okviru skupnih tržnih ureditev pred zadnjo reformo skupne kmetijske politike (2003/2004), le da se je njihova višina dvignila na raven 90 odstotkov primerljivih plačil v EU-15. V okviru programa razvoja podeželja (PRP), ki ga EU sofinancira z okoli 80 odstotki, so še naprej najpomembnejši ukrep ostala izravnalna plačila za težje pridelovalne razmere (OMD) ter kmetijskookoljska plačila, na velik odziv pa je naletel tudi nov ukrep za prilagajanje in izvajanje standardov EU. Nadaljevalo se je tudi izvajanje ukrepov iz okvira enotnega programskega dokumenta (EPD), ki ga EU sofinancira s 50 odstotki. Večina sredstev je bila namenjena izboljšanju pridelave in trženja kmetijskih pridelkov, diverzifikaciji dejavnosti na kmetijah in naložbam na kmetijskih gospodarstvih. Poleg tega so se nekateri ukrepi strukturne politike še naprej izvajali v okviru nacionalnih programov (podpora mladim kmetom za prevzem kmetije, pomoč za sanacijo kmetij ob izjemnih dogodkih, nekatere zemljiške operacije ter različne podpore promociji, tržnemu organiziranju in trženju). S strani EU sta se začela sofinancirati še dva posebna programa. To sta program prestrukturiranja vinogradov, za katerega sredstva v celoti zagotavlja EU, in program vzdrževanja čebeljih matic kranjske čebele, ki teče vzporedno z ukrepi za podporo čebelarstvu, ki jih EU sofinancira 50-odstotno. Tekla so tudi še izplačila v okviru programa SAPARD, pri čemer se je obseg sredstev precej zmanjšal. Med novostmi, ki so pomembno vplivale na kmetijstvo, so bile še spremembe v dohodninski zakonodaji.

Poudarjajo, da je bil program razvoja podeželja 2007–2013 decembra v javni razpravi, predstavljen pa je bil tudi na tradicionalnem posvetu KSS na Bledu novembra 2006. Poleg tega so bila organizirana usklajevanja s predstavniki KGZS. Številni od predlogov KGZS so bili upoštevani, mnogi so še v obravnavi, nekateri pa se med seboj izključujejo, tako da jih ni mogoče upoštevati. Na ministrstvu menijo, da so za obdobje od 2007 do 2012 višine izplačil za kmetijskookoljska plačila predlagane na podlagi izračunov, ki jih je pripravila Fakulteta za kmetijstvo v Mariboru, določil uredbe EU o najvišjih plačilih za kmetijskookoljska plačila, seveda pa so pri tem upoštevali tudi razpoložljiva sredstva za ta namen. Omeniti velja, da so izračuni postavljeni na drugačnih osnovah, kot so bili tisti za Program razvoja podeželja 2004–2006. Deloma to izhaja iz uredbe EU, deloma pa iz izboljšane pristopa, ki natančneje pokaže razlike med običajnim načinom pridelave in nadstandardnimi zahtevami za kmetijskookoljska plačila. Razlika je tudi ta, da za novo programsko obdobje veljajo kot osnova vse zahteve iz navzkrižne skladnosti, to je dosledno izvajanje predvsem okoljskih, higienskih in drugih standardov za kmetovanje.

Nekaj novosti je bilo tudi v pogojih uveljavljanja podpor in administrativno-kontrolnih postopkih.

Polena pod noge Zakaj je to pomembno? Zato, ker nekateri preprosto ne razumejo ali nočejo razumeti, da se stvari na področju kmetijstva izboljšujejo, in zahtevajo nemogoče ali pa mečejo polena pod noge tistim, ki vodijo uspešno kmetijsko politiko. Med njimi je tudi Peter Vrisk, predsednik Kmetijskegozdrske zbornice Slovenije (KGZS), sledi mu Slovenska kmečka zveza pri SLS. Vrisk je namreč član SLS. V začetku februarja sta tako kmečka zveza in Vrisk zagnala vik in krik, češ da kmetijsko ministrstvo v nasprotju z napovedmi, da je za razvoj podeželja v letih od 2007 do 2013 na voljo več kot milijarda evrov, zdaj predlaga znižanje nekaterih nadomestil. Iz tega

vira naj bi bile nižje podpore za kmetovanje na območjih s težjimi pridelovalnimi razmerami in nadomestila za nekatere okoljske ukrepe. Vrisk je to potezo kmetijskega ministrstva označil za nesprejemljivo neumnost in sabotažo. Na kmetijskem ministrstvu so Vriskove navedbe odločno zavrnilo, Marta Hrustelj Majcen z ministrstva pa je ob tem dejala, da število hektarjev narašča, narašča pa tudi število upravičencev za nadomestilo za težje pridelovalne razmere, zato je plačilo na enoto hektarja samodejno nižje. Dodala je, da ministrstvo nekatera nadomestila celo zvišuje. Nekateri so predlagali, naj bi tisti kmetje, ki se na novo usmerjajo v tovrstno proizvodnjo, še naprej prejeli nadomestila po prejšnjih določilih, novi pa naj bi prejeli le razpoložljivo razliko. To seveda z nacionalnega stališča ni sprejemljivo in kaže na lobiranje posameznikov.

Bolj malo naredijo Ker je Vrisk (za njim pa tudi strankarska stanovska zveza) o tem govoril na tiskovni konferenci, je ministrstvo na svojih spletnih straneh objavilo odgovor, v katerem je uvodoma poudarilo, da zbornica vedno le opozarja na probleme, zadev pa ne rešuje sproti.

Poleg tega poudarjajo, da bo v letih od 2007 do 2013 iz skupno razpoložljivih sredstev za razvoj podeželja namenjenih 83 milijonov evrov, kar je 52 odstotkov vseh sredstev. **■**

Na ministrstvu zavračajo očitke.

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija
s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kablinskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kablinskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilitelovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Klima v Trstu ni najboljša

Mitja Volčanšek, foto: Bor Slana

S slavistom in profesorjem na tržaški univerzi dr. Miranom Košuto smo se pogovarjali o težavah, ki jih kot zamejec doživlja zaradi absurdnega pravnega formalizma naše države. Govoril je tudi o stanju duha v italijanskem zamejstvu.

Nam lahko pojasnite zaplete okoli vašega imenovanja za predsednika Zveze društev Slavistično društvo Slovenije?

Kronologijo zapleta je upravni odbor Slavističnega društva Slovenije pojasnil v odprtem pismu, ki ga je naslovil na vse najpomembnejše državne ustanove in predstavnike državne oblasti, hkrati pa posredoval v vednost javnosti in medijem. V pismu smo povedali, da se je zgodba začela junija 2006, ko me je prejšnje vodstvo slavističnega društva predlagalo na seji upravnega odbora za prihodnjega društvenega predsednika. Ob tem sem opozoril, da utegnejo nastati zapleti v zvezi z dejstvom, da sem italijanski državljan. Prejšnje vodstvo se je zato pozanimalo pri

Upravni enoti Ljubljana in drugih pristojnih oblasteh, ali je mogoče imenovati tujega državljana za predsednika slovenskega društva. Rečeno je bilo, da ta možnost obstaja, zato je upravni odbor podal predlog moje kandidature. Predlog je bil sprejet in je bil seveda zavezujoč za občni zbor Slavističnega društva Slovenije, ki je potekal oktobra v Zagrebu. Tam sem bil nato s soglasjem vseh članov in v skladu s pravilnikom dejansko legitimno izvoljen za predsednika Zveze društev Slavistično društvo Slovenije. Pozneje smo spremembo predsedstva, kot predpisuje zakon, sporočili Upravni enoti Ljubljana. Prošnja za registracijo te spremembe pa je bila proti koncu oktobra zavržena z utemeljitvijo,

da sem tuji državljan, ki nima stalnega oziroma začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji, kakor predvideva zakon o društvih. Predlagali smo, da bi ločili funkciji: jaz bi predstavljal društvo kot predsednik, za zakonitega zastopnika pa bi, kot mi omogoča 38. člen društvenega pravilnika, pooblastil člana z začasnim oziroma s stalnim prebivališčem v RS. Tudi te rešitve upravna enota ni sprejela, zaradi česar sem sedaj prisiljen pridobiti povsem nepotrebno začasno prebivališče v RS, urediti vse potrebne papirje na uradu za tujce in na ta način izpolniti zakonske pogoje za opravljanje zakonitega zastopstva Slavističnega društva Slovenije. Meni se to zdi diskriminacija zamejcev nasploh, ker

smo v zakonu o društvih obravnavani kot popolni tujci.

Ravno to se mi zdi licemersko.

Seveda. Zakon o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja razglasa, da smo zamejci polnopravni del skupnega slovenskega narodnega prostora in da smo v tem smislu popolnoma enakovredni državljanom RS. Zatika pa se pri uresničevanju teh lepih, dobrih in pozitivnih načel, saj duh in črka krovnega zakona nista upoštevana v področnih zakonih RS. Zakon o društvih npr. ne predvideva izjem za zamejce, ki se vključujejo v društveno življenje kakega društva s sedežem na ozemlju RS. Podobne omejitve so tudi v drugih področnih zakonih. Načelno so torej stvari urejene, ko pa se zamejec konkretno vključuje v družbeno in javnopravno življenje RS, se stvari zapletejo. Res je, da sem v tem smislu pionir, saj takega primera, da bi zamejec vodil slovensko društvo javnega interesa, kakršno je Zveza društev Slavistično društvo Slovenije, doslej še ni bilo. Celó za naše društvo je to novost. Dozdajšnji predsedniki so bili vsi slovenski državljaní oziroma Slovenci iz matičnega osredja. Ker je moj primer izjema, birokraciji pač povzroča preglavice.

Ampak orjete ledino ...

(Smeh) Že, a ne gre mi toliko za ledino kolikor za vsebino. Z mojo izvolitvijo so želeli člani našega društva dopovedati osrednji Sloveniji, da je naš narodni prostor skupen, da ne kaže ločevati med matico in zamejstvi in da je zato tudi Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm znotraj Zveze društev Slavistično društvo Slovenije enako polnopravno kakor drugih enajst pokrajinskih društev.

Društvo je s tem že davno pred državo preseglo državne meje ...

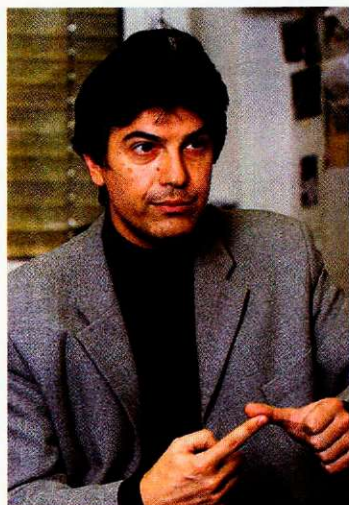
Absolutno. Društvo je v mojem primeru udejanjilo to, kar država razglašala v svojih zakonih in ustavi. Državna birokracija pa postavlja na kocko in laž njene zakonske razglase.

To je zanimivo, sploh če upoštevamo zgodovinsko in kulturno vlogo Trsta za Slovence.

Že Tavčar je dejal in Cankar ponovil, da je Ljubljana srce Slovenije, Trst pa so njena pljuča. Trst je zelo pomemben za celokupno kulturno in jezikovno identiteto slovenskega naroda, ker se je tu udejanjilo marsikaj relevantnega, kar je pripomoglo k nastanku slovenske nacionalne zavesti, istovetnosti in same državnosti: Slavjansko društvo leta 1848, prva slovenska čitalnica leta 1861, katere tajnik je bil Fran Levstik, Edinost proti koncu stoletja, Ciril-Metodova šola, vrsta razumnikov med obema vojnama, od Bartola do Kosovela, ki ga imamo v nekem smislu tudi za Tržačana, in še in še ... To so „tržaška“ društva, ustanove, možje, duhovi, ki so soustvarili slovensko zavest in identiteto. In prav to bomo poskušali poudariti na letošnjem slovenskem slavištnem kongresu, ki bo oktobra prvič potekal prav v Trstu.

Kolikor se spominjam, so bile pred sprejetjem zakona o odnosih RS s Slovenci zunaj meja številne kritike v smislu zahtev po olajšanju praktičnih ovir.

Ko je bil zakon v postopku, so prideževale kritike predvsem osrednjih manjšinskih organizacij, da pri njegovem sestavljanju ni bil dovolj upoštevan zamejski glas. Tudi sam sem takrat pogrešal večji dialog, tvornejšo interakcijo med matico in zamejstvi. Zakonsko besedilo bi bilo brez dvoma boljše, če bi matica v njegovi pripravljalni fazi bolj sodelovala z rojaki zunaj svojih meja in če bi bil zamejski vidik v njem bolj navzoč. Kljub temu pa je zakon le udejanjil premik naprej v odnosih med matico in zamejstvi oziroma zdomstvi, saj je poskusil tudi normativno uveljaviti sicer zmuzljiv pojem skupnega kulturnega in nacionalnega prostora. In ne le to: ustvaril je kar nekaj teles, ki spodbujajo med-slovenski dialog, od Urada vlade RS za

Trst je zelo pomemben za celokupno kulturno in jezikovno identiteto slovenskega naroda.

Slovence v zamejstvu in po svetu do istoimenskih sveta in komisije državnega zbora. To so pomembni instrumenti, četudi zvečine posvetovalne narave.

Prav glede sveta vlade za Slovence v zamejstvu je obstajala kritika, da sta poleg krovnih organizacij vključeni zbirni slovenski politični stranki.

Da, nekateri slovenski svetovalci dežele Furlanije - Julijske krajine so v odprtem pismu kritizirali sestavo tega sveta, češ da vključuje le predstavnike „etničnih strank“. To je legitimen vidik, saj se npr. Slovenci italijanskega zamejstva ne prepoznavajo le v stranki Slovenske skupnosti in organizacijah civilne družbe, ampak tudi v drugih strankah predvsem levosredinske koalicije. Prav ta pluralnost pa je bila v vladnem svetu zanemarjena. Po drugi strani pa menim, da je marsikdaj težko ločevati med vlogami. Nekateri Slovenci, ki delujejo v takšnih strankah, so na ravni civilne družbe vključeni tudi v kako izmed v svetu zastopanih krovnih organizacij Slovencev v Italiji, torej v Slovensko kulturno-gospodarsko zvezo ali Svet slovenskih organizacij. V takšnih primerih je reprezentativnost vendarle dosežena.

Kako pa je po novem z uresničevanjem italijanskega zaščitnega zakona za slovensko manjšino?

Zakon št. 38 iz leta 2001 ta čas še ni uresničen. Izglasovala ga je prejšnja levosredinska koalicija tik pred koncem mandata, naslednja, Berlusconijska vlada pa ni udejanjila v petih letih niti vejice njegovega besedila. Na zadnjih državnozborskih volitvah se je politična slika seveda spremenila in je spet prišla na oblast levosredinska koalicija. A tudi odkar je Prodi na vladi, zakon še vedno ni sestopil iz papirnega limba v otipljivo vsakdanjost. Naj poudarim, da pri tem sploh ne gre za kako manjšinsko zahtevanje lune. Zakon je namreč že izvorno

predvideval najnižji prag zaščite, v katerega je lahko privolila tedanja manjšinska politika. Tem bolj celovito bi ga bilo treba zato udejanjati in ga kvečjemu še nadgraditi, ne pa mu odvzeti tistih sokov, zaradi katerih bi bil danes za nas kljub vsemu uporaben in življenjsko pomemben.

Pri uresničevanju zakona je logično, da veliko vlogo igrajo lokalne oblasti. Vemo, da tržaška občina še zmeraj pripada desni sredini, da je na parlamentarnih volitvah v deželi Furlaniji - Julijski krajini desna sredina napredovala. Kakšna je sedaj tamkajšnja klima?

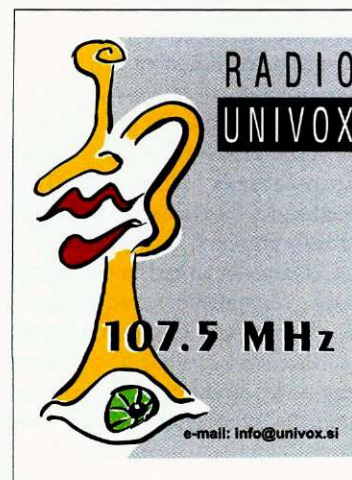
Klima ni ravno najboljše. Dolej se je namreč zatikalo že pri samem imenovanju in delovanju paritetnega odbora, ki naj bi poskrbel za perimetracijo ozemlja, na katerem bo veljal zaščitni zakon. Pojavila so se velika nasprotovanja prav na ravni nekaterih lokalnih uprav. Da bi bile v zakonu podeljene pravice veljavne tudi v središčih Trsta in Gorice – to je bil in ostaja glavni problem, zaradi katerega zakon in delo prejšnjega paritetnega odbora še nista udejanjena.

Upam, da bo zdajšnja vlada čim prej sprejela ozemeljske predloge novoimenovanega paritetnega odbora in da bodo zakonske pravice uresničene tudi v središčih Trsta in

Gorice. To bi bil navsezadnje znak prave demokracije in evropskosti predvsem Trsta, ki se, vsaj na ravni javne uprave, tej evropskosti še danes trdovratno upira.

Bi bila lahko rešitev manjšinskih tegob v povezovanju slovenske manjšine v Italiji in italijanske v Sloveniji?

To povezovanje obstaja in se je v zadnjih letih zelo okrepilo, zlasti na kulturnem polju. Eden izmed njegovih konkretnih sadov je denimo dvojezična antologija Pesniki dveh manjšin-Poeti di due minoranze, ki sem jo uredil s kolegico Elis Deghenghi Olujčić s puljske univerze. Sestavljena je iz dveh knjig in zajema v eni dvanajst slovenskih pesnikov v Italiji (ta del sem uredil sam), v drugi pa dvanajst pesnikov italijanske manjšine v Sloveniji in na Hrvaškem. Projekt sta skupaj izvedli Italijanska unija in Zveza slovenskih kulturnih društev v FJK, kar kaže, da je medmanjšinsko sodelovanje živo in da manjšini veliko pripomoreta k stimulaciji meddržavnih odnosov med Slovenijo in Italijo. Menim pa, da je treba vendarle ločevati med notranje- in zunanjepolitičnimi vidiki manjšinske problematike. Zaščita posameznih manjšin je namreč predvsem stvar notranjega prava držav, ki jim manjšine pripadajo. Manjšinska problematika zato nikakor ne sme postati kramarsko blago meddržavnega dogovarjanja med Slovenijo in Italijo. Državi naj ostaneta zavezani temu, da izpolnjujeta svoje obveznosti do manjšin ne glede na vzajemnost. Do njiju morata nastopati državniško.

Španska vlada pod vodstvom premijera Zapatera je v treh letih delovanja močno spremenila špansko politiko.

Zapuščina izpod Pirenejev

Ana Müllner, foto: Reuters, A. Müllner

Čeprav nas do španskih parlamentarnih volitev loči še leto dni, so priprave nanje že v polnem razmahu. In če je prejšnje volitve na iberijskem polotoku odločil islamski terorizem, bo tokrat odločilno vlogo odigrala baskovska ETA.

Enajstega marca bodo minila tri leta od terorističnih napadov v Madridu, ki so temeljito spremenili ne samo evropski pogled na terorizem, temveč predvsem politično prihodnost Španije. Prvi napad zloglasne Al Kaide na tleh Evropske unije je takrat sprožil popoln politični preobrat, ki po treh letih že kaže prve velike spremembe. Španska vlada, ki jo vodi José Luis Rodríguez Zapatero, se je medtem trudila presekat gordijski voz, ki ga že desetletja predstavlja baskovska separatistična organizacija ETA. In čeprav so sprva z vznožja Pirenejev prihajali pozitivni znaki, ki so dopuščali možnost trajnega premirja, je danes možnost slednjega še na nižji točki kot pred nekaj desetletji. Kot ena

najpomembnejših tem predvolilne kampanje pa se v zadnjem času pojavlja tudi organizirani kriminal, ki v Španiji trenutno doživlja pravi razcvet in povzroča sive lase ne samo vladi v Madridu, temveč tudi političnemu vrhu EU v Bruslju. Pri vsem tem ima Zapatero vedno manj možnosti za ponovno izvolitev, a z nekaterimi dosežki se je prav gotovo že močno vpisal v špansko zgodovino; uspelo mu je namreč vidno liberalizirati eno tradicionalno najbolj katoliških držav na stari celini, kar je pravz-

prav ena največjih prelomnic po padcu Francovega režima. A to še zdaleč ne pomeni, da Španija postaja bolj »evropska« in da je dokončno zapustila nerazviti jug, kamor je spadala še dve desetletji nazaj; dokler bo aktualen spor z ETA in vedno večji porast organiziranega kriminala, bo Španija le težko zapustila za seboj svojo nerazvito preteklost in postala del elitnega evropskega »zahoda«, pa četudi jo sedanje vodstvo želi z nekaterimi precej drastičnimi ukrepi uvrstiti tja malce pod prisilo.

Novi krvavi napadi Pred enim letom smo z iberijskega polotoka

začeli dobivati prve znake, ki so kazali na možnost rešitve zadnjega velikega evropskega konflikta, kot se je poimenoval spor z baskovsko separatistično organizacijo ETA. 24. marca minulega leta je ETA javnosti sporočila, da razglašajo trajno premirje, katerega cilj je pogajanja o španski Baskiji prestaviti v novi okvir. Tako naj bi sledili zgledu irske republikanske armade IRA, ki se je po odpovedi nasilja začela udeleževati znotraj politične stranke Sinn Féin. Lani se je po sklenitvi okrepila politična stranka Batasuna, ki predstavlja politično krilo ETA. A le po nekaj mesecih od sklenitve premirja se je izkazalo, da so imeli kritiki mirovnega procesa še kako prav - ETA se nasilju še zdaleč ni odpovedala, kar je postalo vidno 30. decembra,

V Španiji ljudje zahtevajo končanje baskovskega konflikta.

ko je izvedla enega najbolj krvavih terorističnih napadov v svoji zgodovini. V bombnem napadu na Madridskem letališču sta bila ubita dva Ekvadorca, napadi pa so sprožili tudi množične demonstracije po vsej Španiji, na katerih pa udeleženci niso protestirali le proti baskovskemu terorizmu, temveč predvsem proti aktualni španski vladi, ki se je neuspešno lotila mirovnih pogajanj.

Zadnji veliki konflikt ostaja

Zapatero je takoj po decembrskih napadih v Madridu izjavil, da so s tem dokončno prekinjena mirovna pogajanja med špansko vlado in ETA, ter dodal, da je le malo

stavniki Batasune in poizkušali priti do miru na demokratičen način. Sedanja vlada je ob izvolitvi zatrdila, da bo spor rešen v letu dni, a od takrat se je stanje le še poslabšalo.«

Te dni se marsikdo v Španiji sprašuje, če je konflikt okoli ETA sploh še možno rešiti, še posebej po tem, ko so mnogi v Zapateru videli edinega možnega rešitelja spora. Številne protivladne demonstracije, ki smo jim lahko pričra v zadnjem času, pa dokazujejo, da bo tudi naslednje španske parlamentarne volitve odločil terorizem; če je bil pred tremi leti Zapatero izvoljen zaradi napadov zloglasne Al Kaide na predvečer

ske enote, že v letu 2005 jih je zgradila 800 tisoč, kar je več kot Velika Britanija, Nemčija in Francija skupaj. Vendar pa pri tem ne prihaja do znane prakse, večja ponudba, nižje cene, temveč ravno obratno. V Španiji so se v zadnjih letih cene nepremičnin močno dvignile, gradnja ter prodaja nepremičnin pa predstavlja novi raj za novodobno mednarodno mafijo. Na to je opozoril celo ruski predsednik Vladimir Putin, ki je nedavno tega dejal, da »ne bo poslušal lekcij o demokraciji s strani Španije, kjer je toliko predstavnikov oblasti zaprtih zaradi korupcije«.

Kot opozarja Manuel Vitoria, španski strokovnjak za boj pro-

ter nato lahko viša cene stanovanj do onemoglosti«. Dve regiji, kjer je ta pojav še najpogostejši, sta še posebej Andaluzija ter območje osrednje Kastilje. Španska vlada ima za seboj že nekaj uspešnih operacij, v katerih so se borili proti takšni vrsti korupcije, pri tem pa se je izkazalo, da lokalna oblast (predvsem v manjših regijah) ponekod rade volje sodeluje z mafijskimi družbami. Toda glavnina tega kompleksnega primera še vedno ostaja nerešena, prav tako pa se v ozadju pojavlja še en problem; delo na črno, ki ga v veliki večini opravljajo ilegalni priseljenci. Ti seveda delajo za nizko plačilo (če jo sploh dobivajo), ker pa so v veliki večini

Zadnji napad ETA na madridskem letališču.

Gradnja nepremičnin vedno bolj nadzoruje mafija.

Vodja opozicije Mariano Rajoy.

verjetno, da se bo mirovni proces nadaljeval. S tem pa je močno omajal kredibilnost svoje vlade in že izgubil močno podporo dosedanjih volivcev; Zapatero ter njegova Španska socialistična delavska stranka (PSOE) je namreč v času predvolilne kampanje (še pred napadi Al Kaide v Madridu) kot eno glavnih točk svojega programa obljubljal trajno premirje z baskovsko ETA. Prejšnja vlada ter sedanja opozicija, ki jo predstavlja druga najmočnejša španska ljudska stranka (PP), je namreč dolga leta izključevala možnost pogovora s predstavniki ETA, njihov glavni argument pa je bil in ostaja, »da se s teroristi ne da pogovarjati«. Gledano v luči aktualnih dogodkov imajo še kako prav. Predsednik PP in vodja opozicije Mariano Rajoy, ki Zapateru očita sodelovanje s separatisti, meni, da je bil spor z ETA močno zlorabljen s strani PSOE v času nabiranja političnih glasov, kar že kaže svoje posledice. »Naša vlada se je dolgo časa trudila rešiti baskovski konflikt, a pri tem smo vedno izključevali možnost sodelovanja s teroristi. To pa ne pomeni, da se nismo s pogovarjali s pred-

Zapatero je z neuspehom mirovnih pogajanj z ETA izgubil večino možnosti za ponovno izvolitev.

volitev, se bo na prihajajoči predvolilni kampanji vse vrtelo le še okoli ETA. In le malo je verjetno, da bodo zopet izvoljeni tisti, ki ta zadnji veliki evropski konflikt izrabljajo v svojo korist.

Novodobna korupcija Mirovni proces z ETA pa trenutno ni edina tema, ki povzroča skrbi vladi v Madridu ter izpodbija njeno popularnost. V zadnjem času veliko prahu dviguje boj proti korupciji, povezani predvsem s stanovanjsko politiko. Španija je v zadnjih letih začela pospešeno graditi stanovanj-

ti korupciji, je v Španiji prišlo do pojava, ki ga ni moč najti v nobeni drugi evropski državi. »Gradnja novih objektov bi v Španiji, tako kot drugod znotraj EU, morala zastopati javni interes, za katerega skrbita ali lokalna oblast ali pa sama vlada. Pri nas pa se dogaja, da se mafijske družbe spajdašijo z lastniki, ki čez noč močno zvišajo cene zemljišč, od tega pa povprečen španski državljan nima prav nobene koristi. Pranje denarja se nato nadaljuje preko zasebnih družb v lasti mafije, ki si pridobi dovoljenje za gradnjo

neregistrirani, pa je tovrstno delo zelo težko nadzorovati. Najkrajši konec pri vsem tem pa potegnejo španski državljani, za katere so nakupi nepremičnin zaradi vedno višjih cen postali skorajda nedostopni. Glavni kupci (predvsem na obalnem področju) tako postajajo tuji petičneži, ki jim je kaj malo mar, kaj se skriva v ozadju gradnje njihovega najnovejšega stanovanja. Če pa se tega zavedajo, so najverjetneje povezani z vedno bolj razvejanimi mafijskimi družbami na iberškem polotoku. ■

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107,8 MHz

RADIO VELENJE

Član komisije

Papež Benedikt XVI. je prvega slovenskega kardinala Franca Rodea imenoval v posebno vatikansko komisijo Ecclesia Dei. Namen komisije, ki jo je leta 1988 ustanovil papež Janez Pavel II., je vnovična vključitev izobčenih privrženecv tradicionalističnega nadškofa Marcela Lefebvra (1905–1991) v Rimskokatoliško cerkev. Lefebvre je nasprotoval spremembam v cerkvi, povezanimi z drugim vatikanskim koncilom (1962–1965). Rode bo v komisiji nasledil čilskega kardinala Jorgeja Medino Esteveza, ki mu je funkcija z dopolnitvijo 80. leta starosti konec leta 2006 potekla. Komisijo Ecclesia Dei vodi kolumbijski kardinal Dario Castrillon Hoyos. Njen član je bil od leta 2001 do izvolitve na položaj papeža leta 2005 tudi kardinal Joseph Ratzinger.

Obnovitvena dela Do leta 2008 bodo na beneškem simbolu, zvoniku ob cerkvi sv. Marka, potekala

prenovitvena dela. Da bi ga utrdili, bodo okoli temeljev namestili pas palic iz titana. Struktura bo pod zemljo in ne bo motila zunanje podobe zgradbe. Material bo nameščen na dveh globinskih ravneh, na 3,5 metra in 1,5 metra pod glavnim beneškim trgom. Te tehnike se je domislil Giorgio

Macchi, ki se je ukvarjal tudi s stolpom v Pisi. Tehnični odbor Magistrata delle Acque je poseg odobril, a z deli ne bodo začeli pred junijem, trajala pa bodo od leta do leta in pol.

Pobili purane V Veliki Britaniji so pobili vseh 160.000 puranov na farmi, kjer so odkrili virus ptičje gripe. S stanjem glede ptičje

gripe na Otoku in na Madžarskem, kjer se je virus letos v EU pojavil prvič po lanskem poletju, so se seznanili tudi člani stalnega odbora za prehransko varigo in zdravstveno varstvo živali, ki ga sestavljajo strokovnjaki za varno hrano iz držav članic Evropske unije. Sicer pa je komisija države članice znova pozvala, naj pregledajo ukrepe, ki so ta čas v veljavi v posamezni državi. Hkrati je priporočila, naj perutnina ostane v zaprtih prostorih na območjih z velikim tveganjem. Razpravljali so tudi o cepljenju perutnine, ki naj v celotni EU ne bi bilo mogoče. O cepljenju proti ptičji gripi bodo veterinarski strokovnjaki razpravljali marca na mednarodni konferenci v Veroni v Italiji.

Konec pomoči Pripadniki nemške koalicije so se dogovorili, da bodo do leta 2018 odpravili državno pomoč nemški premogovni industriji. Osem še delujočih nemških premogovnikov, v katerih je zaposlenih 33 tisoč ljudi, ta čas dobiva finančno pomoč v vi-

šini 2,5 milijarde evrov. Dogovor vsebuje tudi določilo, da odločitev o odpravi subvencij parlament, vlada in najbolj prizadeti zvezni

TUJI TISK

La Repubblica

110 let aspirina

V 110 letih je pet generacij bolnikov zaužilo skoraj dvajset milijard aspirinov. Aspirin je leta 1897 patentiral kemik Felix Hoffmann in ga najprej preizkusil na svojem, od bolečin v sklepih izmučenem očetu. Aspirin je najbolj prodaja-

ni analgetik v zgodovini pa tudi zdravilo, ki ga uporabljajo absolutno vsi. Uporabili so ga za to, da bi ustavili epidemijo španske gripe, leta 1950 pa je prišel v Guinnessovo knjigo rekordov kot najbolj razširjeno zdravilo proti bolečinam. Mati tega zdravila je vrba, in besede starodavnega zdravnika Paracelzusa so se izkazale za resnične: na istem mestu, kjer se rodi bolezen, narava da tudi zdravilo proti njej. V 50. letih je aspirin dobil na desetine tekmecev, vendar je potem doživel drugo mladost, ko so znanstveniki ugotovili, da blagodejno vpliva tudi pri srčno-žilnih boleznih. Acetilsalicilna kislina zavira koagulacijo krvi in lahko pomaga preprečevati miokardni infarkt.

Le Monde

Ratzingerjeva šifra

V italijanskem tisku so že napovedali »Ratzingerjevo šifro«. Po eni strani zato, ker bi morala pričakovana knjiga Benedikta XVI., posvečena Jezusu iz Nazareta, prispevati svojo besedo k sporu glede izvirov krščanstva, ki spre-

mljajo sporno Da Vincijevo šifro. Po drugi strani pa zato, ker bo angleški prevod izdala založniška skupina Random House, ki je lastnica pravic za izdajanje uspešnice Dana Browna, ki je pretresla Katoliško cerkev. Po trditvah te založbe, ki je napovedala izid Ratzingerjeve knjige 27. marca, papež v svojem predgovoru pravi, da je knjiga rezultat lastnih raziskovanj. Teolog, ki je večino knjige napisal leta 2003, torej pred prevzemom papeških časti aprila 2005, zagovarja idejo, da je podoba Kristusa, kot se razkriva v evangelijih, tudi z zgodovinskega vidika bolj logična in razumljiva od rekonstrukcij, ki so se pojavile v zadnjih desetletjih.

deželi Posarje in Severno Porenje - Vestfalija na podlagi posebnega poročila še enkrat pretehtajo leta 2012. Nemška premogovniška industrija je svoj razcvet doživljala v 50. letih minulega stoletja, ko je bilo v 150 premogovnikih zaposlenih okoli 607.000 rudarjev. Leta 1957 so v teh rudnikih proizvedli 150 milijonov ton premoga na leto, lani pa je proizvodnja vseh še obratujočih rudnikov znašala 22 milijonov ton. Do leta 2012 naj bi se nemška proizvodnja premoga znižala že na 16 milijonov ton.

Spet obtožen Nekdanji prvi mož Jukosa Mihail Hodorkovski se sooča z novimi obtožbami. Rusko tožilstvo je proti njemu in njegovemu nekdanjemu poslovnemu

partnerju Platonu Lebedevu v sibirskem mestu Čita vložilo obtožnico, ki ju bremeni pranja denarja v vrednosti več kot 20 milijard dolarjev. Ustanovitelju zdaj bankrotiranega Jukosa, nekoč največje ruske nafne družbe, grozi do 15 let zapora. Hodorkovski v Sibiriji prestaja osemletno zaporno kazen zaradi goljufij in utaje davkov. Obsojen je

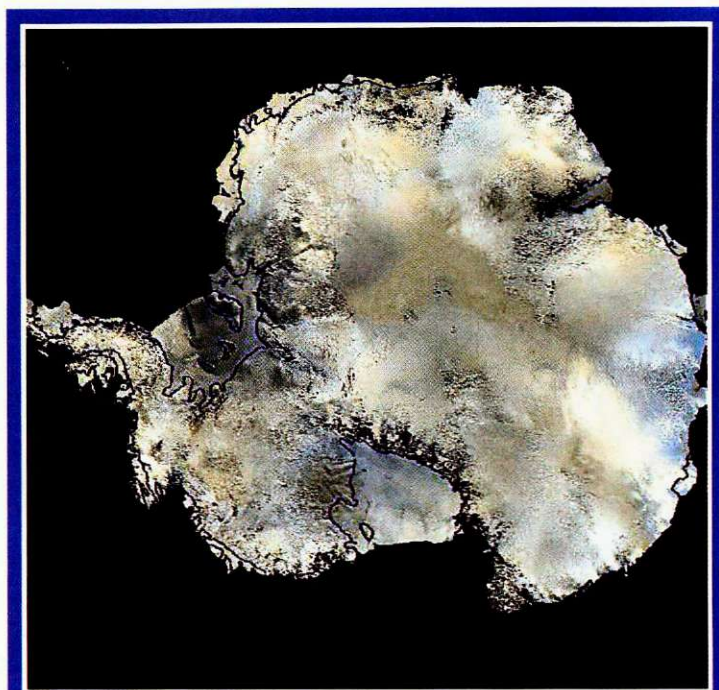
bil maja leta 2005. Aretirali so ga leta 2003, večina Jukosa pa je bila v minulih letih razprodana.

Razstava risb Od klasicizma do zgodnje moderne je naslov razstave risb, ki bo od 3. februarja do 24. junija predstavljena v Umetno-

stnem muzeju v Baslu. Preko skic, študij in risb iz zbirke Grafičnega kabineta Basel bo mogoče opazovati, kakšen pomen je imela risba v posameznih obdobjih. Lok se pne od klasicizma in romantike do mladostnih Picassovih del. Skupaj predstavljene risbe nemških, francoskih in švicarskih umetnikov bodo omogočile zanimive primerjave, razvidne bodo tako skupne točke kot tudi razlike, zagotavljajo v muzeju.

Zanimivo Skupno 57 nepremičnin, ki so bile nekoč v lasti italijanske mafije in so jih zasegli lani v okviru akcije proti organiziranemu kriminalu, je prešlo v last mesta Rima. Apartmaje in vile naj bi kmalu spremenili v socialna stanovanja in ustanove za otroke.

Iščejo zaklade

Argentinski, ameriški in španski raziskovalci so se podali na trimesečno odpravo po zamrznjenih vodah Antarktike, v katerih bodo iskali razbitine ladij iz časov kitolova konec 19. stoletja, ob tem pa upajo, da bodo v nemirnih vodah, ki obdajajo celino, našli nekaj potopljenih ladij, iz katerih bi lahko pridobili lovsko orožje, kovance in sode, v katerih so hranili dragoceno kitovo olje. Kitovo olje je bilo v tistih časih dragocena surovina, ki so jo uporabljali kot gorivo ali za proizvodnjo kozmetičnih izdelkov, v prvi svetovni vojni pa tudi za izdelavo nitroglicerina. Odpravo, ki je opremljena z najsodobnejšimi napravami za raziskovanje morja, financirajo španski poslovneži v povezavi z argentinskimi združenji, španskimi fundacijami in pomorskim muzejem iz Ushuaie v Argentini.

Vir: STA

TUJI TISK

International Herald Tribune

Leseni Stonehenge

Pri izkopavanjih v okolici Stonehengea so odkrili ostanke lesenih ognjišč, drva in druge sledove, ki se nanašajo na zaselek graditeljev tega velikega starodavnega svetišča. Nekateri menijo, da bi bile hiše lahko namenjene tudi staro-

dašnjim romarjem na ta kraj. Ruševine, ki so stare okoli 4600 let, so največje neolitsko naselje, ki so jih kadar koli odkrili v Veliki Britaniji. Hiše, ki so jih odkrili, so bile zgrajene sočasno kot Stonehenge, ki leži okoli tri kilometre stran od naselja. Stonehenge je bilo potemtakem verjetno kulturno središče, kjer so ljudje molili k soncu in prednikom. Vodja izkopavanj je dejal, da lanska odkritja potrjujejo hipotezo, da je danes stoječi krog iz orjaških, navpično postavljenih kamnov samo središče veliko večjega kompleksa, ki je nekdanj stal na tem območju.

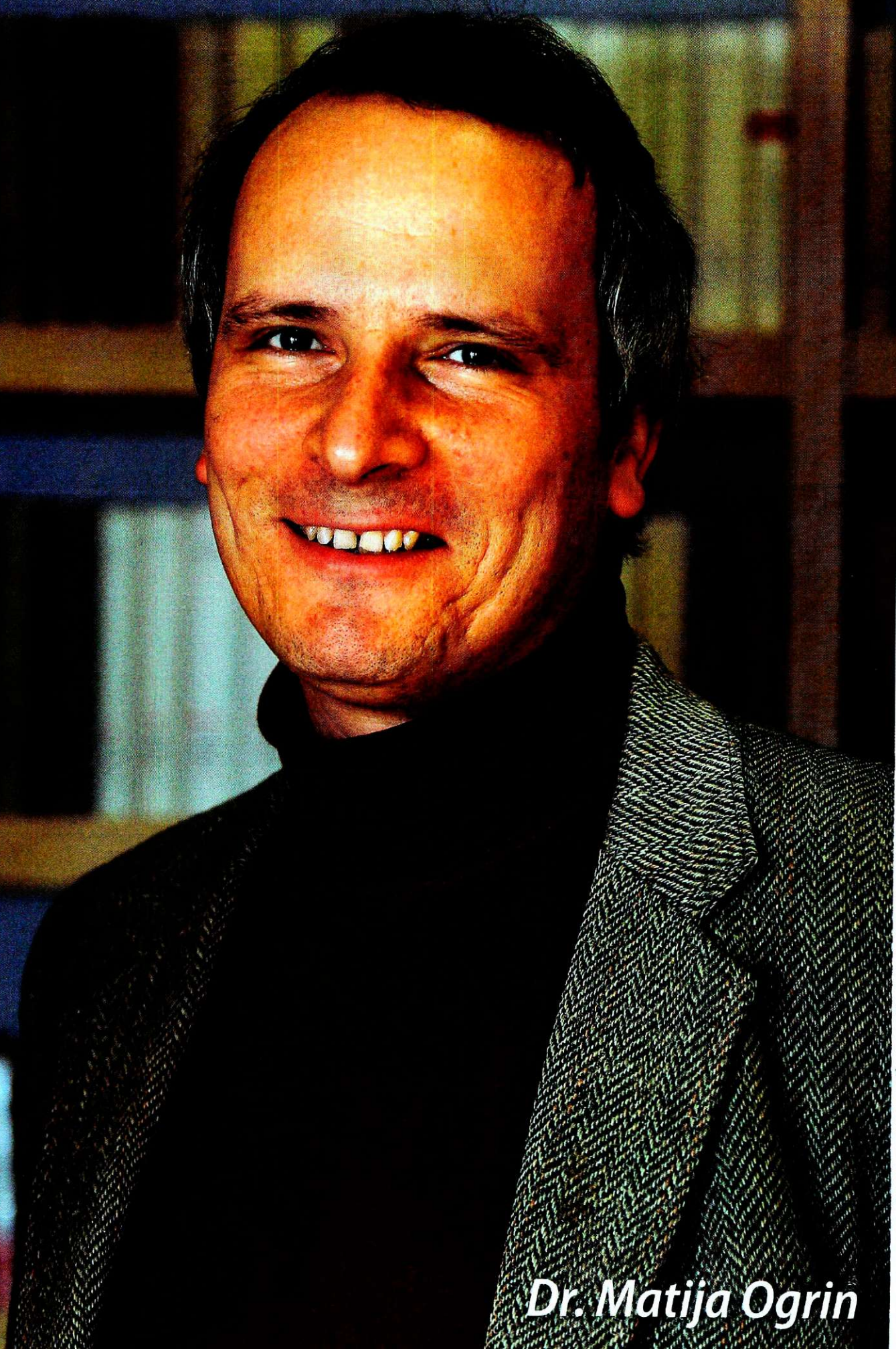
La Stampa

Bajkalska apokalipsa

Kraj: Sibirija. Obdobje: pred osem tisoč leti. Zgodba: številčno ljudstvo lovcev in nabiralcev, ki so živeli na bregu Bajkalskega jezera, je nepričakovano izginilo – po vsej verjetnosti zaradi hitrih podnebnih sprememb. Zgodovi-

ni so ostali fragmenti človeških kosti in kosti živali, skalne slikarije in okruški orožja in posode. Skalne slikarije kažejo prizore iz srečnih časov: stilizirane podobe vojščakov z dolgimi rokami, z majhnimi glavami in s tankimi kopji. Toda ostala je uganka, ki bi morala ekološko vznemiriti »tehnična plemena« 21. stoletja. Podnebne spremembe, ki se dogajajo danes, naj bi bile podobne tistim, ki so se dogajale okoli leta 5500 pred Kristusom. Tako trdi kanadski arheolog Andrej Weber. Z mednarodnim projektom Bajkal oziroma Baikal Archeological Project se ukvarjajo ruski, kanadski, britanski in ameriški arheologi.

Dr. Matija Ogrin

Priče smo pozabljenim zlatnikom v pradedovem predalu

Gašper Blažič, foto: Bor Slana

Rodil se je leta 1967 v Ljubljani. Po končani srednji šoli se je vpisal na Filozofsko fakulteto, kjer je leta 1996 diplomiral iz primerjalne književnosti in literarne teorije. Istega leta se je zaposlil kot asistent na Inštitutu za slovensko literaturo in literarne vede na ZRC SAZU. Leta 2001 je doktoriral na oddelku za primerjalno književnost Filozofske fakultete v Ljubljani s področja literarne kritike v slovenski literaturi med leti 1918 in 1945. S tega področja je izdal tudi dve monografiji. Je tudi vodja projekta elektronske znanstvenokritične izdaje slovenskega slovstva, ki je na spletnem naslovu <http://nl.ijs.si/e-zrc/>. Poleg tega je tudi urednik knjižne zbirke Sidro pri založbi Družina.

V vašem življenjepisu je zapisano, da ste doktorirali s področja vrednotenja literature na Slovenskem med leti 1918 in 1945, torej med obema svetovnima vojnama. Kaj je najbolj značilno za literarno vrednotenje v tem obdobju?

V tem obdobju so se dokončno izoblikovale vse tri duhovne in kulturno-politične usmeritve Slovencev, ki so določale našo polpreteklo zgodovino: katoliška, liberalna in marksistična. Te usmeritve so neizogibno prihajale v močne idejne konfrontacije o tem, kako vrednotiti sodobno književnost. Literatura tistega časa je namreč polna velikih vprašanj o človeku, njegovi moralni drži in odnosu do sočloveka – to je bilo pomembno, denimo, za ekspresionizem; ali vprašanj o mestu človeka v družbi, o pravični ureditvi socialnega organizma, kar je značilnost novega realizma, zlasti socialnega. Glavni problem kritičkega pisanja o literaturi je bil, kako o takšnih literarnih delih pisati, ne da bi jih kritik ocenjeval samo še kot nosilce nazorskih idej, ampak bolj celovito, predvsem estetsko – umetnosti primerno. No, izkazalo se je, da precej kritikov ni zmoglo vrednotenja, ki bi bilo primereno umetniški naravi literature, ampak so se spustili v ideološke konflikte.

Idejna delitev, ki ste jo omenili, je imela močan odmev v kulturi. Kako se je kazala v literarnem vrednotenju?

Kazala se je v nazorskih spopadih. Vodilni liberalno usmerjeni pisci so si prizadevali, da bi katoliške pisatelje in umetnike, sploh katoliško kulturo v celoti, prikazali kot nekaj nesvobodnega, neživljenjskega, kot nekaj, kar ni zmožno razvoja in sodobnemu človeku ne more ničesar povedati. Takšen »kulturni boj« je pri nas med vojnama vodil zlasti Josip Vidmar, čeprav so prav katoliški pisatelji in pesniki ustvarili nekatera najpomembnejša dela te dobe, denimo Anton Vodnik ali Ivan Pregelj, pozneje Balantič in Hribovšek. Ta idejni kalup so nekateri ideološko motivirani literarni zgodovinarji žal prenesli v šolska berila in priročnike o slovenski književnosti in se je obdržal do danes. Nekatere legende se kar ponavljajo.

Kako pa so literaturo vrednotili marksistično usmerjeni literarni kritiki?

Marksistični publicisti so pri nas med obema vojnama ocenjevali literaturo predvsem z vulgarnega gledišča, ali literarno delo izraža ideje o razrednem boju proti kapitalizmu. Zato so katoliške pisatelje obtoževali, da je vsebina njihovih del, denimo motivika kmečkega življenja, prikazana tako, da deluje »reakcionarno«, da torej služi le boju zoper »nov družbeni red« – da naj bi bila katoliška literatura le maska za interese starega družbenega reda. Že tedaj so se tako pokazali nevarni obrisi poznejših dogodkov.

Pa katoliški kritiki?

Pri katoliških kritikih – naj omenim France-ta Vodnika in Tineta Debeljaka – najdemo po mojem mnenju največ prizadevanj za objektivnost, ker so ti ljudje skušali razlagati umetnino kot umetniško celoto: kot soglasje etičnih, spoznavnih in estetskih prvin, in ne samo skozi idejna očala. Treba je povedati, da so se vodilni katoliški kritiki iskreno trudili za to, da so tudi dela levo usmerjenih pisateljev pravi-

no ocenjevali. Ko je, denimo, Tine Debeljak v Slovincu ocenjeval Prežihovo »Požganico«, se je kajpada zavedal, da to delo usmerja bralca k idejam razrednega boja, vendar je ob tem tudi pravično pohvalil nekatere Prežihove pripovedne kvalitete. Žal je bil ta razvoj kasneje usodno presekan s komunistično revolucijo.

V svoji disertaciji pa ste razbili tudi mite o veličini nekaterih literarnih ocenjevalcev, pri čemer ste razkrili njihova protislovja in nedoslednosti. Morda lahko navedete kakšen primer?

Primer takšnega kritika je Josip Vidmar, ki si je hotel ustvariti sloves, češ da je njegovo vrednotenje umetnosti povsem »svobodno« in prosto vseh zunanjih omejitev. Že pred revolucijo je bil ugleden kritik, po revoluciji pa ga je komunistična oblast ustoličila za nekakšnega patriarha slovenske kulture. Njegova osnovna teza je bila, da če želi umetnik svobodno ustvarjati, mora imeti pristen stik s svojo globljo, pogosto tudi nezavedno človeško naravo. Do tu ima po mojem mnenju Vidmar prav in v njegovem delu je najti več izvrstnih formulacij te temeljne misli. Toda naprej pravi Vidmar, da če hoče imeti umetnik tak stik s seboj, se mora popolnoma »osvoboditi« svojega svetovnega nazora. To pa je v praksi pomenilo predvsem, da naj bi pisatelji, ki so po veri katoličani, ne mogli pristno ustvarjati, češ da jih pri tem veže in ovira njihov življenjski nazor. Katoliški avtorji so bili po njegovem mnenju nesvobodni in zato naj bi bila njihova dela slaba. To je kajpak zelo pristranski, ideološko motiviran očitek. V resnici ima vsak človek določen svetovni nazor. Toda Vidmar se je s temi idejami bojeval proti katolištvu – na plečih slovenske literature. Njegovo vrednotenje je bilo zato večkrat ideološko in je delalo umetnosti silo, kar pa v literarnozgodovinskih priročnikih še ni primerno upoštevano.

Je favoriziranje Josipa Vidmarja pustilo v slovenski kulturi kakšne posledice?

Najslabše, kar je Josip Vidmar zapustil slo-

► venski kulturi, je njegova delitev vse naše kulture na »črni« in »beli« kruh. Uspelo mu je uveljaviti nepravilno in škodljivo tezo, da katoliška kultura predstavlja črn kruh naroda, medtem ko liberalna kultura predstavlja višjo duhovno hrano, ki edina omogoča narodni razvoj. Ta teza je bila razvoju Slovencev škodljiva, ker je Vidmar z njo že dobro desetletje pred revolucijo zabil klin v slovensko kulturo in jo razdelil na dva antipoda, ki sta si nasprotna. To je pozneje šlo na mlin komunistom.

Torej je kulturni boj v tem primeru podpirala predvsem liberalna stran?

Povedati je treba, da je oster kulturni boj začel konec 19. stoletja tudi Anton Mahnič, poznejši škof na otoku Krku, ki je v zgodnjih letih ostro kritiziral liberalno stran. Od pouka slovenščine imamo vsi polna ušesa besed, kako naj bi Mahnič maličil Prešerna in trpinčil Gregorčiča. Vendar, če sami beremo, kaj je Mahnič napisal, najdemo tudi vrsto drugačnih izjav, ki so pravične do kulture njegovega časa. Na žalost pa Mahniča ne bere nihče; vedno citirajo le dva njegova stavka, ne da bi Mahniča res razumeli, in ga prikazujejo kot kritiškega volkodlaka. V resnici je bil oster mislec, pomemben kulturni delavec, velik Slovenec. Kar so nam – vsaj moji generaciji, a mislim, da je še danes podobno – govorili o njem v šolah, je še ena od »znanstvenih legend«. Uh, legende so trdovratne...

Ali lahko rečemo, da je povojni komunistični režim močno prizadel slovensko literar-

no vrednotenje? Mnogi zamolčani literarni ustvarjalci namreč še vedno niso dobili mesta, ki jim pripada.

Komunistična revolucija je prizadela slovenski narod vseskozi, na vseh področjih. Menim, da je bil to za nas resnično padec civilizacije, z množičnimi umori in poznejšim nasiljem je pomenila revolucija zlom vseh kulturnih vodil, po katerih smo se Slovenci dotlej razvijali. Narod je bil v nenormalnem položaju, v iztirjenju. Zato je ta splošen kulturni padec neogibno zajel tudi literaturo in kritiko; o literaturi kot literaturi se sprva sploh ni govorilo, ampak je bila ta le sredstvo za vzgojo »revolucionarnega človeka«. Kako zelo je tedanja literatura padla, izpričuje dejstvo, da so zbirko Pesmi štirih dolgo omenjali kot prelomno delo, s katerim se konča povojna »socialistična« literatura in se začne modernejša, subjektivno izpovedno zasnovana poezija. Vendar je treba reči, da so tudi Pesmi štirih glede na razvojno črto slovenske literature v 20. stoletju padec na raven, ki jo je slovenska poezija dosegla že v dvajsetih letih, če ne celo proti koncu moderne. Skratka, Pesmi štirih so dolga desetletja veljale kot razvojna novost; toda sčasoma se vse bolj zdi, da je bila ta novost le spoštovanja vreden pobeg izpod komunističnega nadzora nad literaturo, v razvojnem pogledu pa vendarle retardacija.

Med zamolčanimi pesniki je tudi France Balantič...

Balantič je sredi vojnih razmer pisal dobro desetletje pred tem mnogo modernejšo poe-

zijo, ki ima – tako se mi zdi – še danes več povedati kakor omenjena knjiga. Vendar bo še dolgo mnogo manj znan kot avtorji Pesmi štirih. Tega se ne da spremeniti čez noč, ampak v desetletjih. Izmed pisateljev, ki so si rešili življenje tako, da so emigrirali, je bil pri nas primerno sprejet samo Zorko Simčič. Pa tudi iz njegovega opusa je bila zares sprejeta le proza, ki je bolj osebno izpovedna in psihološko-problemska. Izmed njegovih dram, kjer tu in tam stopijo v ospredje tudi moralni problemi revolucije, krivde in odpusčanja, ni bila v Sloveniji uprizorjena še nobena.

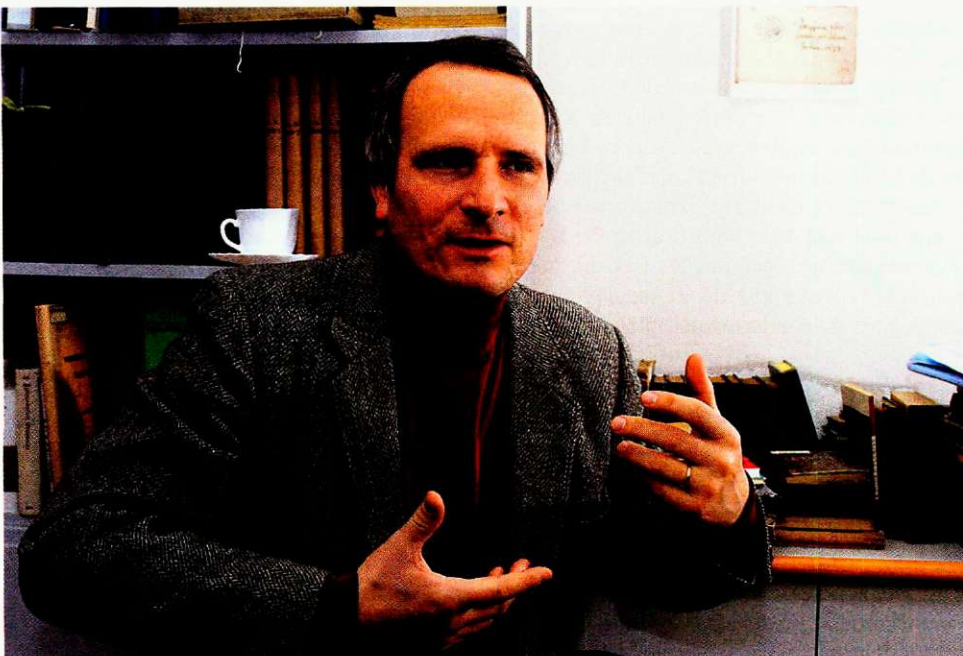
Za mnoge literarne ustvarjalce je tudi značilno, da se družbeno angažirajo. Konec osemdesetih let ter v začetku devetdesetih je eno odločilnih vlog pri demokratizaciji in osamosvojitvi odigralo tudi Društvo slovenskih pisateljev, močno se je angažiral krog Nove revije. Zdi pa se, da je v zadnjem času tovrstno angažiranje prešlo v ozadje. Je to morda posledica dejstva, da so pretekla leta (osamosvojitve, tranzicija, vstop v EU) za nami?

Zdi se mi, da je eden od vzrokov za manjši angažma pisateljev danes menjava generacij. Mnogi člani starejše generacije, ki zdaj končujejo svojo ustvarjalno pot, so še sami izkusili udarce komunistične knute in so zato želeli prispevati k spremembam na boljše; demokracijo so razumeli kot prizadevanje za skupno dobro, dobro vseh. Mlajše generacije po vsem videzu nimajo več takšne občutljivosti za družbena vprašanja; skupno dobro se je pri njih razblinilo v množico osebnih pogledov na to, kaj je dobro za posameznika. Zato se mnogo manj zanimajo za družbena vprašanja.

Glavni razlog, da literatura ponika v družbeno obrobje, pa je ta, da sodobni ljudje bolj stremijo k čutnim dobrinam in užitkom, kakor k umskim in duhovnim, kamor spada uživanje književnosti. To seveda ni dobro. Upam pa, da ne bom povzročil hude krvi, če se ob tem vprašam, ali je sodobna literatura sama popolnoma nedolžna pri tem, da so se ljudje bolj ali manj nehali zanimati zanjo. Meni se je večkrat zdelo, da je marsikateri mlajši pesnik ali pisatelj zapreden v mali svet svoje čustvene zanesenosti in notranje zmešnjave, ni pa prav zelo občutljiv na tako temeljne reči, kot so resnica in prevara, krivica in trpljenje sočloveka – bodisi da je ta naš sodobnik ali pa naš prednik v zgodovini. Nisem zagovornik angažirane literature, mislim pa, da mora biti umetnik občutljiv za raznolika sporočila sveta. Župančič je rekel, da če bi bil umetnik po duhu dovolj velik, bi mu kakor velika klaviatura pel ves svet. Če »pesniku« pojejo le še dve ali tri tipke, ga nihče ne bo več poslušal. Zato berem, kadar utegnem, slovenske klasike. Zlasti Prešerna, Murna, Gradnika. Tam poje resnično veličastna klaviatura.

Kakšno vlogo ima sicer literarno izročilo pri državitvornosti?

Strpnost, ki je vredna te besede, lahko izvira le iz realističnega spoznanja o sebi, iz zavesti o lastnih pomanjkljivostih, pa tudi o moralnih načelih in mejah.

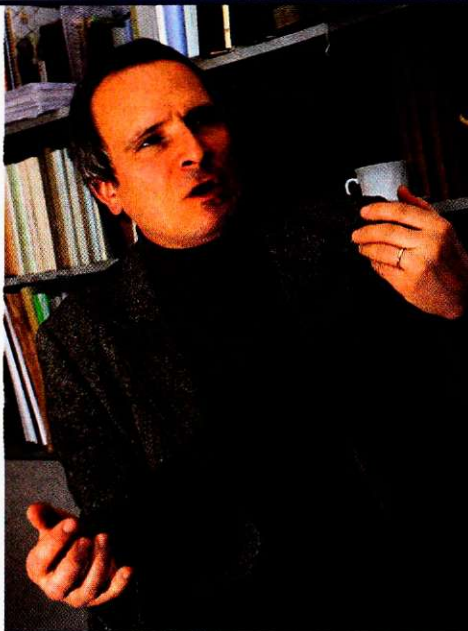

Literarno izročilo je poleg same slovenščine glavni dokument slovenske narodne individualnosti. Dokument, da imamo nekaj svojega, ker smo samosvoji. Ta »makro-dokument« je dolgoročno deloval tako, da je našo individualnost utrjeval, stopnjeval, ji dajal novih odtenkov in notranjo raznolikost. Državnost je krona narodne individualnosti, zanjo pa je bila potrebna še cela vrsta drugih dejavnikov. Ob tem bi rad poudaril, da je bilo za ohranitev slovenskega jezika po mojem mnenju vendarle odločilno to, da smo Slovenci skozi stoletja živeli v krščanski kulturi in si – vsaj na ljudski ravni – tudi ustvarili krščansko duhovnost v svojem jeziku. Molitve, petje, ljudske pobožnosti v domačem jeziku – brez vsega tega bi se Slovenci po mojem mnenju ne obdržali skozi srednji vek in Trubar bi morda pisal knjige v kakem drugem jeziku. Naše literarno izročilo je skoraj do konca 18. stoletja domala krščansko slovstvo v raznih oblikah. Menim, da se ne zavedamo dovolj, na kakšnih temeljih stojimo.

Dotakniva se še statusa kulture v medijih. Konec minulega leta je bila v parlamentu vložena interpelacija zoper ministra za kulturo dr. Vaska Simonitija, ki pa se je nanašala predvsem na nacionalno RTV. Kako sicer vidite vlogo nacionalne RTV? Ali bi tekmovanje s komercialno Pop TV lahko ogrozilo oddaje o kulturi, ki sicer niso zelo gledane in poslušane?

Javno televizija ima pomembno kulturno poslanstvo v povezovanju in kulturni osveščeniosti Slovencev v naši državi, v zamejstvu in po svetu. Če bo zavzeto udeležena svoje poslanstvo, ne bo nihče čutil potrebe, da bi morala tekmovati s komercialno televizijo. Pravite, da oddaje o kulturi niso zelo gledane. Sprašujem se, zakaj? Če so polne neoavantgardnega teatra in raznih abstraktnih umetnostnih eksperimentov, potem kajpada nikomur nič ne povedo in je bolje gledati v strop. Namesto stropa pa ima marsikdo pri roki raje kakšno »poptv«. Kulturne oddaje na javni televiziji bi morale po mojem mnenju vsebovati več tem, povezanih z narodopisnimi, etnografskimi izročili, rekonstrukcijo raznih starih običajev ipd. Tudi osebno in krajevno imenoslovje je lahko zelo zanimivo. Slovenci hodijo smučat v »Mölltall« in v »Mallnitz«, žal, ker na televiziji niso nikdar slišali, da so tam nekoč živeli Slovenci, ki so tisto reko imenovali Molna, njen pritok pa Molnica ali Malnica, kar so Nemci zapisali po svoje, mi pa slovensko ime ponavljamo v popačeni obliki. Zgodovina bi lahko bila vir neštevilnih kulturnih oddaj, a predstavljena bi morala biti kot odkrivanje lastne hiše, kot skrb za moj lastni »krstni list«. Kot pozabljeni zlatnik v pradedovem predalu. Če bi gledalci začutili to, ne bi preklpili na »poptv«.

Med perečimi vprašanji, s katerimi se spopadajo mnogi intelektualci, je tudi vprašanje

Pravite, da oddaje o kulturi niso zelo gledane. Sprašujem se, zakaj? Če so polne neoavantgardnega teatra in raznih abstraktnih umetnostnih eksperimentov, potem kajpada nikomur nič ne povedo in je bolje gledati v strop.

strpnosti. V kratkem se bo z mesta varuha človekovih pravic poslovil Matjaž Hanžek, ki je sicer pogosto govoril o nestrpnosti, vendar nikoli ni protestiral proti nestrpnosti proti Cerkvi in verujočim. Med primeri zlorab je tudi romska družina Strojani.

Tisti človek je bil res krivičen; še zlasti ni nikdar vzel v obrambo tistih, ki so se jim zgodile največje krivice: ki jim je nekdanja oblast na razne načine uničila mladost ali sploh vzela življenje. To pač sodi v veliko področje krivic, ki se jih nismo očistili in se po krivdi prejšnjih vlad vlečejo za nami. Strpnost pa je v naši javnosti pojem, s katerim se največ manipulira. V primeru ciganov, ki ga omenjate – slovar SSKJ pozna čisto nevtralen pomen te besede in ne vem, zakaj jo vsi opuščajo – v primeru ciganov je bilo, denimo, ravno narobe: kmetje, ki so desetletja prenašali »drugačnost« ciganov in jih prenašali, oni, ki so bili v tej zgodbi edini zares strpni, saj so marsikaj dobesedno pretrpeli – oni so bili potem, ko je šla kaplja čez rob, označeni kot nestrpni itn. Strpnost je v retoriki naših liberalcev dejansko le druga beseda za dopuščanje anarhije, za vseenost. Strpnost, ki je vredna te besede, lahko izvira le iz realističnega spoznanja o sebi, iz zavesti o lastnih pomanjkljivostih, pa tudi o moralnih načelih in mejah. Naloga dobrih novinarjev bi bila, da bi v podobnih dilemah najprej preiskali ključne pojme, ki jih soigralci uporabljajo. Kaj kdo misli z neko besedo? Ampak ta zahteva je za nizko miselno kulturo sodobnih novinarjev kitajski zid.

Med vašimi dejavnostmi je tudi vodenje projekta Elektronske znanstveno kritične izdaje slovenskega slovstva. Kakšen je namen teh izdaj?

To je pravzaprav moje glavno strokovno delo. Projekt, zanj uporabljamo kar kratko e-ZISS, poteka na Inštitutu za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU in z njim nadaljujemo tradicijo tiskanih znanstvenih izdaj. Razna besedila slovenskega slovstva, še zlasti iz starejših obdobj, utegnejo biti pri pripravi izdaje precej težavna; denimo, pred tristo leti naš jezik ni bil normiran kakor danes in so ga dokaj različno zapisovali. Nastane torej vprašanje, kako stara besedila prepisati in jih predstaviti danes, če želimo, da ta besedila živijo še naprej in da ne pozabimo na to, kaj nam je v preteklosti oblikovalo našo kulturno in narodno zavest. Projekt elektronskih

izdaj, ki ga vodim, je namenjen vprašanju, kako združiti starejša besedila slovenskega slovstva, filološko tradicijo znanstvenih izdaj in – tretje – sodobno tehnologijo.

Omenjate sodobno tehnologijo. Če se ne motim, pri tem projektu sodelujete tudi z Inštitutom Jožef Štefan...

Tu je ključnega pomena sodelovanje s kolegom dr. Tomažem Erjavcem z Inštituta Jožef Štefan, ki je naše delo postavil na temelj sodobnih odprtokodnih standardov računalniške obdelave besedil. V sodelovanju z njim nastajajo elektronske izdaje, ki so prosto dostopne, lahko jih prenesete na svoj računalnik in so, menimo, odporne na tehnološke spremembe. Na naših spletnih straneh so že dostopna zanimiva besedila Zoisa, Kopitarja in Slomška. V kratkem bo izšla tudi elektronska izdaja Brižinskih spomenikov, ki so najstarejši in prvovrstni dokument slovenske kulture, star čez 1000 let. Te izdaje se odlikujejo ne le z znanstveno natančnostjo, ampak tudi s prijaznimi zmogljivostmi elektronskega medija, ki besedila slikovito predstavi na več načinov: kot faksimile, kot prepis ali – v primeru Brižinskih spomenikov – celo kot zvočni posnetek v starodavni slovenščini. Projekt e-ZISS ima seveda strogo znanstvene cilje. Vendar se ti vsaj deloma prekrivajo s širšimi, splošno-kulturnimi cilji, kot je posredovanje našega literarnega izročila. Ker sem prepričan v posebno vrednost tega izročila za naš razvoj, mi je takšno delo tudi v globoko veselje. ■

Na obeh straneh stene

V. M., foto: arhiv Demokracije

Pisatelj Zorko Simčič ima za seboj 85 let polne življenjske poti. V različnih obdobjih, ki niso zaznamovala samo njega in njegove generacije, ampak zgodovino vsega slovenskega naroda, je ustvaril izjemen pisateljski opus.

Zorko Simčič je še danes zelo vitalen in poln življenjske energije.

Življenjska in umetniška pot pisatelja Zorka Simčiča je nenavadna, dramatično razgibana in polna. Njegovo družino sta usodno zaznamovali prva in druga svetovna vojna. Po koncu prve so se pisateljevi starši iz rodnih Goriških brd zatekli v Maribor, kjer se jim je leta 1921 kot četrti otrok rodil sin Zorko. Ko so v drugi svetovni vojni Nemci zasedli Maribor, so starše izselili na Hrvaško, pisatelja, ki je študiral v Ljubljani, pa je italijanska oblast aretirala in odpeljala v taborišče Gonars. Po nekaj mesecih se je bolan vrnil v Ljubljano.

Komunistični »molk« Posvetil se je pisanju, ki ga je že prej gojil.

Leta 1943 je izšel njegov knjižni prvenec *Prebujenje*, roman iz dijaškega življenja, ki je bil ugodno ocenjen in nagraden. Zanj je prejel Prešernovo nagrado mesta Ljubljane. Leta 1944 je v samozaložbi izdal humoristično zbirko *Tragedija stoletja* in napisal libreto *Krst pri Savici*. Bil je sourednik *Zbornika Zimske pomoči*. V ljubljanski drami so pripravljali uprizoritev njegove drame *Zadnji akord*. Tu naj posebej opozorimo, da nekateri avtorji še danes omenjajo, da je Simčič med vojno »kršil kulturni molk«, ki ga je »zapovedala Osvobodilna fronta«. Gre za neverjetno anahronistični očitek oziroma opombo, saj »Osvobodilna fronta« ni nikoli nič ne

zapovedati ne prepovedati, ker je bila zločinska združba politično-ideoloških avanturistov, ki so okupacijo zlorabili za to, da so množično pobijali politične nasprotnike.

Leta 1944 je bil ubit njegov brat Mirko, domobranec na Primorskem. V začetku maja 1945 se je pred revolucionarnimi »osvoboditelji« umaknil na Koroško, kjer je bil nekaj časa prevajalec pri angleški vojski, ne da bi vedel, da so njegovega brata Draga Angleži vrnilo Titovim partizanom, ti pa so ga nato z mnogimi drugimi domobranci umorili.

Argentina S Koroškega ga je begunska pot popeljala v Rim. Tam

se je kot triindvajsetletni mladenič nekaj časa preživljal kot liftboj, pozneje pa kot barman in prevajalec pri ameriških četah na rimskem letališču. Leta 1947 je v tržaški reviji *Mlada setev*, potem ko je prišel živeti v Trst, objavil »rimske črtice«. Za *Radio Trst II* je že leta 1946 napisal radijsko igro *Žalostna pesem*, v kateri je mnogo pred drugimi govoril o narodni spravi med Slovenci.

Leta 1948 je odšel v Argentino. Tam je v krogu slovenske politične emigracije nastajalo pomembno kulturno žarišče, v katerem se je Simčič kmalu uveljavil kot avtor odmevnih literarnih in esejističnih del. Leta 1950 je objavil novelo *Črni tekač*, v kateri je obdelal motiv človeka, ki se je med vojno omadeževal s krivdo. V *Odhojenih stopinjah* (1954) je izrazil bolečino zdomstva, ki pa je manj huda kot spomin na mrtve v domovini. Umetniški vrh je dosegel z romanom *Človek na obeh straneh stene*, ki je izšel leta 1957 v Buenos Airesu. V njem je na povsem nov, oblikovno in vsebinsko moderen način prikazal en dan v življenju slovenskega emigranta v Argentini. Glavna oseba – človek brez imena, zlomljen in razdvojen – retrospektivno podoživlja svoje prejšnje življenje, medtem ko se pripravlja na srečanje z ženo, ki ji je po petih letih uspelo priti za njim. Bolj živi kot spomini nanjo so spomini na Katjo, s katero ga je vezalo mučno razmerje v duhu binoma »odi et amo«. Roman danes velja za enega najboljših slovenskih romanov druge polovice 20. stoletja. Leta 1991 – po demokratizaciji – je bil prvič ponatisnjen v Sloveniji. Zanj je leta 1993 prejel nagrado Prešernovega sklada.

Meddobje V Argentini je vodil literarni odsek in bil sourednik *Meddobja* med letoma 1954 in

1967. Objavljal je v Zborniku *Svobodne Slovenije*, *Meddobju*, *Glasu Slovenske kulturne akcije*. Kot sourednik *Meddobja*, osrednje kulturne revije v zdomstvu, si je dopisoval s številnimi sodelavci in imel stike s Slovenci po vsem svetu. Iz te korespondence je leta 2000 Nova revija izdala knjigo *Srečanja z Majcnom*.

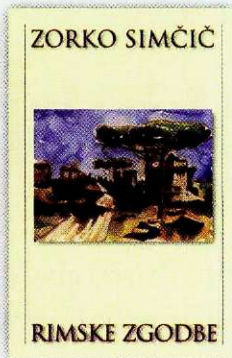
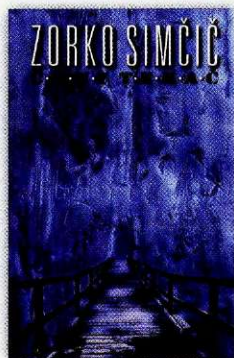
Ustvarjali vrh pomenita tudi dve drami, ki sta leta 1992 izšli v Buenos Airesu v knjigi *Prepad kliče prepada*. To sta *Zgodaj dopolnjena mladost*, prvič natisnjena leta 1967, in *Tako dolgi mesec avgust*, napisana v španščini leta 1977.

Simčič je pisal tudi za otroke: *Trije muzikantje ali povratek lepe Vide*, libreto *Čarovnik Začarane doline*, pesmi *Srček, ki podi telešček*.

Vrnitev domov Zorko Simčič je bralcem leposlovja znan predvsem po romanu *Človek na obeh straneh stene*, napisanem leta 1954 v Argentini, ki velja za eno najboljših proznih del v slovenskem leposlovju, ljubiteljem gledaliških besedil po tragedijah *Zgodaj dopolnjena mladost* in *Tako dolgi mesec avgust*, manj pa kot pisec humoresk (*Tragedija stoletja*), radijskih iger (*Rondo*), satir in epigramov (v reviji *Zvon*). Če velja rek, da je »človek, ki je vedno samo resen ali pa vedno samo vesel, samo pol človeka« (Leigh Hunt), pomeni, da je Simčič »cel človek«. Ta »dvojnost« se lahko zdi nenavadna, če zlasti pri piscih proze, morda celo paradoksalna, pa je vendar že nekaj bilo rečeno (Sokrat v pogovoru s tragediom Agatonom in komediografom Aristofanom), da »bi pisec tragedij in komedij moral biti en sam človek in ne dva različna«.

Spomladi 1994 se je z ženo in dvema hčerka vrnil v Slovenijo in tu so bila do danes ponatisnjena mnoga njegova literarna dela. Sprejet je bil v Slovensko akademijo znanosti in umetnosti.

Črni tekač Leta 1992, ko je Zorko Simčič po skoraj petdesetih letih življenja v tujini obiskal Slovenijo, je Celjska Mohorjeva družba izdala knjigo *Odhajene stopinje*, izbor njegove kratke proze, esejistike in dramatike, ustvarjene v emigraciji med letoma 1946 in 1991. Ob Simčičevi 85-letni-

ci (rojen 19. novembra 1921) je ista založba pisatelja počastila z dvema knjigama. Prva nosi naslov *Črni tekač*, druga pa *Skozi razpetosti*. Pri *Črnem tekaču* gre za novo izdajo knjige *Odhajene stopinje*, pri kateri sta izločena *Tržaški intervju* (ki je pred kratkim izšel pri založbi Družina v Simčičevi knjigi njegovih pogovorov za časa obiska domovine kakor tudi onih po vrnitvi) in drama *Zgodaj dopolnjena mladost*, ki je medtem že doživela vnovični ponatis (*Prepad kliče prepada*, Družina, 2001). Leposlovnna besedila so deloma popravljena, povsod sta dodana kraj in čas prve objave. Pričujoči izdaji je dodana vrsta opomb, ki bodisi odkrivajo identiteto nastopajočih oseb, bodisi pojasnjujejo ozadje dogodkov.

Diptih V spremni besedi je Mitja Čander zapisal: »Zorko Simčič ni avtor enega samega romana, kot morda nekateri danes mislijo. Ob njegovi obletnici bo izšla vrsta njegovih knjig, ki ob drugih poosamosvojitvenih izdajah tudi matični javnosti razkrivajo avtorja *Človeka na obeh straneh stene* kot presenetljivo raznovrstnega pisatelja, ki se je preizkusil na različnih literarnih terenih, vse od proze, dramatike do poezije in esejistike. Posebno mesto zavzema knjiga *Črni tekač*, predelana različica *Odhajenih stopinj* iz leta 1993. Gre za izbor besedil, ki so nastala v dvajsetletju od avtorjevega odhoda v eksil do poznih šestdesetih, z dodanimi pomembnimi avtorjevimi pojasnili. Ta knjiga nam v marsičem dodatno osvetljuje *Človeka*, ki je nastal nekako sredi tega obdobja. Hkrati pa nam izrišuje položaj mladega intelektualca, ki se znajde odrezan od matice in ki sčasoma dozori v moža. To

bivanjsko avanturo spremljamo na dveh ravneh, na umetniški in intelektualni. Knjiga je tako diptih. Prvi del tvori proza, drugi pa esejistika in publicistika.«

Skozi razpetosti Simčič je tudi po vrnitvi v Slovenijo literarno ustvarjal. Ker je iz Argentine prinesel izjemno literarno bero in si že z njo zagotovil prepoznaven položaj v literarni javnosti, je svoje pisateljsko delo samo nadaljeval. Ni težko razumeti dejstva, da je marsikaj, kar je nastalo po vrnitvi, še povezano z dogajanjem v tujini, nas pa najbolj pritegnejo stvari, ki so pognale iz neposrednega doži-

vljanja na domačih tleh. Iz vsega, kar je bilo objavljeno po časopisih in revijah, je želel ob svoji 85-letnici izdati v izboru.

Izbor pod naslovom *Skozi razpetosti* je zasnovan podobno kot *Odhajene stopinje*, kajti tudi v novem pregledu je na prvem mestu kratka proza, sledijo pa članki in eseji, vendar za vse velja, da so bili že natisnjeni po različnih publikacijah v domovini med letoma 1996 in 2006. Besedila v posameznih razdelkih so objavljena v časovnem zaporedju nastanka oziroma objave.

Rimske zgodbe Ob jubileju je tržaška založba Mladika izdala knjigo *Rimske zgodbe*, v kateri so objavljene štiri Simčičeve pripovedi, ki se dotikajo Rima oziroma Simčičevega sicer kratkotrajnega bivanja v večnem mestu takoj po vojni: *Mimo treh belih vrat* (Iz dnevnika mladega liftboya), *Deček v dvigalu na Piazza Barberini*, *Na pragu* in *Iz dnevnika stevardese Air Francea*. Spremno besedo z naslovom *Motiv eksila in tema sprave* v prvih povojnih pripovednih delih Zorka Simčiča je napisala Marija Cenda. ■

RADIO OGNJIŠČE

Starši! Pripeljite svoje maškar'ce na

PUSTNO SOBOTNO ISKRICO!

Bo zabavna, norčava, plesoča iiiiin dobrodelna.

Z nami bodo ČUKI!

Na pustno soboto,
17. februarja 2007, med 12. in 14. uro
v športni dvorani Zavoda sv. Stanislava
v Šentvidu nad Ljubljano.

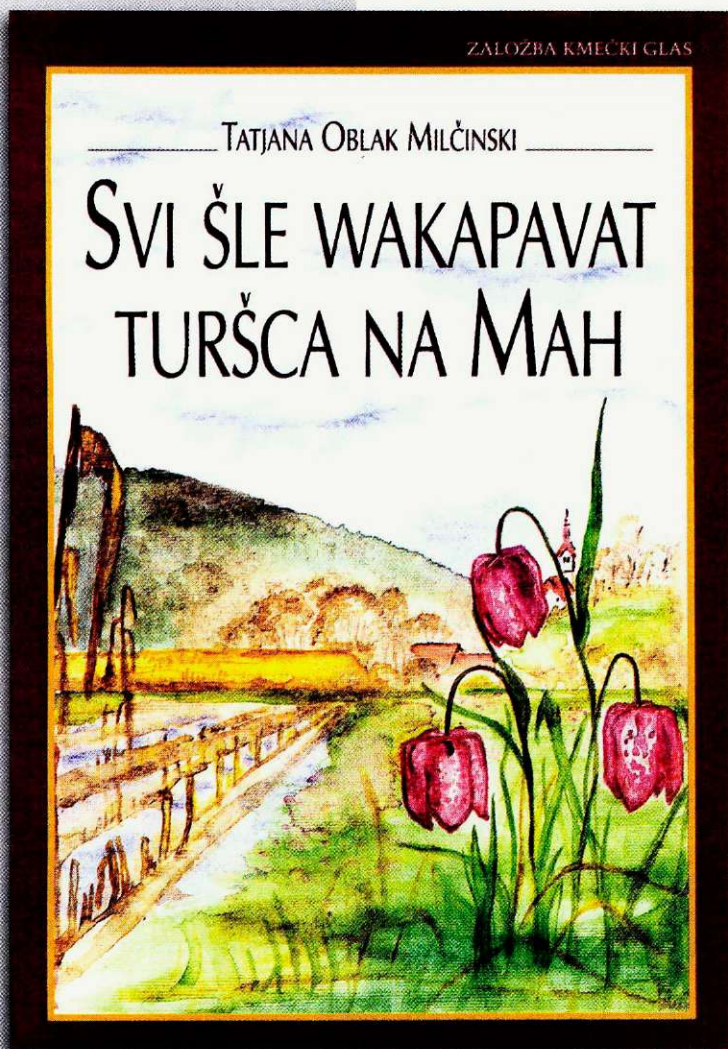
Maškarce, dobrodošle!

RADIO OGNJIŠČE

Zgodbe z Ljubljanskega barja

V. M.

V zbirki Glasovi, ki jo izdaja založba Kmečki glas, je kot 31. knjiga izšlo delo z naslovom *Svi šle Wakapavat turšca na mah*, v katerem je Tatjana Oblak Milčinski zbrala pripovedi z jugozahodnega dela Ljubljanskega barja.

Knjiga *Svi šle Wakapavat turšca na mah* sodi v zbirko uveljavljene zbirke Glasovi – zelo uspešno jo ureja dr. Marija Stanonik – s katero želi slovenska slovstvena folkloristika nadomestiti zamujeno in odkriti svojemu narodu, Evropi in svetu slovensko slovstveno folkloro še iz naših dni s sistematičnim izdajanjem zbirk po pokrajinskem in narečnem ključu.

Med vodo in človekom Ljubljansko barje na pragu Ljubljane

poznamo predvsem po njegovih geoloških, zemljepisnih, prirodoslovnih (predvsem ornitoloških) in drugih posebnostih. S to knjigo se ponuja priložnost, da spoznamo tudi njegove prebivalce kot del tega naravnega okolja.

Duhovne razsežnosti te še zmeraj skrivnostne pokrajine nam posredujejo številne narečno zaznamovane pripovedi v vsej njihovi neposrednosti in pristnosti. Z njimi se bodo ohranila pričevanja o legendarnem osvajanju in kultiviranju zamočvirjenega prostora in načinu življenja v sožitju s cikličnim menjavanjem življenjskega prostora med vodo in človekom, njegova podjetnost, nemalokrat iznajdljivost in sem ter tja iz skrajne stiske storjeni koraki za preživetje.

Zgodovinske in socialne Razvrstitev snovi je v zbirki *Glasovi* postala že klasična. Za razloček od drugih knjig v zbirki je tu manj klasičnih folklornih žanrov. Prava pravljica je komaj ena, bajčnih povedk prav tako ni veliko in še manj legendnih. Krepko pa so zastopane zgodovinske in socialne povedke ter anekdote. Tudi šaljivih povedk ne manjka. Vsi ti žanri, med katere je potreseno tudi precej tako imenovanih etnoloških zgodb, prestrezajo življenjski utrip prebivalcev z Ljubljanskega barja iz zadnjih dvesto let. Nezamenljiv pečat jim daje mešanica govorov, saj se v njih srečujejo in prepletajo dolensko, notranjsko in rovtarsko narečje, bližina Ljubljane pa tudi naredi svoje. Za strokovno zanesljivo narečno podobo zbranega gradiva je poskrbel Ludvik Kaluža, profesor slovenščine in ruščine. Kljub lokalni obarvanosti jezika je knjiga namenjena širokemu krogu bralcev, zato je za

slovensko narečjeslovje še toliko pomembnejši njegov oris upoštevanih govorov in nekaj narečno izpisanih besedil. Za njihovo lažje razumevanje je dodan slovar narečnih in prevzetih besed. Za znanstveno rabo so na voljo viri zbranih folklornih in drugih pripovedi in dva seznama: seznam pripovedovalcev in seznam zapisovalcev z vsemi spremnimi podatki ter doslednosti pri pojasnjevanju posegov v besedilo.

Rešenih 9.722 zgodb Avtorica Tatjana Oblak Milčinski, arhitektka, samostojna kulturna delavka, ki pri pouku arhitekturnega risanja na raziskovalnih taborih po Sloveniji ustvarjalno povezuje arhitekturo in etnologijo, iz katere je opravila magisterij, je knjigo ilustrirala sama. Folklorne pripovedi z Rakitne je zbrala slovenistka Ana Miklavčič.

S to knjigo se zbirka *Glasovi* poslavlja od založbe Kmečki glas, ki ji je dajala streho od leta 1988 in je v 31 knjigah rešila pozabe 9.722 zgodb. **D**

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

zajemna...

... in smuka bo izjemna.

*Nagrajujemo zvestobo!

Vse, ki imate sklenjeno dopolnilno zdravstveno zavarovanje VzajemnaZdravje, v letu 2007 nagrajujemo s 5-odstotnim popustom na premijo pri sezonskem in letnem zavarovanju (multitrip program), top zavarovanju ter vseh zdravstvenih zavarovanjih z medicinsko asistenco v tujini nad 30 dni. Popust velja za sklenitve v naših poslovalnicah, na spletni strani www.vzajemna.si ali na brezplačni številki 080 20 60.

Vzajemna, d.o.o., Vošnjakova 2, 1000 Ljubljana

Zdravstveno zavarovanje z medicinsko asistenco v tujini v sodelovanju s partnerjem Elvio.

- Se pozimi večkrat odločite za smučanje v tujini? Izberite sezonsko zavarovanje (multitrip program) za 90 ali 120 dni.
- Omogočamo vam tudi zdravstveno zavarovanje za tujino po Evropi in širše za samo en dan.

Sklenite zavarovanje tudi na www.vzajemna.si ali pa nas pokličite na brezplačno telefonsko številko 080 20 60.

080 20 60

www.vzajemna.si

VZAJEMNA

Jaz zate, ti zame.

VZAJEMNA SVETUJE...

Zavarovanje z medicinsko asistenco v tujini
VzajemnaTujina

Sodobni ljudje veliko potujemo in vsi želimo, da so potovanja kar najbolj brezskrbna. Zato vam svetujemo, da se pred odhodom v tujino zavarujete.

Zakaj?

V primeru nesreče, poškodbe ali druge potrebne zdravniške pomoči, lahko v tujini nastanejo visoki stroški zdravstvenih storitev, ki jih posameznik sam le s težavo pokrije. Vzajemna v sodelovanju s pogodbenim partnerjem Elvia oziroma Mondial Assistance zagotavlja zavarovancem popolno zdravstveno zavarovanje z medicinsko asistenco na potovanjih v tujini (VzajemnaTujina). Z razvejano mrežo izvajalcev po vsem svetu in dežurnim centrom Elvia oziroma Mondial Assistance vam nudimo 24-urno asistenco na poti.

Katere stroške krije zavarovanje VzajemnaTujina?

Zavarovanje obsega storitve nujne medicinske pomoči, nujne zdravstvene prevoze do bolnišnice ali klinike, nujno zdravljenje v bolnišnici ali kliniki, nujne zobo-zdravstvene storitve, iskanje in reševanje zavarovanca, odvetniške storitve, prevoze obolelega, poškodovanega ali umrlega zavarovanca v domovino, pomoč svojcem obolelega, poškodovanega ali umrlega zavarovanca in številne druge oblike pomoči.

Višina kritja pa je seveda odvisna od višine zavarovalne premije (osnovni in višji program).

Kaj naj storim, če se v tujini poškodujem ali zbolim?

V kolikor imate sklenjeno zavarovanje VzajemnaTujina, takoj pokličite 24-urno dežurno telefonsko številko Elvie oziroma Mondial Assistance Group

(možen je klic na naše stroške): +43 1 525 03 65 15 ali dežurni center Vzajemne zdravstvene zavarovalnice v Ljubljani na številko: +386 (0)1 471 87 42. Dežurnemu operaterju navedite naslednje podatke: ime in priimek, številko police, številko telefona, kjer ste trenutno dosegljivi in kakšno pomoč potrebujete. Pomagali vam bomo rešiti vaše težave.

Ali naj se zavarujem, tudi če grem smučati na smučišče takoj za mejo?

Zdravstveno zavarovanje z asistenco v tujino ja primerno za vse, ki potujejo v tujino kot turisti, izletniki, popotniki, poslovneži ali študenti. Smučanje je lahko precej tvegana rekreacija, pri kateri niso nezgode nič nenavadnega. Ker je običajno potrebno hitro ukrepanje, so dodatni prevozi nazaj v Slovenijo povsem neprimerni.

Zakaj skleniti zavarovanje ravno pri Vzajemni?

Pri neodvisnem mediju so pripravili analizo, koliko bi moral plačati posameznik ali štiričlanska družina za zdravstveno zavarovanje z asistenco v tujini, če se odpravijo na 8-dnevno smučanje v eno od evropskih držav. Izkazalo se je, da Vzajemna ponuja najcenejšo možnost zavarovanja.

Primerjava zavarovalnih premij.

Zavarovalnica	Posameznik	4-članska družina	Najvišja vrednost kritja
	v EUR	v EUR	zdravniške oskrbe v EUR
Vzajemna	8,30	16,61	do 17.900*
Zavarovalnica Maribor	9,39	26,27	do 15.000
Tilia	10,38	29,07	do 10.100**
Triglav	9,80	17,70	do 15.000
Adriatic Slovenica	10,52	18,99	do 15.000
Generali	16,00	29,60	do 25.500***

Op.: *do 12.800 evrov za stroške zdravstvenih storitev in do 5.100 evrov za nujen prevoz v domovino, **do 10.000 evrov za stroške zdravstvenih storitev in prevozov v domovino in do 100 evrov za zobozdravstvene storitve, ***do 20.000 evrov za zdravstvene storitve, do 500 evrov za potovalno prtljago posamično in 5.000 evrov za stroške iskanja in reševanja.

Vir: Moje Finance, 17.1.07

Vaša Vzajemna

Idrija

Petra Janša, foto: STO/B. Kadnik, D. Mladenović

Klekljanje idrijske čipke

Mesto Idrija (325 m) leži v kotlini sredi razgibanega hribovja, kjer se v pristnem naravnem okolju srečujeta predalpski in kraški svet. Poltisočletno **rudarjenje** je v Idriji in okolici zapustilo izjemno bogato dediščino tehniških in kulturnozgodovinskih spomenikov ter znamenitosti, ki so kot **muzejski objekti** na ogled obiskovalcem. Med etnološkimi posebnostmi se odlikuje zlasti **idrijska čipka**, ki uvršča mesto med vidnejša evropska središča te cenjene umetne obrti. Bogata je tudi krajevna kulinarčna ponudba, v kateri pripada osrednje mesto specialiteti, znani pod imenom »**idrijski žlikrofi**«.

Idrijski Merkur Mesto Idrija ima v grbu **podobo Merkurja**, ki je rimski bog trgovanja pa tudi glasniki bogov. Idrijski grb z Merkurjem se pojavlja že v 2. polovici 17. stoletja. Merkur v grbu opozarja na idrijsko **živo srebro**, ki so ga odkrili leta 1490 in zaradi katerega se je Idrija razvila v zelo pomembno rudarsko središče. Srednjeveški alkimisti so namreč živo srebro, latinsko **mercurium**, označevali s simbolom planeta Merkurja. Ta težka, srebrna, prehodna kovina je pri sobni temperaturi tekoča in se danes uporablja v termometrih, barometrih in drugih znanstvenih aparataturah pa tudi v zobozdravstvu za izdelavo zobnih plomb iz amalgama.

Idrija skozi pol tisočletja Kot **najstarejše slovensko rudarsko mesto** je Idrija rasla vzporedno z razvojem **rudnika živega srebra**. Rudarska naselbina, zasnovana ob koncu 15. stoletja, je v 17. stoletju dobila tržne pravice, v 18. pa se je kot mesto že povzpela med najpomembnejša središča na Slovenskem. V preteklosti je vzpostavljala intenzivne stike z razvitimi deželami in evropskimi mesti (Benetke, Amsterdam, Dunaj), privabljala številne vrhunske znanstvenike in politehniko (Steinberg, Scopoli, Hacquet, Lipold), slovela po izjemnih tehnoloških dosežkih in ustvarjala izvirne tehnične pridobitve; domačin Mrak je gradil klavže, vodne zapornice za plavljenje lesa. Poimenovanja mestnih predelov spominjajo na njihov nastanek in funkcijo: Bašerija – priprava rude, Prejnuta – žgalnica, Pront – žganje rude, Lenštat – lesno skladišče, Gasa – ulica, Riže – spravilo lesa. Do prve svetovne vojne je ostala Idrija drugo največje mesto na Kranjskem.

Grad Gewerkenegg Idrijski grad, ki dominira nad starim delom mesta, je do danes ohranil svoje zgodovinsko ime Gewerkenegg, kar pomeni Rudniški grad. Že od vsega začetka, to je v 16. stoletju, je bil zasnovan kot sedež uprave in **skladišče idrijskega rudnika**, tedaj drugega največjega živosrebrnega rudnika na svetu. Renesančni kompleks, ki je lepo obnovljen, so sredi 18. stoletja baročno prezi-

dali. Uredili so notranje arkadno dvorišče, na njegovih fasadah pa so obnovili baročno ornamentalno poslikavo. Osrednja razstava Pet stoletij rudnika živega srebra in mesta Idrije ponuja vpogled v poltisočletno zgodovino najstarejšega rudarskega mesta na Slovenskem.

Grad sestavljajo štiri trakti, ki oklepajo veliko notranje dvorišče. Izstopajoči vogali zgradbe so na zunanji strani okrepljeni z obrambnimi stolpi valjaste oblike. Proti mestu gleda kasnejši slemenski stolpič z uro. Notranje dvorišče je ob več traktih in v vseh treh etažah arkadirano. Med loki so rekonstruirane grobo tlakovane pisane dekoracije. Arkade so zaradi lažje uporabe zasteklili in dvorišče tlakovali. Ohranjen je del notranjih prostorov z ostanki stavbne opreme.

Za prizadevno in strokovno delo je Evropsko muzejsko združenje leta 1997 muzeju podelilo laskavi naslov najboljšega evropskega muzeja tehniške in industrijske dediščine.

Štirje trgi mestnega jedra Ožje idrijsko mestno središče sestavljajo štiri trgi: **Ahacijev, Mestni, Scopolijev in Aumeški**. Najstarejši **Ahacijev trg**, po doma-

Pogled na mesto Idrija

Grad Gewerkeneg (Rudniški grad)

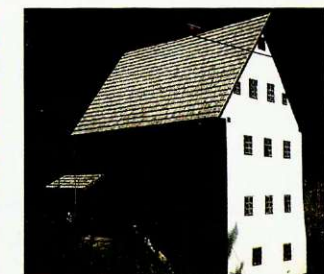
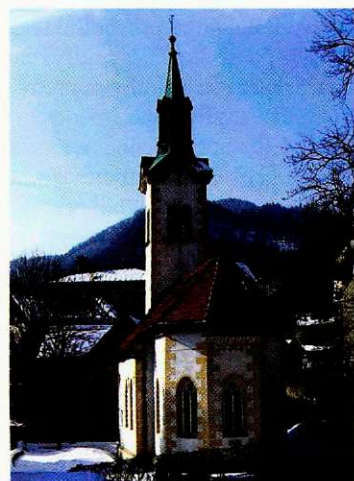
Dvorišče idrijskega gradu

Čipkarska šola v središču mesta

če Stari plac, je dobil ime po tradicionalnem zavetniku idrijskih rudarjev sv. Ahaciju, ki goduje 22. junija in je danes praznik idrijske občine. Dne 22. junija 1508 so namreč na tem območju naleteli na bogate sklade živosrebrove rude in nato na kraju sedanjega baročnega vodnjaka poglobljali Ahacijev jašek. Dominantni stavbi na trgu sta nekdanje rudniško **žitno skladišče** ali **magazin** in **teater**, sedaj Filmsko gledališče, iz let okrog 1770 in velja za najstarejšo ohranjeno gledališko zgradbo na Slovenskem.

Novejši **Mestni trg** se je v preteklosti ponašal z baročno župnijsko cerkvijo sv. Barbare iz 17. stoletja, pod katero se je ohranila še ne povsem raziskana kriptna. Trg obvladujeta monumentalna stara Rudniška ljudska šola iz leta 1876, ki je danes čipkarska šola, in secesijska Mestna hiša, danes sedež občine, iz leta 1898. Spominski plošči spominjata na slikarja Nikolaja Pirnata in skladateljca Zorka Prelovca.

Idrijska rudarska hiša

Cerkev Sv. trojice stoji na kraju, kjer naj bi po izročilu prvič opazili živo srebro.

Scopolijev trg nosi ime po znamenitem naravoslovcu J. A. Scopoliju, ki je kot prvi idrijski zdravnik od 1754 do 1769 stanoval in deloval v tukajšnji stavbi, imenovani Švica.

Aumeški trg se imenuje po francoskem mestu Aumetz, ki je pobrateno z Idrijo, saj živi v njem veliko naših rojakov. Sredi trga stoji spomenik sedemnajstim žrtvam jamskega požara leta 1846.

Tehniški muzej v jašku Franciške

Sama zgradba muzeja spada med najznamenitejše in najstarejše ohranjene objekte idrijskega rudnika. Odpiranje jaška, imenovanega **po cesarju Francu**, se je začelo leta 1792, to je v času najintenzivnejšega pridobivanja živega srebra. Del stavbe je danes namenjen tehniškemu oddelku Mestnega muzeja Idrija, kjer so razstavljeni rudniški stroji in naprave s konca 19. in začetka 20. stoletja. Skupno 26 eksponatov: tri centrifugalne črpalke, dizelski motor ter trije kompresorji iz začetka 20. stoletja, dva vitla, dva parna batna stroja s konca 19. stoletja, tri napajalne črpalke za parne kotle, izvozni stroj s parnim pogonom, parni kotel ter vodna turbina Francis s konca 19. stoletja, pehalni, skobeljni, radialni vrtni stroj, stružnica, stroj za rezanje navojev, kovaško kladivo in tračna žaga s konca 19. stoletja, vrtna garnitura za globinsko vrtnje ter jamski telefon. Dva stroja sta usposobljena za delovanje s stisnjanim zrakom. V nekdanji nakladalni postaji žičnice jaška Jožef nad kamštjo, mogočno in tehnično izpopolnjeno črpalno napravo, so razstavljene še štiri lokomotive in pet vozičkov za transport rude.

Idrijska čipka in žlikrofi

Poleg živega srebra so sloves Idrije ponesle po svetu tudi znamenite **idrijske klekljane čipke**. Najstarejši dokument, ki govori o čipkah iz Idrije, je ohr-

Turistični rudnik živega srebra

Znameniti Antonijev rov

njen iz leta 1696. Množičnost in kakovost klekljanja sta se zelo dvignili v 18. stoletju, največji razcvet pa je dejavnost dosegla od zadnje četrtine 19. stoletja do prve svetovne vojne, ko se je Idrija uveljavila kot eno vidnejših evropskih čipkarskih središč. Mojrstrica Ivanka Ferjančič je leta 1876 ustanovila **čipkarsko šolo**, ki deluje še danes.

Ime idrijska čipka je zavarovano z geografsko označbo pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Vsakoletni **Festival idrijske čipke** (od leta 1955), ki poteka zadnji teden v juniju, doseže višek z državnim tekmovanjem otrok in odraslih v klekljanju na Mestnem trgu.

Prav tako so z geografsko označbo zavarovani **idrijski žlikrofi**, ki po obliki spominjajo na kape francoskih generalov. Žepke, nadevane s pretlačenim kuhanim krompirjem, ki mu dodamo sol, maščobo (ocvirke, zaseko ali praženo slanino), praženo čebulo in začimbe, skuhamo v vreli slani vodi in jih ponudimo kot samostojno jed ali kot prilogo. **D**

Vir: www.slovenia.info (Slovenska turistična organizacija), www.idrija-turizem.si

Poezija 20. stoletja

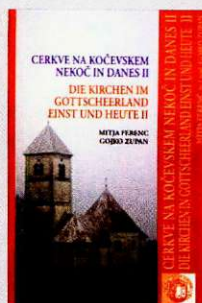
1.

Študentska založba

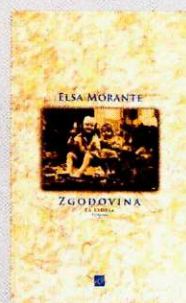
V zbirki *Beletrina* je izšla antologija slovenske poezije 20. stoletja, ki jo je pod naslovom *Nevihta sladkih rož* uredil Peter Kolšek. Izbor pesnikov si sledi po letnicah rojstva, od Ketteja, Cankarja, Župančiča in Murna prek Kajuha, Balantiča, Beličiča, Hribovska, Levca in Kosa do Zupana, Senegačnika, Semoliča, Komelja, Štegra, Ostija in Čučnika. Na koncu je vsak pesnik predstavljen z leksikonskimi gesli, urednik Kolšek pa je prispeval obširno spremeno besedo z naslovom *V objemu dveh struktur*. Vsekakor gre za dobro antologijo.

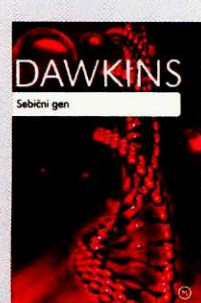
1.

2.

3.

4.

Razvoj mest

Filozofska fakulteta

V zbirki *Razprave Filozofske fakultete* je Znanstvenoraziskovalni inštitut FF izdal knjigo *Mesta in sonaravni razvoj*. V njej je dr. Dušan Plut odprl novo, aktualno tematiko. Podaja celovit pregled problematike sodobnega razvoja mest in njegovih okoljskih učinkov: od teoretskih osnov in načel ter inštrumentov sonaravnega mestnega razvoja do konkretnih ukrepov za udejanjanje sonaravnega razvoja mest. Podaja različne koncepte mestnega razvoja (zeleno, razpršeno, zgoščeno, regionalno, mrežno, informacijsko, virtualno mesto) in vrednotenje posameznih konceptov z vidika sonaravnega razvoja. Pri tem ugotavlja, da je oblika urbane poselitve temeljni strateški dejavnik, ki določa mestno sonaravnost.

Kuntnerjeva poezija

Založba Mladinska knjiga

V zbirki *Zvočnice* je pod naslovom *Živa beseda – Tone Kuntner* izšel izbor poezije Toneta Kuntnerja. Kuntner je pojem zavednega Slovenca, ki s svojim žarom posreduje ljubiteljem lepe umetniške besede svoje pesmi. V njih se dotika življenjskih tem, kot so domovina, družina in dom. Pesmi so polne (Kuntnerjevih) bregač, rodne grude, nostalgije po razkropljeni družini, ljubezni do dekleta in domovine ter predvsem do slovenske besede. Poezijo bere Jernej Kuntner, Polona Juh, Jernej Šugman in Nataša Barbara Gračner. Zgoščenki je dodana knjižica (56 strani), v kateri je vseh branih 54 pesmi tudi objavljenih.

Cerkve na Kočevskem

2.

Založba ZRC

Izšla je še druga knjiga *Cerkve na Kočevskem nekoč in danes*. Zbiranje gradiva za topografske popise 26 ohranjenih ali podrtih cerkva v

Črmošnjiško-Poljanski dolini je potekalo od leta 1993. Avtorja dr. Mitja Ferenc in Gojko Zupan v uvodu pojasnujeta zgodovinska in druga ozadja nastajanja cerkva na tem območju. Osrednji del knjige je zasnovan kot strnjen opis posameznih objektov, njihovih značilnosti in opreme. Cerkve, ki so stale na območju, kjer so živele kočevski Nemci, so razporejene po župnijah (Črmošnjice, Črnomelj, Planina, Kočevske Poljane, Semič). Župnijskim ali nekdanjim župnijskim cerkvam sledijo po abecednem redu posamezne podružnice. Opisom so dodana pojasnila o naseljih in kratke informacije o lokaciji ter dostopnosti.

Zgodovina

3.

Celjska Mohorjeva družba

Zgodovina je obsežen roman (640 strani) italijanske pisateljice Else Morante. Zgodba se dogaja med drugo svetovno vojno in dve leti po njej v Rimu, kjer v revni četrti živi učiteljica Ida Ramundo z dvema sinovoma, Ninom in zunajzakonskim Useppejem, ki se je rodil potem, ko je Ido posilil neki nemški vojak. Nino, ki ima brata zelo rad, odide v vojno na sever Italije kot črnosrajčnik in se vrne kot partizan, po vojni pa umre kot tihotapec. Kdaj pa kdaj obiše družino. Ida se skozi vojna in po vojna leta s težavo prebija sama z Useppejem, ki doživlja strahote vojne s svojimi otroškimi očmi in jih sprejema kot igro. Leta 1947 pa se zgodi tragedija. V stanovanju namreč najdejo mrtvega Useppeja (doživel je epileptični napad), psico Bello (nanjo je bil otrok zelo navezan), ki jo morajo ubiti, ker je napadalna, in zaradi sinove smrti povsem otopelo Ido, ki jo odpeljejo v umobolnico, kjer devet let kasneje umre. Knjiga je razdeljena na sedem delov, in sicer po letnicah, od 1941 do 1947, s tem da na začetku vsakega dela na dveh do treh straneh omeni splošne vojne dogodke, ki so se zgodili tistega leta. S tem poskuša postaviti kontrast med veličino vojnih dogodkov in majhnostjo rimske družinice, ki se bojuje za vsakdanje preživetje. Zgodba je napisana po resničnih dogodkih. Roman *Zgodovina*, ki je

ob izidu leta 1974 izzval mnoge polemike, je najpomembnejše delo Else Morante.

Lahka GI prehrana

Tehniška založba Slovenije

Ali ste vedeli, da ogljikovi hidrati niso vsi enaki? Z uživanjem ogljikovih hidratov z nizko vrednostjo glikemičnega indeksa (GI) bomo izgubili telesno težo in pridobili energijo. GI je merilo za to, kaj se dogaja z zaužito hrano (ogljikovimi hidrati) v telesu. S prehrano z nizkim GI izberemo hranila, ki v telesu sprožijo pozitivno reakcijo. V vodniku *Lahka GI prehrana* so predstavljeni štiri načrti: izvorni načrt za hujšanje, vegetarijanski načrt za hujšanje, spodbudni GI-načrt za povečanje energije in vseživljenjski GI-načrt za vzdrževanje nove postave.

Sebični gen

4.

Založba Mladinska knjiga

Kulturna knjiga biologa Richarda Dawkinsa *Sebični gen* je ob svojem prvem izidu leta 1976 zamajala temelje dotedanjih teorij evolucije. Kljub kontroverznosti je zaradi preprostega jezika in poljudnega značaja izjemno priljubljena. V nekaj natisih so jo prodali v več kot milijon izvodih in 25 jezikih po vsem svetu. Pri ponatisu ob njeni 30-letnici je avtor dodal poseben jubilejni uvod, številnim prevodom tega fascinantnega dela pa se končno pridružuje tudi slovenščina. *Sebični gen* je dobra pretresel znanstveni svet in uvedel tako imenovani genocentrični pogled na evolucijo. Avtorska skovanka "sebični gen" provokativno izraža idejo, da je evolucija posledica dednih zakonitosti: geni, ki jih prenašamo iz roda v rod, iz nas ne delajo zgolj tistega, kar smo, ampak so naše gonilo v boju za obstanek. S stališča genske selekcije je tako mogoče lažje razumeti in pojasniti številne biološke fenomene, ki jih je bilo težko razložiti s prejšnjimi evolucionističnimi modeli, zlasti tiste, kjer organizmi delujejo v nasprotju s svojimi individualnimi interesi v smislu zdravja, varnosti in reprodukcije.

Zvrhana zajemalka kulture

Tekst in foto: Lovro Kastelic

Če želite v enem samem dnevu zajeti zvrhana zajemalko kulture in najčistejše umetnosti, se odpeljite na Dunaj. Prispevek ni nikakršno poveličevanje avstrijske prestolnice, prav tako pa tudi ne gre za zaničevanje domačega zapečka.

Gre za približevanje t. i. resne in resnobne umetnosti širšim množicam, ki se jim zdi tovrstna kultura navadno preresna, nepriljubljena, nerazumljiva in prezahtevna. Vendar pa so to le stereotipi in kronično podcenjevanje lastnega dojemanja.

Od blizu je vse drugače Pri vrhunskemu slikarstvu ali glasbi gre pravzaprav za najpopolnejše posnetke zgodb iz umetnikove notranjosti oziroma zunanosti. Glede na to, da je le malokomu dan tovrsten talent upodabljanja, bi morala biti takšna umetnost vsesplošno spoštovana, hkrati pa bi moral imeti vsakdo pravico, da si jo vsaj nekajkrat na leto tudi ogleda. Od tod tudi radikalnejše zamisli, ko bi pravica morala postati dolžnost in bi bilo posamezniku pravzaprav zaukazano (prepovedi oziroma dolžnosti so tako ali tako evropski trend. op. a.) obiskati vsaj nekaj kulturnih prireditev na leto, na katerih bi si razširil duha, sprostil um in se osvobodil bremen telesa. Na poti do Dunaja je padla tudi ideja, po kateri bi morala ne brezbrizna vlada vsakemu državljanu podariti nekaj kart, če pa jih leta ne bi v točno določenem obdobju izkoristil, bi sledile sankcije v obliki obdavčitve. Povsem liberalen (oz. anarhičen) pristop do praktično vsega lahko na koncu namreč privede do popolne brezbriznosti (tudi do vsega lepega), odtujenosti, neiskrenosti in slaboumja.

Od daleč lahko tudi preprosta stvar postane precej nerazumljiva in nejasna. Od blizu je seveda vse drugače: marsikatera izmišljena meglica se razkadi, dojemanje je jasnejše. Zato se je treba zahtevnejšim vsebinam nekoliko približati. Mi smo se jim na Dunaju, do katerega potrebujemo le poln tank bencina. Če napolnite avtomobil še

Avstrijska prestolnica lahko vsakomur približa visoko kulturo.

s svojimi najbližjimi, postane pot cenejša in še znatno prijetnejša. Sopotniki naj poskrbijo za okusne sendviče, tudi kakšen keks, bonbonček, odveč pa ne bo niti požirek osvežujoče pijače.

Ob Schubertovi simfoniji Poskušajte se prebiti do zadnjega dunajskega ringa, ob katerem so posejani številni muzeji, opera, filharmonija, galerije in parki in ob katerem boste nemudoma

spoznali prijeten kontrast: v nasprotju s slovensko prestolnico je na Dunaju teže najti trafiko, kjer je za 0,8 evra mogoče kupiti parkirni listek (der Parkschein), kot najti prosto parkirno mesto. In ko prvič vdihnemo dunajski zrak, zavonjamo pravzaprav dvoje: Dunaj, mesto prihodnosti (mesto številnih priseljencev in na novo razvijajočih se kultur), in Dunaj, mesto preteklosti (mesto avstroogrskih manir,

v katerem se je pisala zgodovina najčistejše umetnosti).

Če greš na Dunaj, pusti trebuh zunaj, so dejali nekdaj, danes pa je pomembnejši rek: Čas je zlato. Dogodkov je toliko, da jim je pravzaprav nemogoče slediti, kaj šele jih prehiteti. Zato najprej stečemo do Musikvereina, Dunajske filharmonije, kjer nas čakajo vstopnice (po 18 evrov) za večerni koncert, ki smo jih naročili prek svetovnega spleta. Musikverein je tista bidermajerska lepota, ki nas na sleherni novoletni dan prebujajo v prijetnih Straussovih tonih, ko pa odpremo oči, vedno znova zagledamo v Indiji rojenega Zubina Mehto.

Potem odidemo do znamenitega muzeja Albertina, v katerem je vojvoda Albert, ki se je poročil z Marijo Kristino, najljubšo hčerjo Marije Terezije, za nameček zbral eno najbogatejših zbirk pohoštva, orodja, jedilnega servisa in pribora ter seveda slik na svetu. Tam so Dürer, da Vinci, Michelangelo, Raphael Santi, Rembrandt, Rubens, Lorrain, Delacroix, Monet, Cezanne in drugi. Za 9,5 evra si je bilo mogoče ogledati tudi tri nestalne razstave: Georga Baselitza (reinterpretacija lastnih del), Andyja Warhola (delovne in končne stvaritve popzvezd) in bidermajerja. V galeriji Kunstforum smo si ogledali izjemno razstavo beloruskega slikarja Marca Chagalla (8,7 evra), ki s svojimi impresijami gledalca dobesedno očara in mu oplemeniti domišljijo.

»Zvrhana zajemalka kulture« se je končala slovesno. V nabit polni veliki dvorani Dunajske filharmonije so pod taktirko Jakova Kreizberga zaigrali dunajski filharmoniki. Bilo je nepozabno. Mlada nemška violinistka Julia Fischer je zaigrala skladbo Maxa Brucha, sledila je Schubertova Simfonija v G-duru. Kulturen in ne predrag dan se je sijajno izteklo. **U**

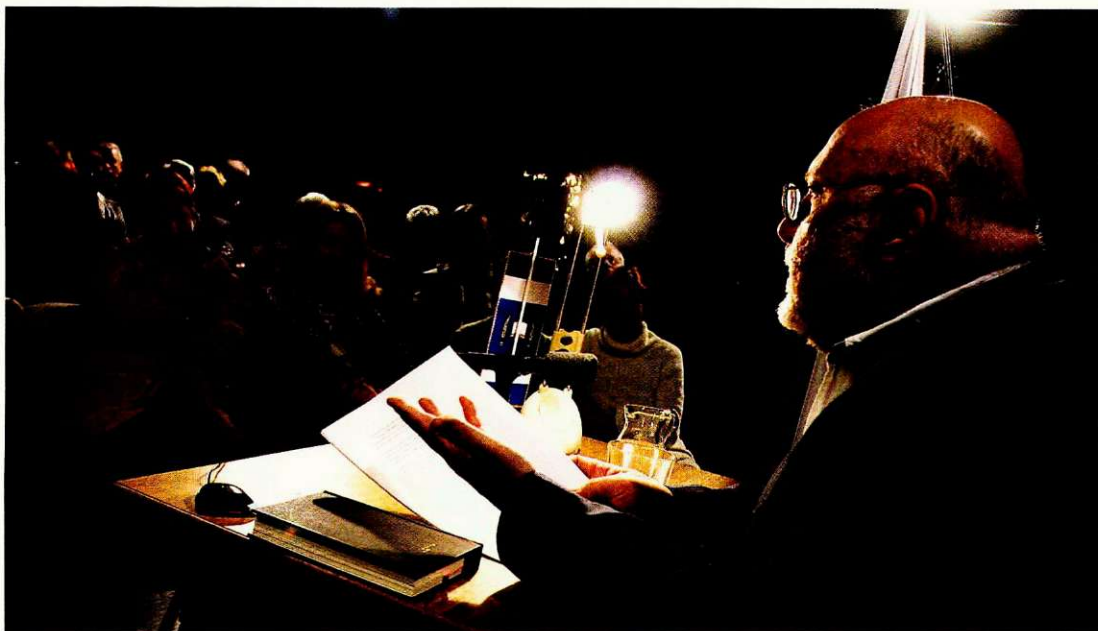

Schubertova Simfonija v G-duru z dunajskimi filharmoniki

»Stati inu obstati« na Raščici

Lucija Horvat, foto: Bor Slana

Letos poteka že peta sezona kulturnih večerov z imenom Na Trubarjevimi v čast domovini, ki jih prireja občina Velike Lašče v sodelovanju s Tonetom Kuntnerjem. Na 23. kulturni večer v začetku februarja je bil povabljen pesnik Milan Jesih.

Letošnji gost kulturnega večera na Trubarjevini je bil mojster soneta Milan Jesih.

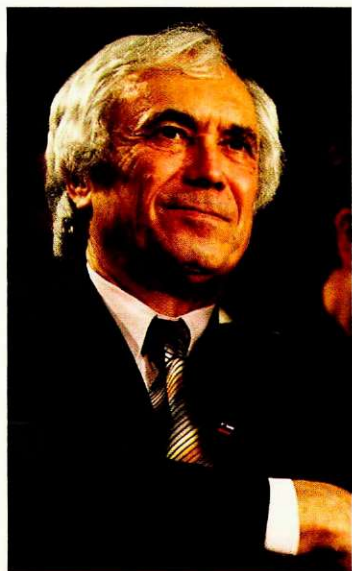
Na Trubarjevi domačiji na Raščici pri Velikih Laščah so našli svoje domovanje kulturni večeri, ki potekajo pod skupnim motom »Stati inu obstati«. S kulturnimi večeri, ki jih je v vsaki sezoni pet, so začeli oktobra 2002 ob odprtju Tru-

barjeve čitalnice, trajali pa bodo do leta 2008, ko bomo praznovali 500. obletnico Trubarjevega rojstva. Dosedanji gostje kulturnih večerov so bili za Slovenijo pomembni misleci in kulturni ustvarjalci, na primer Ivan Mianatti, Rudi Šeligo, Tone Pavček,

Alojz Rebula, Dane Zajc, Ciril Zlobec, Ervin Fritz, Boris Pahor, Tone Partljič, Jože Snoj, Spomenka Hribar, nazadnje, 2. februarja, pa je namesto Evalda Flisarja nastopil pesnik Milan Jesih, mojster sonetov. V letošnji sezoni bosta na Trubarjevini še dva kulturna

večera, 6. aprila in 1. junija, ko bosta gosta politik Dimitrij Rupel in filozof Tine Hribar. Po besedah organizatorja Toneta Kuntnerja bodo gostje zadnje sezone za zdaj ostali skrivnost.

Domovini v čast »Na te kulturne večere sem vabil najprej ljudi, ki so sanjali o samostojni Sloveniji, pa tudi tiste, ki so jo udeleževali. Predvsem bi rad poudaril, da sem na kulturne večere vabil takšne goste, takšne kulturne ustvarjalce, ki delajo domovini čast in ki jih ni sram izreči besede domovina,« pravi Tone Kuntner. Kulturni večeri nizajo misli in razmišljanja o tem, kako ohraniti slovensko nacionalno samozavest in enkratnost, gostje pa so bili vedno načrtno izbrani iz vrst desne in leve politične opcije. Vsi namreč živimo v eni, svoji Sloveniji. »Domovina ni ne leva in ne desna, pač pa ena sama. Žal mi je le, da so mi nekateri gostje, ki sem jih želel povabiti, že »ušli« v onostranstvo. To sta na primer Pučnik in Menart,« poudarja Tone Kuntner. ■

Organizator večerov Tone Kuntner

Domovinska vzgoja

Vprašanje, kako »stati inu obstati«, pa je čedalje bolj aktualno, še posebej po vstopu Slovenije v Evropsko unijo. Tone Kuntner je prepričan, da bi k samozavesti slovenskih državljanov lahko veliko pripomogla domovinska vzgoja, ki je je v šolah po njegovem mnenju absolutno premalo. »Veliko hodim po šolah in vidim, da so otroci za to odprti, in ni prav, da se domovinska vzgoja opušča, seveda pa ne sme biti nasilna,« pravi Kuntner, ki je prepričan, da Evropa ne bo sentimentalna do naše države. Treba ji je radostno kljubovati in se ne sramovati lastne države in identitete, za katero je izrednega pomena prav kulturna ustvarjalnost. Kuntner je vsem Slovencem ob slovenskem kulturnem prazniku 8. februarju voščil s Prešernovim sonetom:

*»Obdajale so utrjene jih skale,
ko nekdaj Orfejevih strun glasove,
ki so jim ljudstva Tracije surove
krog Hema, Ródope bile se vdale.*

*De bi nebesa milost nam skazale!
otajat' Kranja našega sinove,
njih in Slovincov vseh okrog rodove,
z domačmi pesmam' Orfeja poslale!*

*De bi nam srca vnel za čast dežele,
med nami potolažil razprtije,
in spet zedinil rod Sloveš'ne cele!
De b' od sladkóte njega poezije
potihnil ves prepír, bile vesele
viharjov jeznih mrzle domačije!«*

Uničeni Plečnik

V Plečnikovem letu, ki ga je država razglasila ob 50. obletnici smrti velikega arhitekta Jožeta Plečnika (1872–1957), so o mojstru razmišljali tudi v arhitekturni galeriji Dessa, kjer so pripravili razstavo z naslovom Uničeni Plečnik, in sicer o arhitektovih delih, ki jih danes ni več ali pa so bila spremenjena. Vzroki za to, da so nekatera Plečnikova dela danes »izgubljena«, so različni. Nekatera so izginila iz političnih razlogov – spomenik kralja Petra pred Magistratom so denimo italijanski okupatorji razstrelili takoj po prihodu v Ljubljano, baldahin pred letnim telovadiščem pa je bil skupaj s Fabianičevim Jakopičevim razstaviščem »kolateralna žrtev« politične odločitve o železniških podvozih. Drugi arhitekti so s Plečnikovimi deli včasih ravnali prav nespoštljivo, včasih pa so jih poskušali rešiti. Tako so denimo leta 1946 zaščiteno kapelo v Begunjah podrli že dve leti za tem, medtem ko je Plečnikov asistent Anton Bitenc cerkev sv. Cirila in Metoda prestavil na novo lokacijo. Med uničenimi ali spremenje-

Arhitekt Jože Plečnik

nimi Plečnikovimi deli, ki bodo predstavljena v galeriji Dessa, so še prizidek doma duhovnih vaj pri samostanu sv. Jožefa na Ulici stare pravde 1 v Ljubljani, ki je po prepričanju snovalcev razstave danes iznakažen, delno ohranjena ureditev Kongresnega trga v Ljubljani in preurejena Vila Stadion v Mariborski ulici v Ljubljani. Med Plečnikovimi neohranjenimi deli so predstavljeni trgovski paviljon Radia Ljubljana na Miklošičevi cesti v Ljubljani, ureditev knjigarne Nova Založba na Kongresnem trgu v Ljubljani, ureditev pročelja Glasbene matice v Ljubljani, ureditev letnega gledališča v parku Tivoli v Ljubljani in druga. L. H.

Zmagovalec mnogobojev

Festival zgodbe – Fabula se je preselil v Postojno, kjer je med drugim potekal finalni izbor Proznih mnogobojev, natečaja za najboljšo v živo interpretirano kratko zgodbo. Prvo nagrado v vrednosti 830 evrov je prejel 17-letni Ljubljančan Žiga Rus za zgodbo Tolažnik; zgodba govori o utrujeni učiteljici, ki se slabo odziva na vse pritiske in provokacije, ki jih je deležna v razredu, so sporočili s Študentske založbe, organizatorja festivala. Drugo nagrado je prejela Mirana Likar za nogometno zgodbo, ki jo pripoveduje razjarjeni ego, tretje mesto pa je z družinsko sago o Francetih, lastnikih kamnoloma, zasedel celjski avtor Mohor Hudej. Strokovna žirija v sestavi Dijana Matkovič, Ana Schnabl in Marko Samec je nagrajence določila ob upoštevanju glasov iz občinstva, dogajanje pa je spremljala še ena komisija v sestavi Polona

Mladi literat Žiga Rus

Sepe, Peter Povh in Dušan Šarotar, ki je nastala na podlagi iniciative Napišimo film. Tudi ta se je odločila za Rusovo zgodbo Tolažnik, češ da je od vseh najbolj filmska, zato jo bo odkupila TV Slovenija. Lokalni predizbori za Prozne mnogoboje so novembra potekali v Ljubljani, Mariboru, Celju, Novem mestu in Piranu. Najboljših 15 avtorjev, ki so se jim pridružili še trije najboljši pisci med dijaki srednjih šol, se je tako uvrstilo v veliki postojnski finale. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 15.02.2007

19.30 Mestni muzej: Kitarški duo Janez Golob & Nejc Kuhar; Žan Legat, harmonika – klasična glasba. Vstop prost

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije.

20.30 KUD France Prešeren: Andrej Anabaptist Rozman: Skopuh – najbolj skopa izvedba.

20.00 MGL: Mara Zalite: Zemljiški davek.

PETEK, 16.02.2007

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije.

20.00 Cankarjev dom: Dough Wright: Poročena s seboj.

20.00 SNG Drama: Fernando Pessoa: Mornar.

20.00 MGL: G. Čušin: Hagada.

SOBOTA, 17.02.2007

17.00 Cankarjev dom: Tina Kosi: To ti je lajf – gledališka predstava.

19.30 SNG Drama: Arthur Schnitzler: Prostrana dežela.

20.00 SNG Drama: Fernando Pessoa: Mornar.

NEDELJA, 18.02.2007

10.00 & 16.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: S. Kononenko: Pravljica in maske.

20.00 Dvorana Tivoli: Goran Bregović & Wedding and Funeral Band: Opera Karmen s srečnim koncertom.

PONEDELJEK, 19.02.2007

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: Harold Pinter: Jašek.

20.00 SNG Drama: Fernando Pessoa: Mornar.

20.00 MGL: Mara Zalite: Zemljiški davek.

TOREK, 20.02.2007

19.30 Narodna galerija: Komorni godalni orkester Slovenske filharmonije – klasična glasba.

20.00 Slovensko mladinsko gledališče: Harold Pinter: Jašek.

20.00 SNG Drama: Fernando Pessoa: Mornar.

20.00 Cankarjev dom: Les Ballets C de la B (Belgija): Vspr – balet.

SREDA, 21.02.2007

19.00 MGL: Mihail A. Bulgakov, Miha Javornik: Mojster in Margareta / Margareta in Mojster.

19.30 SNG Drama: Ivo Svetina: Ojdp v Korintu.

19.30 Šentjakobsko gledališče: Jaroslav Hašek: Prigode dobrega vojaka Švejka – črna komedija.

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Zadnji škotski kralj

Monika Maljevič

Mladi škotski zdravnik Nicholas se upre želji staršev, da bi nadaljeval staro družinsko prakso, in odide v Ugandoza predsednikovega osebnega zdravnika in svetovalca.

Tam se zbliza s privlačno ženo svojega nadrejenega, a še usodnejše je njegovo srečanje s karizmatičnim predsednikom Idijem Aminom, ki je prišel na oblast z vojaškim udarom in Ugandčanom obljublja boljše čase. Nicholasa zaposli kot osebnega zdravnika in svetovalca, toda mladeničeve idilične sanje se kmalu razblinijo, saj se Amin počasi spremeni v okrutnega diktatorja.

V oddaljeni državi naj bi doživel noro pustolovščino, a ko navni zdravnik sredi sedemdesetih prispe v Ugando – v upanju, da se bo zabaval in bo hkrati v pomoč –, se znajde v šokantnem popotovanju v najtemnejše kraljestvo zemlje: potovanju v človeško srce. To je zgodba Zadnjega škotskega kralja, mogočne srhljivke, ki je na velikem platnu poustvarila svet Ugande pod poblaznelo vladavino Idija Amina. Film spretno meša fikcijo in dejstva, osupljivo podobna današnjemu svetu, odlikuje pa ga tudi izjemen nastop Foresta Whitakerja kot Amina. Pravzaprav je film izklesal dve neverjetni upodobitvi: prvo, karizmatičnega in psihopatskega vladarja, ki je opustošil svojo državo, in drugo, pričo zgodovine, ki končno zbere pogum in se mu postavi po robu.

Zgodba Kako bi se odzvali na zapeljivi vpliv moči? Bi se uklonili ali pozabili na lastni moralni kodeks, da bi se dokopali do nje? Kaj se zgodi z nekom, ki začne z dobrimi nameni, nazadnje pa postane krvi željni posameznik? Ta vprašanja si postavlja pretresljiva srhljivka Zadnji škotski kralj, ki nas popelje na potovanje, ob katerem nam srce včasih kar neha biti, v svet enega najbolj fasciniranih in zastrašujočih voditeljev vseh časov Idija Amina, ki je bil znan po naelektrenem magne-

The Last King of Scotland

Režija: Kevin Macdonald

Scenarij: Jeremy Brock in Peter Morgan po romanu Gilesa Fodna

Produkcija: Andrea Calderwood, Lisa Bryer, Charles Steel

Igrajo: Forest Whitaker, James McAvoy, Kerry Washington, Gillian Anderson, Simon McBurney, David Oyelowo

Premiera: 15. 2. 2007

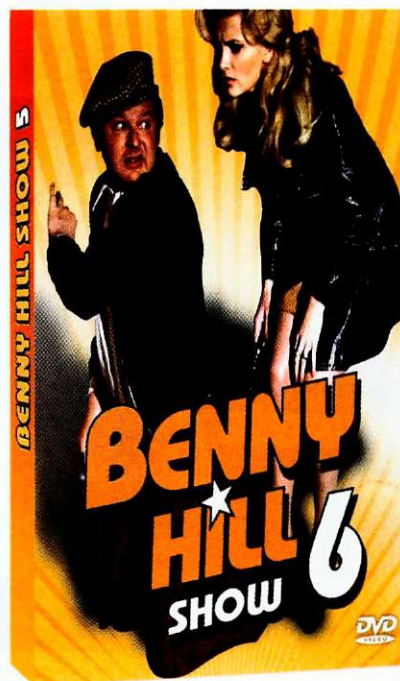
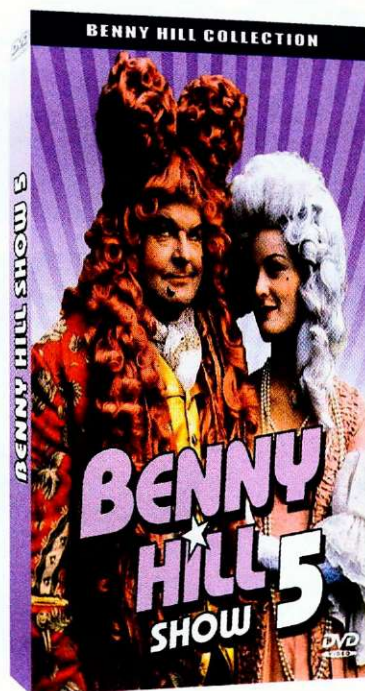
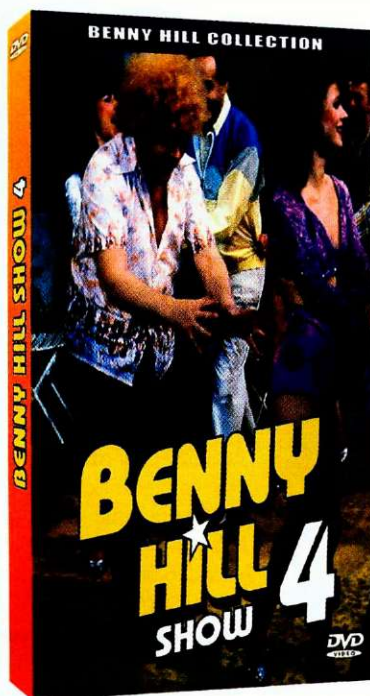
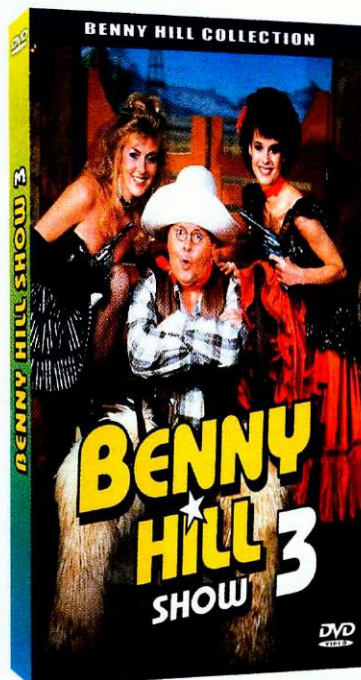
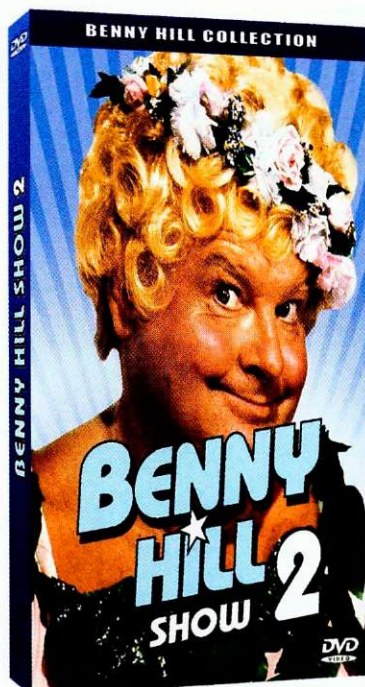
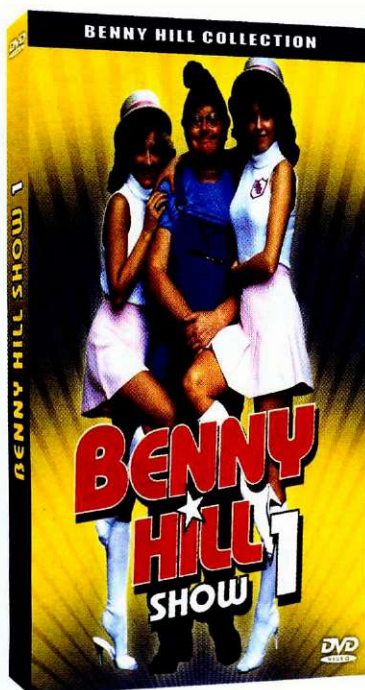
tizmu, pa vendar je med njegovo brutalno vladavino umrlo skoraj pol milijona njegovih rojakov.

Ko je Macdonald prebral roman Gilesa Fodna *The Last King of Scotland*, ki je delno temeljil na resničnih dogodkih in je prejel več nagrad, je takoj začutil, da je roman tako vznemirljiv kot resnična pripoved o grozi in preživetju, saj odstira pogled v človeško naravo in je hkrati večplastno bogata fiktivna srhljivka.

Giles Foden je s svojim romanom, ki ga je izdal 1998, mnogim odprl oči. Foden, ki se je iz Anglije pri petih preselil v Afriko in del otroštva preživel v Ugandi, si je dolgo želel napisati roman o čudakem, grozljivem režimu Idija Amina. Končno je našel način, kako odstreti pajčolan z mitolo-

gije, ki obdaja Amina, in priti v intimno srce diktatorjevega sveta – ustvaril je mladega zdravnika, ki postane Aminov prijatelj in zapupnik; znajde se ujet v kraljestvu, ki postaja vse bolj nasilno in iz dneva v dan bolj kaotično. Izmišljene moralne dileme dr. Nicholasa Garrigana meša s šokantno resničnimi zgodbami o Aminovi vladavini. Tako odstira pogled ne le v preteklost Ugande, ampak postavlja tudi ključno vprašanje, kako se odzovejo običajni ljudje, kadar so soočeni z najokrutnejšimi dejanji sočloveka. Naslov romana *Zadnji škotski kralj* je eden od grandioznih nazivov, ki si jih je dal Amin sam (poleg tega si je denimo rekel še *Osvajalec Britanskega imperija* ter *Gospodar zveri* in *rib morja*). **D**

DUHOVITI SKEČI, SMEŠNE PESMI IN DOMISELNI FILMSKI PRIZORI

VSAK PONEDELJEK OB NAKUPU VEČERA - DVD BENNY HILL SHOW ZA SAMO 4,15 EUR

Naročniki Večera lahko DVD naročite na naslovu: ČZP Večer, 2504 Maribor.
Naročila sprejemamo tudi po e-mailu knjiga@vecer.com in telefonu: 02/23 53 326, 02/23 53 322 ali 02/23 53 500. DVD-je vam bo raznašalec prinesel na dom, plačilo po položnicah za Večer. Zaloge so omejene.

VEČER
 www.vecer.com/trgovina

Evolucija revolucije

Miha Dovč, foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Audi TT coupé 3,2 quattro

Predhodnik današnjega TT je pred sedmimi leti jermal sapo. Bil je prava oblikovalska revolucija. Ali te je zasvojil ali pa odvrnil. Lani pa so pri Audi-ju predstavili njegovega naslednika. Oblikovalsko niti ni doživel velikih sprememb. Če smo pri prvem TT govorili o pravi revoluciji, lahko pri novem le o evoluciji. Bistvene novosti pa so očem seveda prikrile.

Evolucija Največ kritik je novi TT doživel glede svoje podobe. Pa ne da bi bilo z njegovo zunanostjo kaj narobe. Kritike letijo le na podobo, ki naj bi bila premalo drugačna od predhodnika. Ni bistvenih razlik in tisti, ki niste poznavalci avtomobilov s

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	AUDI TT COUPÉ 3,2 QUATTRO
vrsta motorja	bencinski, šestvaljni, V-motor
prostornina v ccm	3189
moč v kW (KM) pri vrt./min	184 (250) pri 6300
največji navor v Nm pri vrt./min	320 pri 2800-3200
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	štirikolesni
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4178 x 1842 x 1352
medosna razdalja v mm	2468
prtljažnik v litrih	290-700
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1410 (400)
največja hitrost v km/h	250
pospešek 0-100 km/h v s	5,9
poraba (po normah EU) v l/100 km	14,7/7,8/10,3
poraba na testu v l/100 km	11,9
cena vozila v EUR	45.169

štirimi krogi na maski avtomobila, pravzaprav na hitro niti ne boste ločili novega od starega. In to je edina omemba vredna kritika, ki si jo novi TT zasluži. Zunanje linije delujejo bolj skladno in odraslo. Na zunaj audi nesramežljivo kaže svoje mišice. Torej ni presenečenje, da je po izboru bralcev ene od nemških revij celo najlepše oblikovan avtomobil na svetu.

Najlepši Če vam je notranost prejšnje serije TT všeč, vam bo pri novem še bolj. Za voznika je prostor idealno odmerjen.

Dovolj prostora, vendar še vedno daje občutek športne utrajnosti, ki pritiče avtomobilu njegovega kova. Volan je spodaj ravno presekan, ravno prav debel, da ga lahko krotijo nežne damske ročice kot tudi močne moške dlani. Zaradi višjega sredinskega grebena je ročica menjalnika ravno prav oddaljena od voznikove desne roke, da jo lahko hitro zgrabi, ko želi urno zamenjati prestavo. Voznikom z daljšimi nogami bo v napoto le ročica tempomata, ki je na levi strani pod volanskim obročem. Vendar tempomat ni del serijske opreme, tako da je ta skrb lahko odveč. Preglednost iz avtomobila je presenetljivo dobra, tako da se TT kljub neobičajni obliki še kar znajde pri parkiranju. Usnjeni sedeži dajejo dovolj bočnega oprijema, hkrati pa se izkažejo kot udobni tudi na daljših poteh. Ta trditve velja seveda le za voznika in njegovega desnega sopotnika. Pogojno sta tudi zadaj dva sedeža, vendar boste zmogli sedeti zadaj le, če telesna višina ne presega 150 cm. Konec koncev TT

niti ni namenjen prevažanju štirih oseb. Da se, ni pa najudobneje. Je pa toliko bolj gospodsko odmerjen prtljažni prostor. V osnovi meri 290 litrov, vendar se da povečati na ogromnih 700 litrov.

Revolucija Vozne lastnosti so odlične. Nekaj zaslug za to gre stalnemu štirikolesnemu pogonu, ki poveča vlečno moč avtomobila, nekaj pa izbiri novih materialov pri izdelavi karoserije. Kar 69 odstotkov vseh delov karoserije 'space frame' je iz aluminija, kar močno zmanjša maso avtomobila. In še pomembneje; veliko dela so si Audi-jevi inženirji dali z razporeditvijo mase med prvo in zadnjo osjo. Le-ta je sedaj razporejena tako, da je audi med vožnjo igrivo lahek oziroma se drži podlage, ko to od njega pričakujemo. Tudi pri doseganju hitrosti, ki presegajo avtocestne omejitve, se TT tokrat izkaže kot izredno zanesljiv. Nikoli ne daje občutka, da bi lahko poletel, kot se je to dogajalo pri prejšnjem TT. Veliko zaslug za to 'lepljivost' ima zadnji spojler, ki se dvigne pri hitrosti 120 km/h in znova spusti, ko hitrost pade pod vrednost 80. No, tudi sami ga lahko pri manjših hitrostih 'kažete' z gumbkom na armaturni plošči. Prav nič se ne moremo pritoževati nad vodljivostjo in občutkom na volanu, še bolj navduši odlično podvozje, ki je prava kombinacija športne trdote in vsakdanje mehkoobe, kar je pri takšnem kupeju, ki je lahko edini avto, tudi pomembno.

Šestvaljni motor z neposrednim vbrizgom goriva, pri katerem so valji nameščeni v obliko črke V, a le pod kotom 15 stopinj,

da 'paše' v tako majhen prostor, je idealen partner temu avtomobilu. Navdušuje z odzivnostjo ob vsakem dotiku stopalke za plin. Celo preveč odziven je včasih in se morate navaditi na mehko pritiskanje, če ne želite cukanja med umirjeno vožnjo. In za slednjo dejansko potrebujete le tri prestave. Ena od teh je za vzvratno vožnjo ... 50 km/h v šesti prestavi zanj namreč ni nikakršna ovira, saj je navora v izobilju. Čim više je kazalec na merilniku vrtljajev, bolj audi vleče in hkrati igra prečudoviti napev motorne melodije. Tudi davek, ki ga zato zahteva, se ne zdi previsok. Slabih 12 litrov bencina na 100 prevoženih kilometrov namreč porabijo tudi bistveno šibkejši in počasnejši avtomobili.

Če vam je stari TT všeč, vam bo skoraj gotovo novi še bolj. Če starega ne marate, pa ste vseeno na dobri poti, da se vam novi prikupi in vas očara. Za ceno dobrih 45 tisoč evrov je pripravljen, da ga zapeljete v svojo garažo. **D**

Novici

FERRARI 612 SCAGLIETTI Ferrari bo letos zaznamoval svojo 60-letnico z velikim praznovanjem, ki bo potekalo med 21. in 24. junijem v italijanskem Maranellu, in hkrati napovedal tudi posebno in zelo ekskluzivno serijo scagliettijev, ki bo izdelana le v šestdesetih primerkih. Vsi bodo v notranjosti potniške kabine okrašeni s posebno emajlirano plaketo na osrednji konzoli, ki bo morebitne potnike spominjala na to, da sedijo v zelo ekskluzivnem prevoznem sredstvu. Vseh 60 plaket bo nosilo 60 različnih simbolov, ki prikazujejo 60 pomembnih dogodkov iz zgodovine te znamke. Edinstvenost teh simbolov predstavlja tudi dejstvo, da jih je oblikovalo šest različnih kreativnih skupin, kar zagotavlja, da imajo simboli velik grafični in simbolni pomen. Vsi prestižni kupeji iz te ekskluzivne serije bodo obarvani v posebnem dvobarvnem odtenku, ki so ga že uporabili pri nekaterih modelih iz svoje bogate tradicije. Za dodatno razlikovanje od običajnih izvedb tega modela poskrbi še elektrokromatsko strešno okno.

DACIA LOGAN VAN Romuni so predstavili novo, bolj gospodarsko naravnano izvedbo modela logan z oznako van, ki bo prišla na romunski in bolgarski trg v letošnjem februarju, proti koncu letošnjega leta pa bo na voljo tudi v drugih dr-

žavah. Svoj krog odjemalcev bo našla predvsem med kupci, ki iščejo preprosto opremljen in robusten delovni stroj s solidno nosilnostjo (800 kg) za opravljanje posla in zanj niso pripravljeni odšteti veliko denarja. V Romuniji bodo kupci za osnovno opremljeno in motorizirano izvedbo odšteli približno 6.700 evrov. Pod motornim pokrovom te izvedbe bo 1,4-litrski bencinski motor s 75 KM. Njegovo nadgradnjo predstavlja 1,6-litrski bencinski motor s 87 KM. Varčneje orientiranim kupcem so namenili izvedbo s 1,5-litrskim dCi agregatom (68 KM). Izvedba MCV je prispevala tudi armaturno ploščo in sprednja sedeža, medtem ko so zadnjo klop odstranili in tako dobili tovorni prostor s prostornino 2,5 kubičnega metra in nakladalno dolžino 1,94 metra.

GARMIN zūmo 550 za motoriste

GPS NAVIGATOR ZA MOTORISTE

- Na dotik občutljiv zaslon s posebno velikimi ikonami in meniji – pripravljen za uporabo v rokavicah, robusten in vodotesen (IPX7)
- Brežična tehnologija Bluetooth omogoča poslušanje glasovnih napotkov v združljivi Bluetooth želadi in hkrati prostoročno telefoniranje v povezavi z mobilnim telefonom
- Priložen motorni anti-vibracijski nosilec s pritrdilnim zaklepom za varno pritrditev naprave na motor in avtomobilski nosilec z vgrajenim zvočnikom
- Prednaložena cestna kartografija Evrope
- Možnost namestitve uporabniških točk, vključno s prometnimi radari
- Izmenjava, pregled sledi in poti na Google Earth
- Vgrajen MP3 predvajalnik in pregledovalnik JPEG slik (veča za 50 kartic omogoča razširitev pametne in izmenjave podatkov)
- Funkcija Garmin Lock – zaklepanje naprave

www.garmin.si

▶ ▶ ▶ be guided by

GARMIN

Tihi kremplji otožnosti

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Vsak od nas je že kdaj imel obdobje, ko se je počutil slabo in žalostno, skratka depresivno. K takšnim stanjem pripomorejo prepiri, stresi in različne nerazrešene težave. Če se stanje pobitosti nadaljuje ali celo stopnjuje, pa je že znak za poplah.

Ne pustite, da otožnost traja predolgo.

Depresija se kaže v vedenju človeka pa tudi na njegovem zunanem videzu. Depresivni ljudje so nenehno utrujeni, otožni, črnogledi, z občutki tesnobe in brezupa. Depresivnost z občutki potrtosti, brezvoljnosti, brezupa, zaskrbljenosti in tesnobsnostjo močno spremeni bolnikovo doživljanje sveta in prizadene njegovo samopodobo. Depresivni bolniki se zato umikajo v osamo in opuščajo aktivnosti, ki so zanje pomembne za uveljavitev, izgublajo pa tudi interes za stvari, ki so jih pred boleznijo z veseljem počeli. Kakovost življenja se jim tako zelo poslabša. Depresija je lahko situacijska in sledi kakšni hujši izgubi ali spremembi v življenju – do nje lahko pride ob razpadu zakona, smrti zakonca ali

propada podjetja, izgube službe. Nekateri ljudje si po taki izgubi nikoli več ne opomorejo, ker ostanejo možganski nevrottransmiterji v neravnovesju. Porušeno razmerje povzroči depresijo, tudi če se ne zgodi nič žalostnega. V takšnih primerih je najbolj učinkovito zdravljenje z zdravili. Do podobnih depresivnih motenj včasih pride tudi pri ženskah po porodu. Tudi sicer se ženske za depresijo pogosteje zdravijo kot moški. To je po eni strani zato, ker ženske prej in pogosteje poiščejo zdravniško pomoč, po drugi strani pa so bolj nagnjene k depresivnim stanjem, ki jih povzročajo hormoni.

Vzroki so najrazličnejši Vzrokov za depresijo je veliko. Mednje sodijo hude izkušnje iz otroštva,

na primer izguba roditelja, razdrtje družine zaradi ločitve staršev in slabe življenjske razmere, kar vse lahko povzroči depresijo ka-

sneje v življenju. Pogost vzrok je genetsko ali biokemično nagnjenost k nihajočemu razpoloženju in depresiji, občutljivost na kakšno vrsto hrane ali na pomanjkanje sončne svetlobe. Slednje povzročata sezonsko razpoložensko motenost. Ljudje, ki trpijo zaradi tega, si želijo jesti veliko sladkih in škrobnih jedi, ponavadi se zredijo in se počutijo utrujene. Zelo pogosta je tudi depresija pred menstruacijo, predvsem zaradi spreminjajoče se količine hormonov v krvi. Poporodna depresija je navadno posledica socialnih težav, kot je premalo opore v partnerju ali drugih najbližjih, v osamljenosti in/ali izgubi dohodka.

Poporodna depresija Depresivne poporodne čustvene motnje po ocenah prizadenejo od 10 do 20 odstotkov mladih mamic, največkrat v obdobju šestih mesecev po rojstvu otroka. Lahko se pojavijo v obliki poporodne otožnosti ali pretirane čustvenosti, kakor so pogosto imenovane blažje oblike, ali v obliki poporodne psihoze, zaradi katere je potrebno tudi bolnišnično zdravljenje. V raziskavah niso našli neposredne povezave poporodnih depresivnih stanj s hormonskim neravnotežjem, kot najpogostejši vzrok za poporodno depresijo je količina socialne podpore, ki so jo mlade mamice deležne po rojstvu otroka. Čim več čustvene podpore ima mlada mati v možu ali partnerju in drugih okolici, manj je verjetnosti, da bi zbolela za poporodno depresijo. Najpogostejši znaki za poporodno depresijo se kažejo v čutenjih, vedenju in mislih mlade matere. Ženska, ki trpi za poporodno depresijo, je slabe vo-

Včasih so depresivne tudi mlade mamice.

lje in jokava, počuti se neprimerno, nesposobno, brezupno in nemočno. Pogosto toži zaradi občutij praznine, izčrpanosti, žalosti, trpi zaradi občutij krivde, sramu in nevednosti, je zmedena in mučijo jo nerealni strahovi, občasno celo panika in strah za otroka ali pred otrokom. Navzoč je tudi strah pred tem, da bi ostala sama ali šla kam ven.

Kdaj je porodnica depresivna

Poporodno depresijo je mogoče spoznati po vedenju, tudi če bolnica sama ne izraža natančno, kako se počuti. Mamica, ki trpi za poporodno depresijo, ni vesela in zadovoljna, muči jo nespečnost ali pa spi preveč in ima nočne more, je brez motivacije in energije za otroka ter se izogiba družabnim stikom. Včasih ne poskrbi niti zase in ima zmanjšano zmožnost opravljanja vsakdanjih rutinskih opravil. Porodnica, ki trpi za poporodno depresijo, ima zmanjšano zmožnost jasnega razmišljanja in sprejemanja odločitev, slabšo koncentracijo in zmanjšano zmožnost spomina, strah jo je zavrnitve in se

Ukvarjajte se z moštvenimi športi.

boji, da bi poškodovala otroka ali partnerja. Včasih se pojavijo tudi samomorilne misli.

Zdravljenje in preventiva

Veliki večini bolnikov z depresijo je mogoče s pravilnimi strokovnimi ukrepi pomagati in jih celo ozdraviti. Stanja, ki zahtevajo večjo pozornost in celo strokovno pomoč, so še: pičlo veselje do dejavnosti, ki so bile nekoč v ve-

selse, težave v odnosih z bližnjimi, upad zanimanja za spolnost, slabo spanje in zgodnje zbujanje, prezeblost, nenehna utrujenost in pretirano uživanje hrane ali alkohola. Najpogostejši oz. najprimernejši ukrepi za zdravljenje depresije so zdravljenje, psihoterapija in različne oblike aktivacije, kot so muzikoterapija, gibalno-plezna terapija, slikovna terapija in komunikacijske skupine.

Samopomoč Kadar je človek zaradi neprijetnih situacij ranljivejši za depresijo, je treba stres čim bolj omiliti s tehnikami obvladovanja stresa. Pomembno je, da bolnik sprejme določene ukrepe; najprej prosi za pomoč in sprejme ponujeno pomoč, je zdravo in omeji pitje alkohola in kave. Količina slednje bo omejena le na eno do dve skodelici na dan. Predvsem pa v stresnih situacijah človek ne sme biti pretirano zahteven do sebe in mora skrbeti, da dovolj spi. Zelo dobro mu dene, če svoja razpoloženja zaupa prijatelju ali komu drugemu, ki mu zaupa. Zelo koristi tudi ukvarjanje s športom, vsaj vsakodnevna polurna hoja. Dejavnosti, ki jih je treba deliti z drugimi, kot so tenis ali moštveni športi, so boljše od individualnega športa, ker se lahko na primer pri plavanju človek predaja negativnim mislim. Predvsem je pomembno biti čim več med ljudmi in v družbi. Če pa so depresivne težave prehude, nikar ne zavračajmo zdravniške pomoči in zdravlil. **D**

**RADIO
CENTER**
102.4, 103.7 MHz

**102.4
103.7**

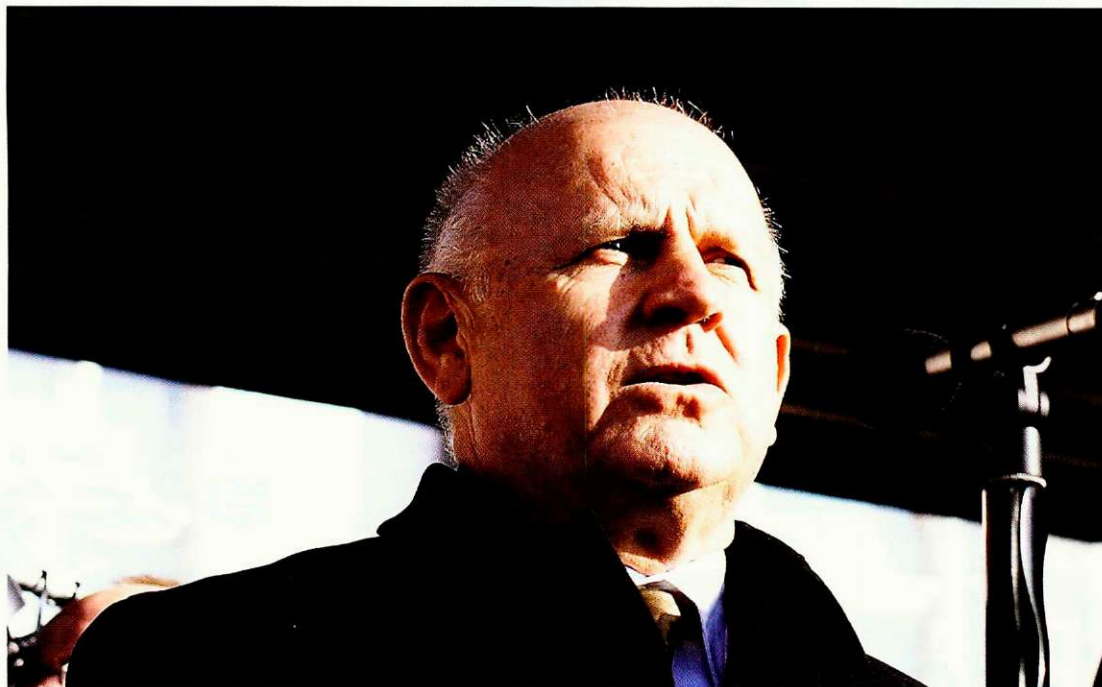

WWW.RADIOCENTER.SI

Večni predsednik

Lovro Kastelic, foto: Gregor Pohleven

Janezu Kocijančiču so delegati tudi po petnajstletni vladavini na vrhu slovenskega olimpijskega komiteja z veliko večino zaupali nov štiriletni mandat. Njegovo ponovno imenovanje sproža številne pomisleke.

Janez Kocijančič dobil že peti mandat.

Nekdanji predsednik Združene liste Socialnih demokratov Kocijančič, ki je na vrhu slovenskega olimpijskega gibanja že od ustanovitve OKS leta 1991, bo slovenskemu športu kraljeval tudi v prihodnje. To bo obdobje poletnih olimpijskih iger v Pekingu leta 2008 in zimskih (leta 2010) v Vancouveru, od ko-

der se po Kocijančičevih besedah naši športniki ne bi smeli vrniti brez olimpijskih odličij.

Raje graščak kot serviser »Za Peking si želim najmanj dve medalji, za Vancouver pa najmanj eno. Kar bo manj od tega, bo vsekakor ocenjeno kot velik nespeh!« Pristavil je še, da bi se

morali tudi slovenski sponzorji močneje zavedati, da je slovenski športni prostor specifičen, zaradi česar bi morali izdatneje podpreti marketinško manj zanimive športne panoge, ki pa nam redno prinašajo največje uspehe. »Nevidna« opozicija je prav v tej opazki uprla prst proti Kocijančiču, ki upravlja s 3,7 milijona evrov vre-

dno institucijo, a ji še vedno ni uspelo urediti ustreznega statusa vsem svojim najpomembnejšim manekenkam in manekenom (Žolnir, Čop, Špik ...) iz vrst sicer marketinško manj zanimivih športov. Šlo naj bi za status, vreden olimpijskega odličja ... Iztok Čop je pred časom dejal, da ima občutek, da za to ni prave volje, in dodal, da gre predvsem za neizplačane premije, ki so se nako-pičile ob (preštevilih?) uspehih. »Oba z Luko urejava stanovanje. Seveda je za to potreben denar. Sam ga nimaš, veš pa, da ti ga je nekdo dolžan.« OKS bi moral biti servis prav tem odličnikom, ki lahko posledično najmlajše usmerijo v zdravo življenje (šport). Svojo reprezentativnost pa OKS vidi nekoliko drugače oziroma drugje. Medtem je namreč za 1,2 milijona evrov že odkupil stavbno pravico za graščino na Kodeljevem, ki jo bo odslej upravljal in obnovil. OKS je potreboval kar šest let od uradnega priporočila Mednarodnega olimpijskega komiteja, da je vendarle ustanovil komisijo za športnike, ki 15 let niso imeli praktično nobenega vpliva na odločanje v OKS. Športniki so za svojo predstavnico izvolili Jolando Čeplak,

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

POD DROBNOGLEDOM:

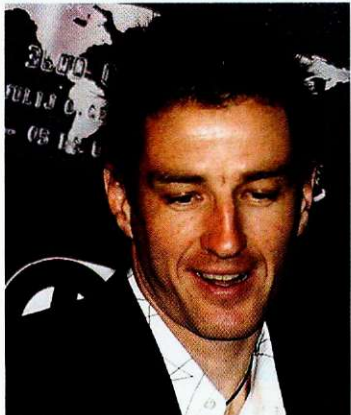
dr. Jure Zupan, minister za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo pogovor

torek, 20.2.2007 ob 20.30

športnika, ki bo sedel med delegati IO, pa bo po mandatarskem sistemu določil Kocijančič.

Ne čisto tajne volitve Potem so končno prišle tajne volitve, ki Kocijančiču vnovič niso ponudile protikandidata, čeprav se je minister Zver trudil prepričati Igorja Bavčarja. Volitve niso bile čisto tajne: delegati so dobili glasovnice kar na svoje klopi in jih

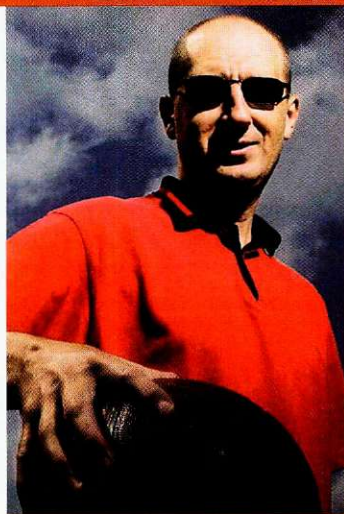
Iztok Čop za boljši status športnika

tam izpolnjevali vsem na očeh. Treba je priznati, da je Janez Kocijančič odlični govorec in da do popolnosti obvladuje slovenski športni prostor. »Graditi moramo na tistem, kar je bilo doslej dobro. V tem primeru stavim na kontinuiteto. Dovolj smelo pa bomo morali prevetrili programe. Torej gre tudi za diskontinuiteto. OKS mora imeti pred očmi novo vizijo poslovanja v 21. stoletju, ki mora biti storitveno naravnana. Krovna organizacija naj bo organ, ki bo služil društvom, ki so temeljna baza našega športa, občinskim športnim zvezam in še bi lahko našteval,« je Kocijančič takoj po gladki inavguraciji prekaljeno zasedil prvo lopato v graditev svojega petega olimpijskega mandata. Najnovejši Kocijančičev program vključuje številne spremembe, poglobljena pa bo nova kategorizacija, ki naj bi bila strokovna, dosledna in pravična. Nekoliko je prevetрил tudi podpredsedniške položaje, na katerih bodo odslej Jakob Bednarik, Leo Kremžar in Bogdan Gabrovec, ki je bil še posebej trn v peti predsednika Veslaške zveze Slovenije Toma Levovnika. Slednjemu v nasprotju z Gabrovcem OKS ni omogočil javne predstavitve programa za

podpredsedniško kandidaturo. »Iz vsega tega lahko sklepam, da bo tudi v prihodnje veslanje ostalo na obrobju dela in pozornosti OKS,« je kot glas vpijočega v puščavi dodal Levovnik, ki je lani opozarjal na »skrajno mačehovski in podcenjevalen odnos tako Fundacije za sofinanciranje športnih dejavnosti kot tudi OKS do veslaškega športa.«

Za enakomerno razvitost V Sloveniji je že tradicionalno, da pravzaprav nihče ni nikoli zadovoljen s finančnim stanjem. Tudi Janez Kocijančič, ki mu športna javnost očita, da OKS prevzema prevelik delež pokroviteljskih sredstev in ga ne prepušča potrebnim, ni zadovoljen z odmerjanjem finančne pogače športu: »V primerjavi z drugimi evropskimi državami dobivamo precej manj javnih sredstev. Zgolj 15 odstotkov jih je ... Finančna pogača pa se ne bi smela rezati zgolj na nacionalni ravni, temveč bi se morala predvsem v bazi, kjer se rojevajo temelji za prihodnje uspehe.« Ker OKS pridobi iz javnih virov le četrtno vseh sredstev, je lani ustanovil tudi podjetje Olimp, d. o. o., ki naj bi organiziralo profesionalen način pridobivanja sredstev.

Večni smučar Nekateri Kocijančiču zamerijo domnevno preveliko obvladovanje finančnih virov (npr. fundacija), iz katerih se slovenski šport napaja, prav tako mu zamerijo forsiranje smučarskega športa (Kocijančič je tudi v vrhu Mednarodne smučarske zveze; za edinega kandidata na nedavnih volitvah OKS ga je predlagala prav slednja), ki naj bi bil nekakšna osrednja točka v njegovem doemanju športa (Slovenci naj bi bili smučarski narod) že vse od razvpitih portoroških sklepov, ki so v prejšnjem sistemu predstavljali svojevrsten model (tudi nepravilnega) urejanja športa. A Janez Kocijančič se ne da: »Petnajst let je dolga doba. Mnogi pravijo, da predolga. Tudi oni imajo prav. Zato sem dolgo razmišljal in poslušal prepričevanja. Na koncu je prevladal sklep ... V meni je še vedno dovolj ljubezni do športa in prepričanja o sposobnosti našega športa.« Vsekakor več kot dovolj za vnovično gladko zmago ... **D**

Prestolnica amaterizma

Esad Babačić

Domnevati, da Ljubljana morda ni športno mesto, je kajpada odveč, še posebej, kadar govorimo o amaterskem športu, ki je očitno dočakal svoj trenutek.

Profesionalizmu v naši prestolnici je namreč dokončno odklenkalo. V posmeh vsem tistim Ljubljančanom, za katere sta, tako kot se to spodobi v normalnem svetu, nogomet in košarka daleč pred vsemi športi, smo tudi v tej zimi, ko v glavnem mestu ni niti trohice snega, obsojeni na životarjenje ob bolj ali manj bizarnih poskusih naših smučarjev, da povrnejo vsaj delček nekdanje slave. Zapuščina naših alpskih junakov je tako velika, da jih ne ogrozi še tako slaba sezona. Seveda je s košarko precej drugače, v kar smo se v zadnjih mesecih doobra prepričali. Reševanje našega košarkarskega ponosa se je spreverglo v farso, v kateri še najbolj uživajo različni menedžerji, ki tekmujejo v razkazovanju kapitalističnih in političnih mišic. Kar nekako težko verjamem, da je med novimi rešitelji res veliko tiste iskrene športne vneme, ki poganja kolo tekmovalnega športa. Najbolj eklatanten primer pomanjkanja resnične ljubezni do športa v prestolnici, je hiter propad roketnega čudeža Prul 67, ki se je v dobrem letu sprehodil od raja do pekla. Tako imenovani zlati sponzorji so bili poleg toliko časa, dokler je bil izdelek popoln, ko pa so prišli porazi, so vsi dušebrižniki preprosto pobegnili. Kaj lahko iz tega sklepamo? Predvsem to, da za vsem skupaj niso stali ljudje, ki so tudi sami športni navdušenci in navijači svojega kluba. Takšnih v našem gospodarstvu in ostalih porah družbe nikdar ni bilo veliko; tistih nekaj ducatov pripada nižjim slojem in delu nekdanjega srednjega razreda. To, da pridejo politiki in gospodarstveniki na tekme in sedijo v svojih ložah, še ne pomeni, da so zvesti barvam svojega kluba, ali da v športu vidijo dimenzije, ki jih ni moč izmeriti izključno z razumskimi parametri. Že nekaj dni me preganja duh našega velikega esejista Marjana Rožanca, ki je napisal znameniti esej Demon Iva Daneva in bi bil danes gotovo zelo besen, če bi bil po kakšnem čudežu še med nami. Rožanc je bil vez med duhovno in športno sfero, njegova pripadnost športu, kot gonilu duha in telesa, pa je bila na ravni brezpogojne ljubezni. Takšnih ljudi, kot je bil nekdanji predsednik Športnega društva Slovan, je bilo v Ljubljani od nekdanj pre malo, od tu tudi pasivnost, ki veje iz športnih struktur v naši prestolnici. Kdor ni pripravljen navijati za svoj klub tudi tedaj, kadar je v drugi ali še nižji ligi, ta ni pravi športni navdušenec. Da je kolektivni šport v Ljubljani do nadaljnega pokopan, sem dojel, ko so se tudi najbolj zvesti ljubitelji žoge v Ljubljani začeli spraševati, ali je sploh smiselno graditi stadione in dvorane. Saj res, za koga že?

Ljubezen se je razdrla, ko so Jagodica v Nemčiji obsodili zaradi trgovanja z marihuano.

Bomba na dvorišču

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

V ranih jutranjih urah je v mirnem zaselku pri Kranju na dvorišču eksplodirala ročna bomba. Lastnica hiše je prepričana, da gre za maščevanje njenega nekdanjega partnerja. Osumljenec je v priporu.

V ranih jutranjih urah na svečnico je prebivalce v vasi Zgornje Bitnje pri Kranju prebudila močna eksplozija. Prebivalci mirnega naselja, kjer tak hrup ni vsakdanji pojav, so začeli ugibati, kaj in kje je počilo. Toliko bolj so bili presenečeni, ko se je izkazalo, da je v njihovem naselju eksplodirala ročna bomba.

Bombo je razneslo na dvorišču hiše, kjer živi 33-letna samohranilka Vesna Demšar s svojima otrokoma. Izkazalo se je, da je bila bomba nastavljena za njenim avtomobilom. V bistvu naj bi bila nastavljena tako, da bi razneslo tistega, ki bi se vozilu približal. Na vso srečo je eksplozivno telo razneslo precej prej. Tako so jo skupili na srečo le pločevina in avtomobilska stekla dveh na dvorišču parkiranih vozil. Škoda kljub temu ni prav majhna. Po prvih ocenah naj bi je bilo za okoli štiri tisoč evrov.

Seveda se je takoj pojavilo ugibanje, kdo naj bi bil napadel mater samohranilko. Demšarjeva dela na kranjskem sodišču kot strojepiska oziroma zapisničarka, zato najverjetneje ni šlo za maščevanje, povezano z njenim poklicnim delom.

Takoj po eksploziji je skozi okno pogledal sosed Demšarjeve. Opazil je mlajšega moškega, ki se je hitro oddaljeval. Predvidevajo, da je prav on nastavil eksplozivno telo. Glede na opis moškega je bila Demšarjeva prepričana, da gre za njenega nekdanjega partnerja, leto mlajšega

Sebastjana Jagodica. Jagodic je tudi oče Vesninega mlajšega otroka, triletnega sina.

Zaljubljena med procesom

Demšarjeva in Jagodic sta se spoznala leta 1999 na njenem delovnem mestu, ko je bila zapisničarka na kazenskem oddelku sodišča. Jagodic je bil tedaj obtožen, da je bil član ene od dveh skupin, ki sta poskušali poravnati stare račune na kranjski avtobusni postaji. Med obračunavanjem so počili tudi strelji, bilo je več ranjenih, strelci pa so se kasneje znašli na zatožni klopi. Vesna in Sebastjan sta se zagledala drug v drugega med procesom; njeno veselje je bilo toliko večje, ker je bil njen novi izvoljenec oproščen. Začela sta živeti skupaj, kmalu se je rodil otrok. A Sebastjana so kmalu po začetku skupnega življenja prijeli na Bavarskem s štirimi

kilogrami marihuane. Obsodili so ga na zapor, Vesna pa je zato pretrgala stike z njim.

Po vrnitvi iz Nemčije, ko je Sebastjan Jagodic odsedel kazen, sta se nekdanja ljubimca večkrat srečala in si izrekla nekaj hudih besed. Sebastjan naj bi bil Vesni na vse načine poskušal škodovati. Med drugim naj bi jo bili zaradi njegovih dejanj premestili na drug oddelek sodišča, grozilo pa naj bi ji tudi prenehanje delovnega razmerja. Demšarjeva trdi, da ji je njen nekdanji partner večkrat grozil, celo ogenj naj bi ji bil poskusil podtakniti v hiši.

Policisti so dan po eksploziji Jagodica prijeli in ga izročili preiskovalnemu sodniku. Jagodic naj ne bi bil posebno zgovoren med preiskavo, pravzaprav naj bi se bil branil z molkom. Preiskovalni sodnik je nato odredil, da Jagodica prepeljejo v pripor, kjer bo predvidoma počakal na začetek sojenja. **D**

Zvišani zaporni kazni

Gojiteljema marihuane je višje sodišče zvišalo kazni. Eden bo moral presedeti v zaporu tri, drugi pa dve leti in pol.

Nekako smo navajeni, da višja sodišča pri obsojenih na prvi stopnji najdejo kakšne olajševalne okoliščine in jim na podlagi tega znižajo kazni. Pred dnevi pa se je zgodil primer, da je višje sodišče dvema pridelovalcema mamil na prvi stopnji dosojene kazni zvišalo.

Predlanskega decembra so policisti opravili pregled najete hiše na Pakem pri Borovnici. V tej hiši sta si štiriintridesetletni Gašper Hegler iz Ljubljane in tri leta mlajši Uroš Vesel iz Loga pri Brezovici uredila laboratorij ter gojila marihuano. Može v plavem so zasegli aparature, ki so bile nameščene za boljšo rast kanabisa, zasegli so tudi enainšestdeset kilogramov že pakirane marihuane, očitno namenjene za prodajo ter poželi 53 sadik.

Na sodišču se je Vesel zagovarjal, da je mamilo gojil izključno za lastno uporabo. Rekel je, da je pred leti doživel nesrečo, posledice tega pa so njegovi pogosti glavoboli. Le te si lajša s kajenjem marihuane in zato jo je tudi gojil. Hegler pa je rekel, da je le z nasveti pomagal prijatelju pri gojenju, sicer pa je hodil v hišo študirat.

Tožilstvo je zahtevalo za Heglerja sedem let zapor, za njegovega kolega pa štiri. Sodišče je bilo precej bolj milo, Heglerju so dosodili leto in osem mesecev, Veselu pa leto in pol zapor.

Tožilstvo se je pritožilo, ker je menilo, da so bile izrečene kazni le prenizke. S tem so se očitno strinjali tudi višji sodniki in po novem bo moral Hegler presedeti za rešetkami tri leta, Vesel pa dve leti in pol. B. S.

ZASEGLI PUŠKO Občan z Dolenjske si je na moč zaželel kako orožje. Zakaj si ga je zaželel, sicer še ni znano, vendar pa se je v ta namen povezal s sedemštiridesetletnikom iz Trebnjega. Trebanjec mu je nato prodal vojaško puško, znano kot papovka, ki je bila svoj čas izdelana za potrebe pokojne Jugoslovanske ljudske armade. Polavtomatska puška ima vgrajen tudi bajonet in nastavek za streljanje tromblonskih min. Slednjih Trebanjec očitno ni imel na zalogi, je pa kupcu prodal še nekaj streliva. Zakon o orožju ima že tako precej omejitev glede prometa in hranjenja, ko pa gre poleg tega še za vojaško orožje, s katerim promet zasebnikom sploh ni dovoljen, je jasno, da si je Trebanjec prislužil kazensko ovadbo, orožje pa so zasegli.

STEPEL SE S POLICISTOMA V Cerknici so gostu iznenada popustil živci in nastal je resen kraval. Možakar pri štiriintridesetih letih je po lokalu rohnol, grozil in razgrajal, dokler niso imeli zaposleni vsega zadosti in so poklicali policijo. Še preden so se moške postavle odzvali, pa je razgrajal že zamenjal lokacijo. Preselil se je v lokal v Rakeku, kjer sta ga našla policista iz patrolje. Med jemanjem osebnih podatkov je razgrajal zamahnil in treščil policista v obraz. Obe policistoma se je hudo upiral, oba tudi lažje poškodoval, bil pa je poškodovan tudi sam. Šele prihod policijskih okrepitev je zado-stoval, da so besnežu nadeli lisice in ga naložili v marico. Sodniku bo moral pojasniti, kaj ga je pičilo, ne bo pa poceni.

PREKLOPITE!

NA KANAL C44

(Frekvenca 655, 25 Mhz)

V kabelskem sistemu
UPC TELEMACH

Sodelujte v nagradni igri
in odpojte s
turistično agencijo

GLOBUS

NA SANJSKO POTOVANJE V
DUBAJ
ZA 2 OSEBI

Nagradno vprašanje:

Na katerem kanalu v
kabelskem sistemu
UPC Telemach
je vidna televizija RTS?

a) K 57
b) C 44

SMS s pravilnim odgovorom
pošljite na:

št. 3030

Pravila in pogoje za sodelovanje
najdete na:
www.rts-tv.com

UPC
TELEMACH

Nagrada je potovanje v Dubaj. Nagradna igra traja od 1. 2. do 28. 2. 2007. Zrebranje nagrade bo potekalo 3. 3. 2007 v oddaji Živa. Rezultati bodo objavljeni na straneh <http://www.smscity.net/slo/nagradna> in na www.rts-tv.com. Akcijazajeto dolžnost plačila dobilnik nagrade. V nagradni igri sodelujejo vsi imetniki mobilnih telefonov, ki na telefonsko številko 3030 pošljejo sms z vsebino RTS A oz. RTS B (sms storitev je mogoča v omrežjih Mobitel, Simobil, Debitele). Vsak, ki nato z DA potrdi splešne pogoje sms storitve RTS, objavljen na strani <http://www.smscity.net>, postane član RTS sms kluba. Člani RTS sms kluba bodo največ 5 (pet) krat na mesec prejeli plačljivo 10.83459 EUR oz. 200 SIT z DDV) sms sporočila. Za odjavo je potrebno poslati sms RTS STOP na številko 3030. Poslan SMS je po ceniku operaterja. Organizator nagradne igre je Tele 59 d.o.o., ponudnik storitve je ThreeAnts Kobari & Co. d.o.o.

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loka pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbnjaje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

etv

<http://etv.elektroprom.si>

komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo

blizina

domisljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

Zapela je Nuša Derenda ...

Dobrodelna misija

Rotary Club Ljubljana je prvo soboto v februarju v Grand hotelu Union organiziral 18. dobrodelni Veliki rotarijski ples. Tokrat je potekal v slogu Jamesa Bonda, udeležilo pa se ga je okoli 300 plesalcev, ki jim je skupaj z donatorji in pokrovitelji uspelo zbrati 30.000 evrov za dobrodelne namene.

Predsednik Rotary Cluba Ljubljana Filip Remškar je na plesu podelil štiri štipendije v skupni vrednosti 16.000 evrov, prejeli pa so jih izbranci, ki se izpopolnjujejo na področjih matematike, fizike, feministične literarne vede in diplomacije. Prva nagrajenska dobrodelne misije Veliki rotarijski ples 2007 Valentina

Štipendisti Rotary Cluba Ljubljana

Rotarijci so se vrteli v Grand hotelu Union.

Šimič, katere prva ljubezen je je-drska fizika, je prejela štipendijo v višini 6.000 evrov, s čimer ji je omogočeno nadaljevanje šolanja na Univerzi New Hall v Cambridgu, kjer se izobražuje na področjih matematike in fizike. Drugi nagrajenec je Jani Moder, eden najbolj obetavnih džezovskih kitaristov mlade generacije, prejel pa je štipendijo v višini 4.000 evrov, ki mu bo omogočila, da bo svojo glasbeno izobrazbo izpopolnil na znameniti elitni šoli za glasbo Berklee College of Music v Bostonu. Rotary Club je s štipendijo v višini 3.000 evrov izrekel priznanje Ani Makuc, mladi, nadarjeni pesnici, ki ji bo priznanje kluba pomagalo pri podiplomskem študiju feministične literarne vede v Angliji. Bon v vrednosti 3.000 evrov je prejel še Marko Emeršič, ki mu bo Rotary Club Ljubljana pomagal pri podiplomskem študiju na Diplomatski akademiji na Dunaju.

Plesalce sta med dobrodelnimi misijami popeljala tajni agent James Bond in njegova šefinja M, v znamenju tajnega agenta pa so bile tudi glasbene točke, ki so jih soustvarjali An-sambel Šok in Nuša Derenda.

V okviru plesa je tudi tokrat potekala dobrodelna licitacija umetniških del – devetih slik umetnikov Rajka Čubra, Aleša Pavliča, Simona Kajtna, Borisa Zaplatila in priznanega slovenskega umetnika Riharda Jakopiča, plesalci pa so posebej zavzeto licitali celotno zbirko filmov o Jamesu Bondu.

Je po Kylie prišla Penelope?

V svetu slavnih je vedno živahno. Nedavno se je razšel dolgoletni par – pevka Kylie Minogue in francoski igralec Olivier Martinez. Kylie in Olivier sta veljala za sanjski par v Hollywoodu. Pravljica se je začela krhati, ko je pevka zbolela za rakom na prsni. 41-letni igralec je svoji partnerki zvesto stal ob strani in ji pomagal prebroditi težke čase, kot kaže, pa je bolezen skrhalo ljubezen. Njuna zveza je bila menda že nekajkrat pod vprašanjem, ker naj bi bile Martinezu zelo všeč njegove soigralke v filmih.

Le 12 ur po uradni potrditvi novice, da se slavni par razhaja, so se v javnosti pojavile fo-

tografije, na katerih Francoz v nekem hotelu v Los Angelesu objema in poljublja svojo kolegico Penelope Cruz. Starši in prijatelji lepe Avstralke so ogorčeni. Bojijo se namreč, da bodo te fotografije pevko, ki še vedno ni premagala raka, uničile. »Kylie je zelo čustvena ženska. Martinez je ljubila, on pa se obnaša, kot da mu ni mar zanjo,« je dejal pevkin znanec.

Kylie se je sicer po ozdravitvi konec lanskega leta znova vrnila na oder, ta čas pa pripravlja nove pesmi, čeprav so jo zdravniki opozorili, da se ne sme preveč naprezati.

Razšla se je z zaročencem.

Bela pravljica

Barbara Prevorčič

Kralj Matjaž je kljub svoji starosti zelo srečen in zadovoljen. Kako ne bi bil, ko pa mu njegovi podložniki – graditelji vsako leto postavijo toliko gradov, kot jih nima noben drug kralj na svetu.

Ker je dolgo spal pod Peco, je rahlo osamljen in si želi ženske družbe, zato si med dekleti izbere svojo Alenčico ...

Graditev snežnih gradov Edinstveno tekmovanje v graditvi snežnih gradov v Mitneku pod Peco poteka že od leta 1992. Tako je bila letos že 15. pozidava. Praviloma je dogodek rezerviran za zadnji konec tedna v januarju, vendar so ga letos zaradi pomanjkanja belega materiala prestavili za en teden. S pomočjo umetnega snega so prvo februarso soto (kralju Matjažu v čast!) spet postavili belo mesto. Letos ga je postavljalo 74 ekip. K prijetnemu razpoloženju je pripomoglo sončno vreme, svoje pa je prispevalo tudi kuhano vino.

Bele stvaritve Kot vsako leto niti tokrat ni manjkalo izvirnih arhitekturnih idej. Poleg klasič-

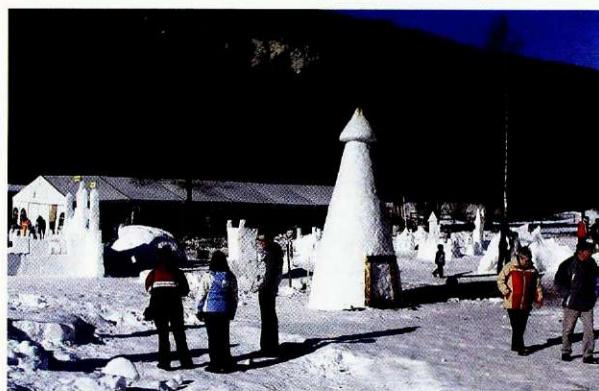

Delovno-zabavni dogodek pod Peco

nih gradov so zrasle še druge snežne mojstrovine (ki niso povezane z dogodkom) in na svojevrsten način poživile snežni dogodek. Uradni kriterij za gradnjo je prav to – izdelava gradu iz snega po lastni domišljiji. V omejenem času morajo (5- do 8-članske) ekipe iz snega zgraditi objekt za kralja Matjaža. Po prijavi in dodelitvi parcele v velikosti 5x5 metrov začnejo ob desetih postavljati gradove in jih postavljajo do šestnajste ure.

Zimski praznik Po končani graditvi so se prižgale bakle in prijezdil je kralj Matjaž, ki si je med gradovi izbral najljubšega. Potem ko je izbral še svojo Alenčico, se je zabava ob glasbi, jedachi in pijači nadaljevala pod šotorom.

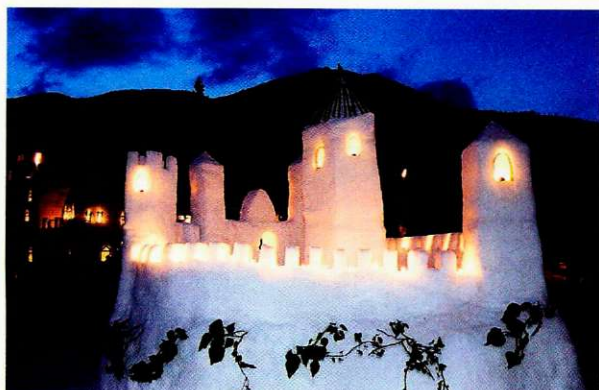
Snežno mesto privablja ob vznožje Pece obiskovalce iz vse Slovenije in v petnajstih letih je dogodek postal pravi koroški zimski praznik. Ljudje si snežne gradove prihajajo ogledovat še tedne po prireditvi, dokler se skulpture ne zlijejo na travnato površino. **D**

Bele mojstrovine v čast kralju Matjažu

Njegovo veličanstvo

A Svet?

Magična gledalka

Načeloma le počakam, da se novost v slovenskem medijskem prostoru temeljito uveljavi in šele potem napišem sodbo.

In to sem nameravala tudi pri novi oddaji Kanala A, ki je na sporedu ob delovnih ob 18. uri z imenom Svet. Stilno gre za informativno oddajo z močno primesjo predvsem črne kronike, zato primerjave s 24 urami na Popu in Dnevnikom na nacionalki, niso povsem upravičene. Če sta prvi dve medijski hiši to, kar sta v tiskanih dnevnikih Delo in Dnevnik, potem je Svet na Kanalu A to, kar so Slovenske novice. A, prosim, brez predsodkov. Oddaja si zasluži kar nekaj komplimentov, recimo ko gre za oblikovno podobo. Resda je rdeča barva prevladujoča, a dobre pol ure še zdržimo. Kar zadeva dinamiko oddaje, tempo oddaje same, je povsem

solidna in ji izrekam vse dolžno spoštovanje. Pa še ena pomembna pozitivna stvar je, ki je ne gre spregledati, ekipa. Svet na Kanalu A ustvarjajo v glavnem nepoznana novinarska imena, očitno začetniki, vključno z Markom Potrčem. In obetajo! Predvsem voditelj ima suveren nastop, kljub mladostni zagnanosti. In tako si bom očitno ustvarila dnevni tempo sedenja pred malimi zasloni: ob 18. uri Svet

na Kanalu A, ob 19. uri 24 ur na POP-u in ob 22. uri (na 21.50 se še ne morem navaditi) Odmeve na nacionalki.

Pa še ena malenkost je, ki me je navdušila. Domišljija ima prosto pot. To, kar so naredili v prepolnem studiu kot poklon kulturnemu prazniku, v živo s pesmijo, tega poguma ne zmoreta obe veliki teve-hiši skupaj. Zdaj bo pa pohval počasi dovolj in je treba opozoriti tudi na moteče elemente. Pa začnimo pri senzacionalizmu. Poročilo z Brnika o tem, da letalo z Arnejem Hodaličem, ki ima šokantne posnetke, zamuja, je pa res strel v prazno. Je pač kr neki. Polnjenje časa. Gosta v studiu so prvi dan naredili zato, da so lahko pokazali, da zmorejo tudi to. Sicer ni bilo nobenega posebnega opravičila za to, da je bil v studiu obrambni minister Erjavec, ki je govoril o prvomartevskem odhodu slovenskih vojakov na Kosovo. Tudi z Alenko Gotar, zmagovalko EME 2007, bi se lahko že vnaprej pogovorili o tem, ali je pripravljena kaj zapeti, ne pa da se z njo v studiu vlečejo za rokav.

Črna kronika je za marsikoga zanimiva in pritegne tudi mene, ampak ko so zgodbe že črne, jih ni potrebno še dodatno črno pobarvati in napenjati loka. Ali poenostavljeno povedano; dokler bo Svet na kanalu A ostal Slovenske novice, bom še obsedela, ko bo postal Direkt pa nič več. Kakšen napihnen dodaten komentar k novicam še prenesem, gotovo pa ne prepogosto, in ne trivialen voditeljev štos. Odgovornim bi priporočila, da Potrča vendarle čuvajo kot solidnega informativca, ne pa da ga spremenijo v nekdanjega Jonasa iz Videošpona.

Pa še nekaj je. Poročanje z različnih prizorišč dogajanj je dobrodošla stvar, če pa pri skoraj vseh zadaj migetajo iste rdeče lučke, pa imamo gledalci slab občutek. Se počutimo, kot da bi bili pri Vzajemni...

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Če sveča gori na dveh koncih, bo zagotovo pogorela do konca, posebej na začetku tega tedna. Sredi tedna bo precej burno, saj bo vaše potrpljenje na preizkušnji. Velikodušno vam bodo priznali, da imate prav tudi tokrat.

Bik
21.4.-21.5.

Ker je ponedeljek znan kot najbolj vroč dan tedna, se ne boste čudili, če bo vroče tudi pri vas. Bodite pripravljeni, da vas bodo spraševali nekatere nerodnosti, in se ne dajte prepričati, da imajo prav drugi in ne vi.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Če vam prijatelji ali družinski člani ne odgovarjajo na vaša pisma, še ne pomeni, da so na vas pozabili. Morda samo nimajo časa. Proti koncu tedna se zberite in jim telefonirajte – le tako boste natančno izvedeli, kaj se dogaja.

Rak
22.6.-21.7.

V ponedeljek bo vaše prijateljstvo zacvetelo z novo močjo in boste kmalu uredili vse, kar je treba, za to, da se boste lahko z nekom dobivali. V službi bo te dni kar naporno, kar zadeva vaše finančno stanje, pa si boste lahko zelo dobro pomagali.

Lev
22.7.-21.8.

Bolje je, da ne motite nikogar, ki ima veliko dela sam s seboj, saj jo sicer lahko skupite. Izberite romantično pot in presenetite svojo polovico z manjšim darilcem. Presenečeni boste nad odličnim odzivom.

Devica
22.8.-21.9.

Medtem ko bodo vsi segli po drugi skodelici kave, vas kava ne bo mikala. Predvsem zaradi napovedi, ki ste je bili deležni. Vaša čustva bodo kakor ponorela in nikakor jih ne boste več ustavili. Potrudite se delati vse po načrtih.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Veljate za dobrega delavca ter zelo dobrega prijatelja in poslušalca. Nikakor se ne boste mogli prepričati, kako se je zgodilo nekaj, kar je za vas izjemno pomembno. Sprijazniti se boste morali, da vsega ne morete vedeti.

Škorpion
23.10.-21.11.

Lahko se zgodi, da boste našli ključno informacijo, zelo pomembno za vas in za vaše najbližje. Pomagala vam bo prenesti nekatere težave, ki se jim sicer ne bi mogli izogniti. Srečno!

Strelec
22.11.-20.12.

Nekoliko se boste zaprli vase zaradi neprijetnosti, ki se vam dogajajo. Najbolje bo, da poiščete najbližje prijatelje in jim razložite svoje pomisleke. Proti koncu tedna boste spet zacveteli in vse se bo uredilo.

Kozorog
21.12.-19.1.

Ponedeljek je idealen dan za urejanje tedenskega urnika, za vaše družabno življenje in osebne projekte. V tem tednu se ne odločajte za kakšne romantične podvige, ker vam bodo vzeli preveč časa. Raje si ga vzemite zase.

Vodnar
20.1.-18.2.

K vsaki stvari je najbolje pristopiti s srcem, to ste že nekajkrat ugotovili, zato drugače sploh ne boste mogli funkcionirati. Zadovoljni boste, da so na delovnem mestu povečali vaše možnosti, nad katerimi boste navdušeni.

Ribi
19.2.-20.3.

Kaže, da boste ta teden servis za pomoč. Kar naprej boste tekali za nekom in ga spraševali, ali potrebuje kakšno pomoč. Lahko pričakujete vzpone in padce, potrudite se, da boste kmalu v ravnovesju.

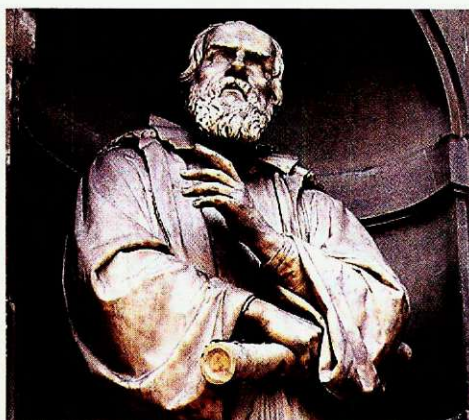
VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- › **12.2.1809** se je rodil angleški naravoslovec in fiziolog Charles Darwin.
- › **12.2.1828** se je v Skopem pri Sežani rodil slovenski podjetnik in izumitelj Valentin Matija Živic. Leta 1909 je ustavil podjetje za razvoj in izdelovanje helikopterjev.
- › **13.2.962** je rimski cesar Oton I. potrdil obstoj papeške države.
- › **13.2.1901** se je rodil ameriški sociolog avstrijskega rodu Paul Felix Lazarsfeld, čigar študije o vplivu množičnih medijev na družbo so postale klasične na tem področju.
- › **13.2.1991** so na seji predsedstva SFRJugoslavije slovenski in hrvaški predstavniki zagovarjali konfederalni, srbski in črnogorski pa federalni koncept ureditve države.
- › **14.2.1776** so z dvornim odlokom Reko odvezli Kranjski in jo priključili ogrski kroni.
- › **14.2.1918** so v Rusiji julijanski koledar zamenjali z gregorijanskim. Tako je 31. decembra 1917 sledil 14. februar 1918.
- › **14.2.1991** je izšla prva številka štirinajst-dnevnikarja Porabje. Izdajati so ga začeli po ustanovitvi Zveze Slovencev na Madžarskem v Gornjem Seniku 27. oktobra 1990.
- › **15.2.1855** je Simon Jenko v pesmi z naslovom Löb Baruch opisal zelo temačno podobo slovenskega odnosa do Judov.
- › **15.2.1997** je srbska opozicijska zveza Skupaj po 88 dneh neprestanih protestov sklenila končati demonstracije, ker je režim sprejel zahtevo po priznanju lokalnih volitev.
- › **16.2.1789** so v Ljubljani odprli prvo slovensko porodnišnico.
- › **16.2.1824** se je v Kočah pri Kočevski Reki rodil slovenski pravnik, geograf in politik Peter Kozler, ki je izdelal prvi zemljevid Slovenije.
- › **16.2.1989** je bila ustanovljena Socialdemokratska stranka Slovenije (SDS), sedaj Slovenska demokratska stranka.
- › **17.2.1781** se je rodil René Theophile-Hyacinthe Laennec, izumitelj stetoskopa.
- › **17.2.1844** se je v Lurdu v Franciji rodila Bernardka Soubirous (Marie Bernard), s katero sta povezani dve božji poti, in sicer v Lurdu in Nevers, kjer so njeni posmrtni ostanki.
- › **17.2.1882** se je v Ljubljani rodil časnikar in publicist France Terseglav. Leta 1905 je začel delati v uredništvu Slovenca, kjer je bil do leta 1945 glavni urednik.
- › **18.2.1943** so partizani napadli kartuzijo Pletenje, ki je postala proti volji menihov močna sovražnikova postojanka.
- › **18.2.1987** je izšla znamenita 57. številka Nove revije z naslovom Prispevki za slovenski nacionalni program, ki je sprožila izjemen političen izživ.

POGLED NAZAJ (OD 12. 2. DO 19. 2.)

Galileo Galilei

Italijanski astronom in fizik Galileo Galilei, ki velja za začetnika moderne znanosti, se je rodil **15. februarja 1564**. Že od začetka je verjel Kopernikovi teoriji, da se planeti vrtijo okoli Sonca. To je ujezilo aristotelovske profesorje, zato so poskušali doseči, da ga Katoliška cerkev izobči. Cerkev, ki je komaj premagala protestantizem, je Kopernikov nauk razglasila za napačnega in zmotnega ter prepovedala Galileiu, da bi ga zagovarjal. Galilei je klonil.

Leta 1623 je dobil papežovo dovoljenje, da napiše knjigo o aristotelovski in kopernikovski teoriji, vendar pod pogojem, da se ne opredeli ne za eno ne za drugo. Knjigo z naslovom Dvogovor o dveh glavnih svetovnih sestavih je napisal kot literarno in filozofsko mojstrovino. Papež je protestiral in trdil, da je Galilei prekršil odlok iz leta 1616. Galilei je spravljal pred inkvizicijo, ta pa ga je obsodila na do smrti hišni zapor in zahtevala, da se odreče Kopernikovemu nauku. Galilei je tudi drugič klonil. Čeprav ni nikoli zatajil svoje vere v neodvisnost znanosti, je ostal zvest katoličan.

Spor o narodnem vprašanju

Slovenska književna zadruga je **14. februarja 1933** izdala prvo številko slovenske revije Sodobnost. To je bila literarna revija, ki je izhajala mesečno v Ljubljani s podnaslovom Neodvisna slovenska revija. Prvo leto so jo urejali Kozak, Leben in Vidmar, drugo uredniški konzorcij z Josipom Vidmarjem, od tretjega letnika pa Ferdo Kozak.

Na nastanek Sodobnosti je vplivala kriza Ljubljanskega zvana jeseni 1932 zaradi spora o narodnem vprašanju. Po mnenju nekaterih sodelavcev Ljubljanskega zona je revija premalo radikalno branila narodnost in svobodo duha pred dogmatično miselnostjo ter

»SODOBNOST«

izhaja v posameznih zvezkih ter stane na leto 120 Din; plačuje se tudi v šestih mesečnih obrokih po 20 Din. Za inozemstvo 130 Din.

Posamezni zvezki se dobivajo po 12 Din.

Reklamirani zvezek se pošlje brezplačno, če je bil reklamiran najkasneje v enem mesecu, ko je izšel. Pozneje reklamirani zvezek se mora plačati.

UREJUJEJO:

Ferdo Kozak (deposlovje), Stanko Leben (kritika, polemika, pregledni deli), Josip Vidmar (sopj).
Odgovorni urednik: Ferdo Kozak.
Uredništvo ne vrača rokopisov, ki jih ni naročilo. Rokopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo »Sodobnosti« (Kozak), Gregorčičeva 19, Recenarijski izvidi naj se pošiljajo na naslov: Stanko Leben, Zrinjskega cesta 34, 13 Upravištvostvo: Ljubljana, Breg 34, 1011.

se premalo odločno zavzemala za pravičnejši družbeni red. Sodobnost je opozarjala na zaostren položaj v družbi in ocenjevala takratno dogajanje doma in po svetu. Skladno s takimi pogledi se je tudi v umetnosti in posebej v književnosti zavzemala za realizem. Številne razprave so obravnavale aktualna vprašanja slovenstva in svetovne zgodovine. Sodelavci Sodobnosti so prispevali tudi razprave o gospodarskih vprašanjih, vprašanjih dela in delavskega položaja, obravnavali vzgojo in izobraževanje ter druga vprašanja. Izoblikoval se je drugačen tip slovenske revije, kot ga je ponujala tradicija.

Izredno stanje na Kosovu

Predsedstvo SFRJ je **17. februarja 1989** razglasilo izredno stanje na Kosovu. Zaradi tega je prišlo čez deset dni v Cankarjevem domu v Ljubljani do velikega protestnega zborovanja. To je do skrajnosti zaostriilo srbsko-slovenske odnose, ki so se pozneje dokončno pretrgali. Srbsko vodstvo je proti Sloveniji uvedlo gospodarsko vojno.

Do »kosovskih dogodkov« je prišlo, ker so nekaj dni po sprejetju nove srbske ustave, ki je odvzela prejšnje pokrajinske pristojnosti Kosovu in Vojvodini, začeli stavkati rudarji v rudniku Trepča v jami Stari trg. Več kot tisoč jih ni hotelo iz jame. Zahtevali so, da ostane ustava iz leta 1974 nespremenjena, da znova ocenijo demonstracije iz novembra prejšnjega leta, ki so bile ocenjene kot

kontrarevolucionarne, in da se Azem Vlasi s sodelavci vrne na oblast. Po uvedbi izrednega stanja so rudarji prišli iz rudnika, vendar to ni rešilo čedalje bolj zaostrenih odnosov med Srbi in Albanci na Kosovu.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali karšno koli drugo prepričanje.

št. 4/15

Slovenski netilci nestrpnosti (1)

Tudi sama sem se nasmejela ob očitno humoristično zastavljeni naslovnici, ko ste me s fotomontažo oblekli v uniformo. Tudi v sam tekst se ne bi spuščala, ker je prav tako nekako ... smešen. Najostreje pa protestiram zaradi podpisa pod sliko iz studia naše oddaje, češ da imamo nekakšne »prišepetovalce«. Naša ekipa, to je pet novinarjev, redaktorica, producentka in urednica, vsak dan posveti ogromno časa, energije in kreativnosti, da izberemo teme, ki jih potem ustrezno oblikujemo v televizijske prispevke – dobre ali slabe, ampak zagotovo vedno brez prišepetovalcev! Zato bi pričakovala opravičilo avtorja teksta in urednika.

Alenka Arko, Ljubljana

Kako do pravične meje v Istri?

Gre za trajne dobre sosedske odnose. Hrvati in Slovenci smo in ostanemo sosedje tudi v Evropski

uniji, četudi si morda kdo tega ne želi. Meja je geografska razmejitev med posestvom dveh lastnikov, v našem primeru med ozemljema Slovenije in Hrvaške. V Istri je ta meja v zgodovini potekala glede na pripadnost Istre različnim državam, ki so izvajale jurisdikcijo nad tem ozemljem. Nima smisla naštevati vseh različnih gospodstev, ki so izvajala to oblast, pač pa velja poudariti, da je bil istrski polotok vsa stoletja do nekaj let po drugi svetovni vojni kot celota vključen v tisto državo, ki je izvajala oblast na njem. Hrvaška take oblasti nad Istro ni imela nikdar v zgodovini do londonskega sporazuma, pa še takrat ne nad ozemljem Cone B tedanjega Svobodnega tržaškega ozemlja.

Meja Cone B je zadnja pravno določena meja na ozemlju Istre. To mejo je mednarodna komisija, ki je pripravljala argumente za ustanovitev in razmejitev Cone B, določila na podlagi vsestranskih študij o nacionalni pripadnosti, ekonomski in prometni usmerjenosti pa tudi kulturni navezanosti prebivalstva krajev, ki so spadali v Cono B in sestavljali dokaj enotno območje. Komisija je upoštevala tudi zgodovinsko izkazano enovitost Piranskega zaliva, ki v praksi ne more obstajati, če okrog sebe nima pripadajočega dela kopnega. V zgodovini se je to pokazalo s tem, da je vse kopno okrog zaliva, tudi na savudrijskem polotoku, preko sedemsto let spadalo pod kataster občine Piran. Donacija posestev grofa A. Cacciae na južni obali zaliva občini Piran samo potrjuje to zgodovinsko dejstvo. Občani Pirana, pravni lastniki podarjenih posestev, resno razmišljajo o vložitvi tožbe, saj so ogorčeni nad brezbriznostjo slovenskih upravnih organov, ki dopuščajo, da se prekupčuje z njihovo lastnino, ki

je neodtujljiva, kakor je zapisano v darilni pogodbi. Ko govorimo o Istri, ne smemo pozabiti na čase v skupni državi po drugi svetovni vojni. Tedaj so slovenska podjetja po vsem območju Istre gradila počitniške domove, otroška okrevališča in druge socialno naravnane objekte ter tako oživljala zapuščeno obalo in ustvarjala zamatke turizma. Slovenija je bila v Istri aktivna tudi na drugih področjih: na istrski železnici in letališču v Pulju; obalna plovba do Novigrada je spadala pod kapitanijo v Kopru, poslovalo se je le v slovenskem in italijanskem jeziku. Sedanja meja na Dragonji ni bila nikoli pravno sprejeta. V praksi nekdanjega režima je pač veljalo to, kar sta se dogovorila partijska vrhova obeh republik in je potrdila zvezna partija, pravno pa meje ni določil ne en ne drug parlament. Da ta meja ni bila po volji prebivalstva, ki je skozi vso zgodovino gravitiralo proti Kopru in Trstu, je bilo razumljivo. Ko je Kardelj leta 1958 zavrzel prošnjo 57 družin iz Savudrije, da bi kraj spet pripadal občini Piran, je izjavljal, da je meja samo začasna, administrativna. V svoji zgrešeni predstavi o zabrisanju identitete narodov v interesu delavskega internacionalizma je Kardelj – ne samo v tem primeru! – odkrito nasprotoval predlogom, ki so jih občani Savudrije predstavili iz svojih vsakdanjih potreb. Pozabil je, da neupoštevanje volje prebivalstva ni demokratično. To pa ni edina krivica, ki so jo doživeli prebivalci Slovenske Istre. Skupaj z drugimi krivicami pekli čustva slovenskega prebivalstva in vzbujajo občutek, da smo vedno znova obsojeni na nove krivice. S takim občutkom pač ni mogoče gojiti dobrega sosedstva. Pogledi v preteklo dogajanje okoli mejne problematike odpirajo nekatera vprašanja in sume. Značilnost delovanja naše diplomacije v

tej zadevi je bila v tajnosti dogovarjanj in v neobveščanju javnosti, ki je bila vedno znova postavljena pred čudna, neživljenjska dejstva. Očita je bila slaba pripravljenost in nerazumljiva neodločnost naše diplomacije, medtem ko je hrvaška stran delovala hitro in agresivno, čeprav ni imela na razpolago toliko dejanskih argumentov, kot so jih oziroma bi jih lahko navajali naši pogajalci. Napake so se vrstile druga za drugo, redki dogovori so se izkazali za škodljive ali pa se niso uresničevali. Naša diplomacija se izgovarja, da bi obujanje spomina na minule krivice lahko pomenilo razpihovanje sovraštva do sosedov. V resnici gre za pomiritev, če se o minulih krivicah odkrito pomeniš s sosedom in mu dopoveš, da je skrajni čas popraviti krivice, ki jih je še mogoče popraviti. Poprava krivic in napak zadeva tudi naše politike. Državljeni smo ob nedavni osebnih preobrazbi našega predsednika države pričakovali, da bo priznal generalno napako, ki jo je storil s predlaganim sporazumom o delitvi Piranskega zaliva. Pričakovali smo boljše obveščanje javnih medijev, ki niso objavljali kritičnih zapisov iz vrst civilne družbe. Demokratičen človek ne more razumeti, kako je še vedno močno navzoča samocenzura novinarjev iz časov enoumja. V takih razmerah ni mogoče pričakovati kvalitetnega napredka pri urejanju mejnih vprašanj in pri navajanju javnosti na načelo dobrih sosedskih odnosov. Vsi vemo, da je Istra po četrstoletni pripadnosti Italiji pripadla Jugoslaviji v zameno za tisti del Slovenije, ki je od Trsta do Trbiža ostal pod Italijo. Zavezniki, ki so po drugi svetovni vojni določili novo razmejitev z Italijo, so prepustili jugoslovanskim narodom, da sami uredijo razmejitev znotraj svojih meja. So pa s Cono B STO nakazali, kateri del Istre bi po vseh merilih moral pri-

▶ pasti Sloveniji. Torej so predvidevali mejo na Mirni in jo tudi mednarodno uveljavili. Hrvati, ki niso nikdar prej imeli oblasti v Istri, pa so bolj ali manj zavestno prevzeli ustaško idejo o Veliki Hrvaški, ki naj bi obsegala celo Trst (premalo je znano, da so ob zlomu fašistične Italije 1943 ustaške čete zasedle Trst, ker ga je Pavelič nameraval anektirati in želel uporabiti kot pomembno prometno vozlišče za vojaške sile osi Rim–Berlin). Pod vplivom takih idej se je po drugi svetovni vojni v Istri zgodilo nekaj pobojev slovenskega prebivalstva s strani hrvaških šovinistov, podobnih pobojem pri Štrigovi na severovzhodni meji. Namesto da bi Hrvaška po osamosvojitvi v demokratično državo obsodila te zločine in se nam opravičila, se je celo pozabila zahvaliti za vso pomoč, ki ji jo je Slovenija dajala med vojno v letih od 1991 do 1996. Hrvaška bi lahko pokazala pripravljenost na dobre sosedске odnose in se sama odločila za priznanje mednarodno veljavne meje na reki Mirni, a se je raje odločila za imperialistično varianto in se začela širiti celo prek dotodanje administrativne meje in brispirati zgodovinska dejstva. Čas neumorno teče, mnogo je bilo zamujenega, preveč časa je bilo porabljenega za površno obravnavanje problema zaradi brezbržnosti z naše strani. Pravično rešitev bo mogoče najti le z upoštevanjem vseh resničnih argumentov, s priznanjem in popravo dosedanjih napak, s spoštovanjem demokratične vladavine pravne države in spoštovanjem sprejetih mednarodnih obveznosti. Naši politiki, ki kažejo, kako jim je Kardeljeva par-

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

tija oprala možgane, bodo končno morali prisluhnuti prebivalstvu ob meji, če bodo hoteli doseči kolikor toliko trajno zadovoljivo rešitev problema pravične meje. Samo pravična meja lahko zagotovi dobre sosedске odnose.

Jule Lenassi, upokojeni novinar, Portorož

št. 5/9

Hrvaške mejne zdrahe (1)

V Demokraciji je Gašper Blažič zanimivo analiziral dogajanje z južno sosedo. Strinjam se, da se Sloveniji ne mudi pretirano, vendar na drugi strani govorijo nekateri dejstva, da bi kazalo še enkrat poskusiti. Upravičena je bojazen, da bo naš predsednik države, podobno kot nekoč Kardelj, popuščal državotvorni južni sosedi. Žal tudi dogajanja od leta 1991 to potrjujejo. Mejo s Hrvaško bomo lahko najbolje rešili pred vstopom te države v EU. A ni pomembna le meja, temveč tudi prost izhod na odprto morje. Tega pa si lahko zagotovimo le, če bomo aktivni, soodgovorni in enakopravni partnerji, sicer bo Slovenija doživljala stalno izsiljevanje.

Optimizem hrvaškega predsednika ima svoje botre tudi v Sloveniji. Pri tem ne mislim le na naše lastnike nepremičnin na Hrvaškem in številne turiste, ampak predvsem na nekatere politike. Že leta 2000 so mu v LGL položili na jezik poniževalne izjave o Sloveniji.

V preteklih mesecih nam je očital napenjanje mišic in vroče glave, pri tem pa je očitno pozabil, da mišice najbolj napenja on sam. Prvi je napovedal širitev morskih pasov, postavljaj se je celo s hrvaškimi zmagami v času NDH. Sicer pa lahko Mesičevo reakcijo razumemo tudi kot skrb, da se v Sloveniji nekaj premika. V preteklosti je naš zunanji minister pogosto govoril o prijateljstvu, predsednik vlade pa je pred tedni omenil, da je Hrvaška na nevarni poti Turčije.

Na drugi strani pa se Slovenija preveč zanaša na EU. Sedemindvajseterica še dolgo ne bo imela enotne in učinkovite zunanje politike. Zahod velikokrat tolerira izigravanje balkanskih politikov, kar sta dokazala že Milošević in Tuđman. Čeprav se na Hrvaškem pripravljajo na volitve, mislim, da je leto 2007 velika priložnost. Nemčija je poleg Avstrije med najbolj naklonjenimi članicami EU hrvaškim interesom. Veliko je zgodovinskih in strateških razlogov. Slovenija naj Nemčiji in Portugalski predlaga, da se ekološko-ribolovne cone na Jadranu začnejo čim prej uresničevati. EU lahko v okviru pogajanj o ZERP ponudi finančno udeležbo za vzpostavitev ekološke flote. S tem bodo cone za zaščito in gospodarjenje v Jadranu imele jasno določene nosilce. Sloveniji pripada upravičen delež, ohrani prost dostop na odprto morje, kar bo sočasno omogočilo določitev meje.

Prepričan sem, da se tudi na Hrvaškem vse bolj zavedajo škode, ki jo povzročajo odprta vprašanja. EU bo na podlagi iniciative treh držav lahko pokazala večjo enotnost do Balkana. Kakor koli že, ne potrebujemo gasilcev, s katerimi grozi Mesić, vode je dovolj, da bi se v med-

sebojnih odnosih eni in drugi na Muri in Jadranu udobno hladili.

Ernest Pušnik, Hrušica

št. 5/18

Pod drobnogledom tožilcev (1)

V zvezi s člankom z naslovom »Pod drobnogledom tožilcev« z dne 1. 2. 2007 avtorice Vide Kocjan želimo podati odgovor, in sicer, da Vzajemna posluje skladno z veljavno zakonodajo in v interesu vseh zavarovancev, pod stalnim nadzorom Agencije za zavarovalni nadzor (AZN) in drugih nadzornih organov. Poleg AZN poslovanje Vzajemne vsako leto revidira tudi zunanja revizorska hiša (KPMG in Deloitte). Vzajemna je doslej vsako leto dobila pozitivno mnenje revizorja. Pozitivna so tudi mnenja pooblaščenega aktuarja, ki vsako leto pregleda, ali družba izpolnjuje obveznosti iz pogodb, pregleda tudi rezervacije, kapitalsko vrednost, naložbe ... Tudi davčna inspekcija ob temeljitem pregledu poslovanja Vzajemne ni našla nepravilnosti. In ne nazadnje: Vzajemna je že na sodiščih večkrat dokazala, da posluje skladno z zakonodajo.

Menimo, da so »afere« v zvezi z Vzajemno, ki se pojavljajo v medijih, posledica delovanja interesnih skupin, ki jih moti velik tržni delež Vzajemne in dejstvo, da je Vzajemna v lasti zavarovancev in je zato ni mogoče neposredno obvladovati.

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
† 05 38 11 674

Za poslovanje Vzajemne je odgovorna njena uprava s strokovnimi službami in s poslovanjem seznanja nadzorni svet, ki daje soglasje h ključnim odločitvam. G. Bojan Petan je bil predsednik nadzornega sveta od maja 2003 do decembra 2004. G. Branko Pavlin pa je bil kot predsednik skupščine samo eden od 33 ljudi, ki so sprejemali odločitve, za katere je bila pristojna skupščina.

Tudi sicer nihče ne more »vleči niti« v Vzajemni, saj je Vzajemna samo izvajalec plačila zdravstvenih storitev izvajalcem zdravstvenih storitev, kar je strogo zakonsko regulirano. Ker je poslovanje Vzajemne zelo omejeno na izvajanje zdravstvenega zavarovanja, je nastala pobuda, da bi se Vzajemna preoblikovala v delniško družbo in tako razširila svoje poslovanje na druge zavarovalne vrste, a je zakon o preoblikovanju ta čas še v pripravi.

Petra Cotman, Vzajemna, d. v. z.

Pokojninska reforma

V Društvu seniorjev Slovenije kot sestavnem delu širše upokojenske organiziranosti budno in vestno spremljamo vsa dogajanja, ki posredno ali neposredno zadevajo vse sklope našega življenja. Prav vsi se verjetno zavedamo nujnosti sprememb na vseh področjih družbenega življenja. Prilagajanje pokojninskega, zdravstvenega, socialnega sistema in seveda vseh drugih sistemov postaja nujna. V naši družbi imamo še vedno kar nekaj ostankov preživelega mišljenja in preživelih vzorcev, s katerimi pa v sodobni evropski družbi ne bomo mogli uspevati in se bo tako naše približevanje k izenačitvi z najboljšimi evropskimi državami še bolj oddaljevalo, mi pa si želimo čim hitrejšega približevanja.

Dobro vemo, da imamo danes kar nekaj kritikov pokojninske reforme. Zanimivo, da kritike nanjo prihajajo tudi iz EU. Morda pa te kritike temeljijo na nam neznanih izračunih nekaterih domačih strokovnjakov, ki trdijo, da zdajšnja pokojninska reforma pelje v bankrot in da ni usklajena!? Mi ne menimo tako. Prepričani smo, da stoji na trdnih temeljih in ni rigidna ter da zasleduje vse cilje, ki si jih je zastavila. Med izvajanjem te

reformo prihaja tudi do manjših sprememb, kot so npr. novi pogoji upokojevanja. Na podlagi tega se v skladu s tem nižajo tudi izdatki za pokojnine, pričakujemo pa lahko nekatere pobude in spodbude, ki bi stimulirale čim kasnejše upokojevanje. Ne smemo pa pozabiti, da se vzporedno s tem in v duhu reforme nižajo tudi pokojnine same, kar pa je v skladu z reformo in s sprejetim zakonom. Iz podatkov, s katerimi razpolagamo, lahko ugotovljamo, da se večja povprečna starost ob upokojitvi. V sedmih letih se je na primer zvišala za dve leti in štiri mesece. Pokojninska reforma torej deluje in zato po našem mnenju ni bojzani, da bi okoli leta 2025 prišlo do katastrofične situacije, še posebej če spremljamo rast BDP in razvojne možnosti, ki so pred nami.

Podpiramo pa že večkrat ponovljeni predlog ZDUS oz. g. Vinka Gobca, ki je tudi pobuda DSS, da se pokojninski sistem očisti vseh dodatnih socialnih dajatev, ki nikakor ne sodijo vanj in so samo kulisa za izplačevanje socialnih prejemkov, kar izkrivlja sliko dejanskega stanja v pokojninskem sistemu oziroma na ZPIZ.

Zavzemamo se tudi za nujne spremembe na področju zdravstva in smo za pogovore o predvidenih spremembah na področju koncesij v zdravstvu in lekarniški dejavnosti. Načelno podpiramo vse spremembe, ki vodijo k poenostavitvi, pocenitvi, večji učinkovitosti in ugodnostim za uporabnike teh storitev. Prepričani smo, da so spremembe na tem področju več kot nujno potrebne in da z njimi ne smemo odlašati. Predobro so nam znane vse dosedanje težave in zapleti, ki so nastajali, nastajajo in bodo vedno povzročali veliko hude krvi in nabiranja političnih točk posameznih politikov na breme bolnikov in tistih, ki so potrebni zdravstvene pomoči. Podpiramo predlagane spremembe, vendar hkrati predlagamo, da se tem razpravam nameni še nekaj dodatnega časa, da bi tako nekatere nesporazume ali dvome odpravili in nejasnosti pojasnili. Nikakor pa ne podpiramo nepotrebnih živčnih reakcij in celo groženj z napovedanimi zbiranji upokojencev na ulicah. Tak scenarij se nam ne zdi primeren in je mogoč samo v najslabšem primeru, ko bo dokazano, da imajo taki ukrepi v

Rdeči komisariji

Marija Vodišek

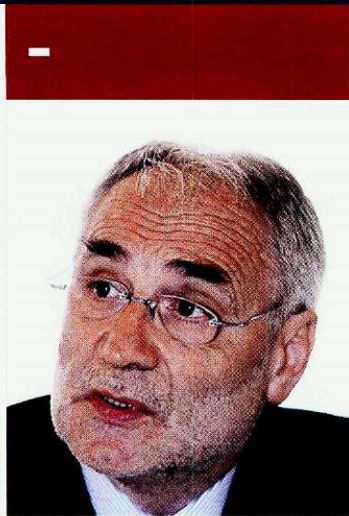
Kdor je sledil seji DZ v petek, 02.02.2007, je dobil občutek, da prisostvuje zasedanju nekdanjega Vrhovnega sovjeta s svojimi ljudskimi komisarji. Omenjena seja DZ je obravnavala dve posebej pereči vprašanji. Ponovno izvolitev Mitje Gasparija za guvernerja BS in sprejem Zakona o verski svobodi. Pri obeh temah so bili najbolj glasni poslanci SD na čelu z Miranom Potrčem. Ponovno izvolitev Mitje Gasparija so tako kot LDS podpirali s številnimi argumenti, ki, resnici na ljubo, niso bili vsi »iz trte zviti«. Kaj natančno se je dogajalo okrog poslanih »dvojnih« dokumentov v Evropsko centralno banko, večina državljanov Slovenije ne ve. Vprašanje je, ali so poslanci SD in LDS s tem res podrobno seznanjeni, in če so, je bilo to storjeno preko njihove zasebne »obveščevalne linije« in se s tem seveda tudi strinjajo. Brez dvoma ima Mitja Gaspari kot finančni strokovnjak zasluge pri prevzemu evropske valute. Nihče, pa ne le opozicija, temu ni oporekal. Ali pa so te zasluge tako velike, da se mu lahko spregleda podrejenost hierarhiji Kučanovega klana, kateremu je vedno pripadal. Povsem normalno je, da se vlada in vladajoča koalicija s takim ravnanjem ne strinja in hoče drugega človeka za guvernerja. Slovenija stoji pred zelo pomembnimi državnimi in mednarodnimi dogodki in prvi pogoj za njihovo uspešno izvedbo je popolno zaupanje v izvajalce odgovornih nalog. Ne le vsa Evropa, ves svet bo imel uprte kritične oči v Slovenijo in njeno delovanje. Vprašajmo se, kako bi v enakem primeru ravnala današnja opozicija, če bi bila na oblasti? Upravičeno in opravičeno enako kot sedanja vlada. Odločilno vlogo pri neizvolitvi Mitje Gasparija je imela Jelinčičeva SNS, saj je prav slednja javnosti posredovala vest o dveh nasprotujočih si obvestilih Evropski centralni banki. Glasovanje je bilo tajno, zato se tudi ne ve, kdo od že obljubljenih zagovornikov se je na koncu premislil. Seveda se je odzval že predlagatelj M. Gasparija, predsednik Slovenije dr. Janez Drnovšek, ki sedanji vladi prerokuje, - kar je zadnji čas njegovo življenjsko pravilo-, da si s tem žaga vejo, na kateri sedi. Se zaveda, da vse, kar on dela, dela po navodilih svojih klanovskih svetovalcev? Druga, še bolj vroča tema, je bil sicer ponovno potrjen Zakon o verski svobodi. Tu so stopili v akcijo »rdeči komisariji«, Miran Potrč, Dušan Kumer, Majda Potrata, Aleš Gulič, SNS-jeva Barbara Tavš, pa Desusov Žnidaršič. Stalin bi jih z veseljem vzel v svoj Vrhovni sovjet. Srž vseh nastopov in sovražnega govora niso bila druga verstva, temveč le RKC. Ne razumem, zakaj lahko zapriseženi ateisti odločajo o verski svobodi? Lahko bi bili, če že ne pošteni, vsaj toliko inteligentni, da bi pri razpravi, bodisi molčali bodisi dvorano zapustili, kot so to na koncu storili, ne pa ponavljali že slišane laži in stara podtikanja. Sicer pa od Mirana Potrča, okorelega rdečega aparatčika in njegove združbe, nismo kaj drugega pričakovali. Nostalgije oziroma melanholično žalovanje za preteklostjo, so hude psihične travme. Realno gledano je sedanja opozicija v prednosti, saj ima kar dva predsednika države, sedanjega in nekdanjega. Do kdaj še?

zdravstvu katastrofično posledico. Pogovor je nujno potreben in dodaten mesec časa pri vsem zamujenem doslej verjetno ne bi predstavljal nekaj nemogočega. Nekaj vnaprej izključevati in označevati

kot nesprejemljivo in škodljivo je po našem mnenju škodljivo. Pozivamo pa k dialogu in dogovorom brez pritlehnega politikantstva.

Ivan Bizjak, predsednik Društva seniorjev Slovenije

Politični semafor

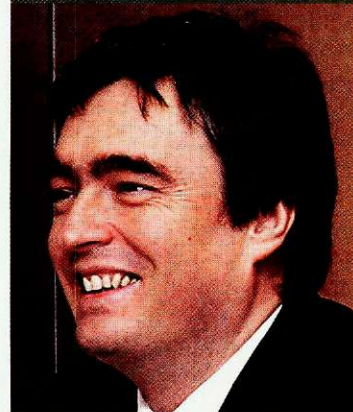
Pozabljen svetovalec Drnovškov svetovalec za mednarodne zadeve Ivo Vajgl je v oddaji *Otvoreno* na hrvaški nacionalni televiziji znova delil nasvete, kako bi morala delovati naša zunanja politika. Tako je kot nekonstruktivne označil izjave Dimitrija Rupla, da bo Hrvaška bolj potrebovala Slovenijo kot Slovenija Hrvaško in da iz zunanje politike ni pametno delati estrade. Vajgl očitno pozablja, da največjo estrado iz slovenske zunanje politike delata prav on in njegov šef.

0

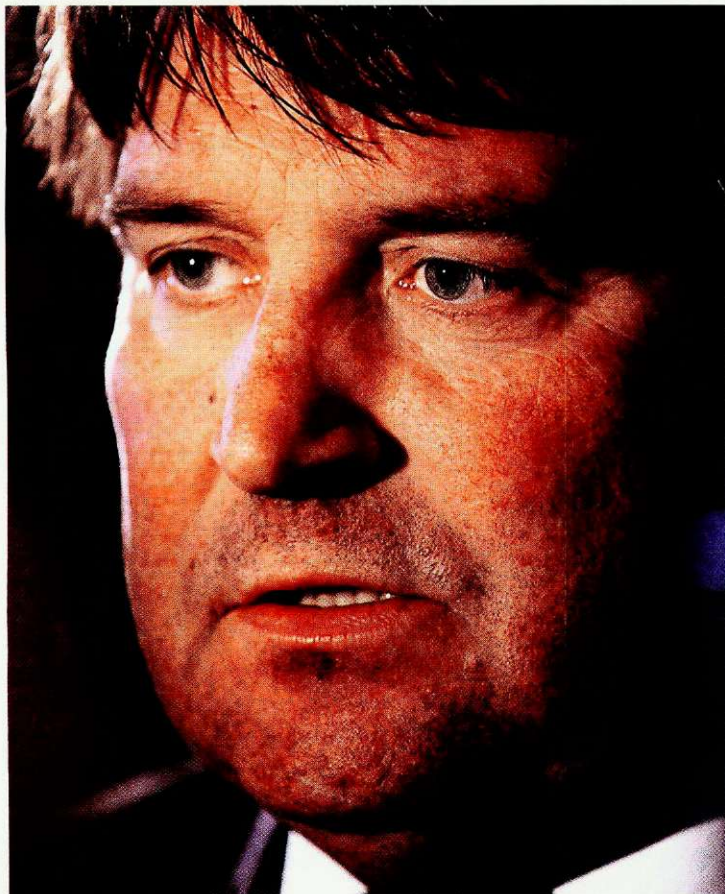

Držal bo obljubo Državni sekretar na uradu za lokalno samoupravo Franci Rokavec je napovedal, da bo v kratkem odstopil s svojega položaja. Rokavec je v skladu z obljubo, ki jo je dal pred lokalnimi volitvami, da bo z mesta sekretarja odstopil takoj, ko bo izvoljen za župana, želel odstopiti že decembra, a ker se je projekt ustanavljanja pokrajin, na katerega je vezal svoj odstop, zavlekel, se bo, kot je dejal, nekoliko zavlekel tudi njegov odstop.

+

Glas razuma Šolski minister Milan Zver je lastnike zemljišč na območju planiških skakalnic, ki jih namerava za rešitev planiške sramote pridobiti država, pozval, naj se dogovorijo, kakšna bodo prihodnja lastniška razmerja. Država namerava zemljišča bodisi odkupiti, bodisi jih vzeti v najem, kolektiven dogovor z lastniki zemljišč za eno izmed omenjenih možnosti pa je edino zagotovilo, da bi država do zemljišč prišla v razumnem času.

Strojanovi v parlamentu

Za tesno zaprtimi vrati se je pretekli teden sešla parlamentarna komisija za nadzor nad obveščevalnimi in varnostnimi službami ter obravnavala domnevno tajno spremljanje in nadzorovanje romske družine Strojan, ki naj bi ga bila med njihovim bivanjem v Postojni zagrešila policija. Kot je po seji dejal predsednik komisije Davorin Terčon iz LDS, na seji konkretnih sklepov o zadevi še niso sprejeli, mnenja o tem, ali je šlo za nezakonit nadzor, pa so precej deljena. Sam je, kot je dejal, mnenja, da je bil nadzor nezakonit.

Kot je znano, je celotno zadevo v začetku meseca sprožil varuh človekovih pravic v odhajanju Matjaž Hanžek, ko je na tiskovni konferenci novinarjem predstavil nekatere dokumente, ki naj bi kazali, da je policija Strojanove ves čas nezakonito nadzirala, o čemer pričajo tudi njena natančna poročila. Na podlagi dokumentov je Hanžek na Vrhovno držav-

no tožilstvo zoper policijo vložil kazensko ovadbo, a jo je tožilstvo zavrnilo, ker je, kot je medijem dejala generalna državna tožilka Barbara Brezigar, ugotovilo, da je imela policija za takšen nadzor vso potrebno zakonsko podlago.

Zanimivo pri celotni zadevi je, da se je Hanžek o domnevno nezakonitem nadzoru izjasnil šele zdaj, čeprav je bilo že ves čas zapletov s Strojanovimi jasno, da jih policija nadzira in spremlja. Poleg tega sploh ni jasno, kako bi lahko šlo za tajno spremljanje in nadzorovanje, če policija od vsega začetka svojega nadzora ni skrivala in so o tem dnevno poročali praktično vsi mediji. Očitno gre za še en Hanžkov poskus, da ob izteku mandata obračuna z vlado. Sicer pa je tudi zanimivo, da je v eni od nedavnih anket več kot polovica vprašanih Hanžkovo nastopanje v javnosti v času njegovega mandata označila kot politično motivirano. A. K.

NAROČILNICA

NAROČILO (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR / 6.200,00 SIT
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	27,95 EUR / 6.700,00 SIT
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR / 4.990,00 SIT
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR / 8.500,00 SIT
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR / 4.900,00 SIT
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR / 5.500,00 SIT
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR / 3.906,00 SIT
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	28,07 EUR / 6.727,00 SIT
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR / 5.500,00 SIT
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR / 6.510,00 SIT
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR / 990,00 SIT
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR / 10.850,00 SIT
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR / 4.991,00 SIT
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR / 6.510,00 SIT
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR / 5.300,00 SIT
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR / 1.085,00 SIT
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR / 1.085,00 SIT
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR / 4.449,00 SIT
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR / 6.696,00 SIT
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR / 4.232,00 SIT
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR / 3.840,00 SIT
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	26,95 EUR / 6.460,00 SIT
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR / 4.400,00 SIT
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR / 3.000,00 SIT
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR / 2.500,00 SIT
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	8,34 EUR / 2.000,00 SIT
☐ NOVO Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR / 5.741,77 SIT

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno*
 4 x letno (9% popust)
 2 x letno (10% popust)
 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec,
 invalid,
 brezposeln,
 študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**
ali na faks 01 230 06 61.

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

*Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane iz tolarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.*

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

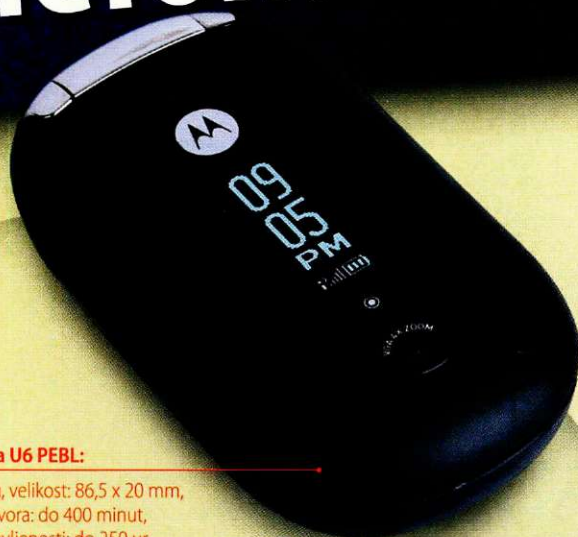
Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja 5 aparatov GSM Motorola U6 PEBL.

Vsi dosedanji naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 5 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra traja do 31. marca 2007.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1: Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.

2: Naročniki do 1. 9. 2006.

Motorola U6 PEBL:

teža: 110g, velikost: 86,5 x 20 mm,
čas pogovora: do 400 minut,
čas pripravljenosti: do 250 ur,
5MB vgrajenega spomina,
koledar, GPRS, WAP

MMS²

slika je simbolična

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

mesečno* 4 x letno 2 x letno 1 x letno
(9 % popusta) (10 % popusta) (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: _____

NE

DA

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,30 € (551 SIT). Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana